

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๕๐๕/๒๔

สำเนา

สำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

~๗ มกราคม ๒๕๖๕

เรื่อง วันป้าชุมชนแห่งชาติ

กราบเรียน/เรียน รอง-นรม., รัฐ-นร., กระทรวง, กรม

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. สำเนาหนังสือกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ด่วนที่สุด ที่ ทส ๑๖๐๔.๖๒/๒๘๔๕ ลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๕
 ๒. สำเนาหนังสือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ด่วนที่สุด ที่ กษ ๐๘๐๖/๔๓๓๒
ลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๔
 ๓. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๒๑๑.๕/๑๗๕๑๙
ลงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๔
 ๔. สำเนาหนังสือกระทรวงวัฒนธรรม ด่วนที่สุด ที่ วธ ๐๒๐๔.๔/๕๐๘๗
ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๔
 ๕. สำเนาหนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๑๐/๑๖๔๕ ลงวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๔
 ๖. สำเนาหนังสือสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ด่วนที่สุด ที่ นร ๑๐๗/๗๓๐๐ ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๔

ด้วยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อ่านให้นำเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ
ให้วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ของทุกปี เป็นวันป้าชุมชนแห่งชาติ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เสนอความเห็น
ไปเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการรัฐมนตรีด้วย ความละเอียดปราภูตตามสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วยนี้

คณะกรรมการรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๕ เห็นชอบตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อมเสนอ และให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรับความเห็นของสำนักงาน
สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไปพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ/จึงเรียนยืนยันมา/จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ (อย่างยิ่ง)

ณัฐวุฒิ อนันตศิลป์

(นางณัฐวุฒิ อนันตศิลป์)

เลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรี

กองพัฒนาฯทศสารตรและติดตามนโยบายพิเศษ

โทร. ๐ ๒๒๔๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๖๓๓ (จิรัชสรพ) ๑๕๓๒ (วัลภา)

โทรสาร ๐ ๒๒๔๐ ๑๔๔๖ www.soc.go.th

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ saraban@soc.go.th (พก)

หมายเหตุ อัยการสูงสุด

: จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

กระทรวง, กรม

: จึงเรียนยืนยันมา

รอง-นรม., รัฐ-นร., องค์กรอิสระ

: จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ด่วนที่สุด
ที่ กส ๑๖๐๔.๖๒/ ๒๙ ๔๕

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๙๒ ซอยพหลโยธิน ๗ ถนนพหลโยธิน
แขวงพญาไท เขตพญาไท
กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๔

เรื่อง วันป่าชุมชนแห่งชาติ

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรักษาความมั่นคงดินแดน

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือของนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะกรรมการรักษาความมั่นคงดินแดน

๒. สำเนารายงานการประชุมคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน (คบช.) ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔

เมื่อวันพุธที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๔

๓. เอกสารประกอบวันป่าชุมชนแห่งชาติ

ด้วยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขอเสนอเรื่อง วันป่าชุมชนแห่งชาติ มาเพื่อคณะกรรมการรักษาความมั่นคงดินแดน โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะกรรมการรักษาความมั่นคงดินแดน ตามพระราชบัญญัติว่าด้วย การเสนอเรื่องและการประชุมคณะกรรมการรักษาความมั่นคงดินแดน พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๕ (๑๒) รวมทั้งสอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาติ ในด้าน (๕) การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงศ์สุวรรณ) กำกับการบริหารราชการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะกรรมการรักษาความมั่นคงดินแดน ด้วยแล้ว รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดียว

๑.๑ เป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) กำหนดให้มีสัดส่วนพื้นที่สีเขียวทุกประเภท ร้อยละ ๕๕ ของพื้นที่ประเทศ แบ่งเป็น พื้นที่ป่าธรรมชาติ ร้อยละ ๓๕ พื้นที่ป่าเศรษฐกิจ (ซึ่งรวมถึงป่าชุมชน) ร้อยละ ๑๕ พื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชนบท ร้อยละ ๕ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) กำหนดให้มีสัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ ร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศ แบ่งเป็น พื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ ร้อยละ ๒๕ และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ (รวมทั้งป่าชุมชน) ร้อยละ ๑๕ เพื่อประโยชน์ในการรักษาสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ดิน น้ำ และเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

๑.๒ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมป่าไม้ ในฐานะเป็นหน่วยงานหลักในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ ได้ดำเนินการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วม โดยส่งเสริมให้ชุมชนที่อยู่อาศัยรอบเขตป่ารวมถึงชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง เข้ามามีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการดูแลจัดการทรัพยากรป่าไม้ ใกล้บ้านในรูปแบบการจัดตั้งป่าชุมชน เพื่อการอนุรักษ์ รักษาป่าไม้ไว้ให้คงความสมดุล และชุมชนสามารถใช้ประโยชน์จากป่าได้อย่างยั่งยืน โดยการน้อมนำแนวพระราชดำริ สามัคคิในป่าชุมชนที่เป็นป่าไม้หมู่บ้าน และเป็นพลังที่ช่วยในการปกป้องผืนป่าและพิทักษ์ป่า ตลอดจนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากป่าชุมชน

๑.๓ การส่งเสริมการจัดตั้งป้าชุมชนในอดีต ดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติป้าไม้ พุทธศักราช ๒๕๔๔ และพระราชบัญญัติป้าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ การดำเนินการตามโครงการป้าชุมชน โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ และชุมชนเป็นเพียงผู้ร่วมโครงการ/ผู้ช่วยพนักงานเจ้าหน้าที่ การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในป้าชุมชนเป็นไปในลักษณะการควบคุุม มีข้อจำกัดในการบริหารจัดการป้า ทำให้ไม่สอดคล้องต่อการนำมาเป็นเครื่องมือในการส่งเสริม หรือสร้างแรงจูงใจสำหรับชุมชนในการร่วมดูแลรักษาป้าหรือร่วมบริหารจัดการป้าชุมชน จึงเป็นที่มาของความพยายามในการเสนอ “ร่างพระราชบัญญัติป้าชุมชน พ.ศ.”

๑.๔ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาธิบดีสินรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติป้าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ ในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาติดบัญญัติแห่งชาติท่านนายรัฐสภาก และประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๓๖ ตอนที่ ๗๑ เมื่อวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒

๑.๕ มาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติป้าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ บัญญัติว่า “มุ่งหมายให้บุคคล และชุมชนได้ประโยชน์จากป้าชุมชน เกิดเจตคติในการดูแลรักษาและจัดการป้าชุมชนร่วมกับรัฐ เพื่อป้องกัน การตัดไม้โดยผิดกฎหมายและการบุกรุกทำลายพื้นที่ป้า เพื่อรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพในป้า ให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์และคงอยู่เป็นมรดกทางธรรมชาติของประเทศไทย และของมนุษยชาติสืบไป และมุ่งหมายเพื่อกำหนดสาระแห่งสิทธิของบุคคลและชุมชนในการอนุรักษ์พื้นที่ป้า จัดการ บำรุงรักษา ตลอดจนใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ อย่างสมดุล และยังบังคับตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติรับรอง” ซึ่งปัจจุบันมีป้าชุมชนตามพระราชบัญญัติป้าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๑๑,๓๖๗ แห่ง ชุมชนมีส่วนร่วม ๓๓,๐๒๘ หมู่บ้าน เนื้อที่ ๖.๒๙ ล้านไร่ โดยมีเป้าหมายที่จะขยายการจัดตั้งป้าชุมชนทั่วประเทศให้ได้จำนวน ๑๕,๐๐๐ แห่ง เนื้อที่ประมาณ ๑๐ ล้านไร่

๑.๖ คณะกรรมการนโยบายป้าชุมชน ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๔ มีมติเห็นชอบในการกำหนดให้ “วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ของทุกปี เป็น วันป้าชุมชนแห่งชาติ” และให้ฝ่ายเลขานุการดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรี

การประกาศให้มีวันป้าชุมชนแห่งชาติ เป็นการให้ศรัทธาแก่ผู้คนที่มีความตั้งใจอนุรักษ์ธรรมชาติคุณของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทย และสืบสานพระราชปณิธานในด้านการส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรป้าไม้ ให้ “คน” กับ “ธรรมชาติ” อุปถัมภ์กันอย่างพึงพาอาศัยและเอื้อประโยชน์ต่อกันได้อย่างยั่งยืน ตลอดจนเพื่อให้องค์กรทั้งภาครัฐ เอกชน นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป ได้ทราบถึงความสำคัญของป้าชุมชน และทรัพยากรป้าไม้ของชาติในภาพรวม สร้างขวัญและกำลังใจให้กับชุมชนที่ดูแลรักษาป้า เกิดความภาคภูมิใจ และเป็นเกียรติแก่ชุมชน อันจะเป็นการพัฒนาและส่งเสริมให้ชุมชนได้ร่วมกับรัฐในการอนุรักษ์พื้นที่ป้า จัดการ บำรุงรักษา ตลอดจนใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล และยังเป็นรูปแบบของป้าชุมชน จึงเข้าข่ายที่จะต้องเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรี ตามพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการเสนอเรื่อง และการประชุมคณะกรรมการรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๔ (๑๒)

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

ไม่มี

๔. สาระสำคัญ ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

การประกาศให้มี “วันป่าชุมชนแห่งชาติ” เป็นการกำหนดวันในเชิงสัญลักษณ์ สำหรับ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ รณรงค์การจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าชุมชน ตลอดจนให้ทุกภาคส่วน ได้น้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยในด้านการส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ อีกทั้งตามเจตนากรมฯพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่มุ่งหมายให้ชุมชนสามารถจัดการป่าชุมชน และได้ประโยชน์จากป่าชุมชน อันจะส่งผลให้ชุมชนดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศให้มีความสมบูรณ์และยั่งยืน ประกอบกับการประกาศพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ นับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงและเป็นจุดเริ่มต้นครั้งสำคัญที่เปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมดูแลผืนป่า และใช้ประโยชน์จากป่าไม้ที่ร่วมกันอนุรักษ์ให้ สอดคล้องกับหลักวิชาการ และเป็นฐานในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมของชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงได้พิจารณาอันที่เหมาะสมในการประกาศให้เป็นวันป่าชุมชนแห่งชาติ เป็นวันที่ ๒๕ พฤษภาคมของทุกปี สืบเนื่องจาก เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นวันที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จฯ ให้ตราพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ ขึ้น รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๓

๕. ข้อเสนอของส่วนราชการ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขอเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรีเพื่อโปรดพิจารณา ให้ความเห็นชอบให้ “วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ของทุกปี เป็นวันป่าชุมชนแห่งชาติ”

จึงเรียนมาเพื่อโปรดນำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายวราภรณ์ ศิลปอาชา)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สำเนาถูกต้อง

กรมป่าไม้

โทร. ๐ ๒๕๖๑ ๕๗๙๒-๓ ต่อ ๕๐๐๘

โทรสาร ๐ ๒๕๗๙ ๕๔๑๖

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ cmf.policy@gmail.com

ใบอนุญาต

(นางสาววัลภา สุขผล)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

๑๑/๘/๖๗

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานรองนายกรัฐมนตรี (พลเอกประวิตร วงศ์สุวรรณ) โทร. ๔๐๙๗
ที่..... นร. ๐๘๐๓(กร.๑)/๐๓๖๙๙๙ วันที่ พฤศจิกายน ๒๕๖๔
เรื่อง..... วันป่าชุมชนแห่งชาติ

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

ด้วยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้เสนอเรื่อง วันป่าชุมชนแห่งชาติ เพื่อคณะกรรมการรัฐมนตรีพิจารณา ซึ่งได้พิจารณาแล้ว เห็นชอบด้วย จึงเห็นสมควรให้นำเรื่องดังกล่าว เสนอคณะกรรมการรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำทราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

พลเอก

(ประวิตร วงศ์สุวรรณ)

รองนายกรัฐมนตรี

รายงานการประชุม

คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน (คนช.) ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔

วันพุธที่สุดที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๔ เวลา ๑๐.๐๐ น.

ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Video Conference)

ณ ห้องประชุม ๓๐๑ ตึกบัญชาการ ๑ ทำเนียบรัฐบาล

กรรมการผู้มีอำนาจ

๑. พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ	ประธานกรรมการ
รองนายกรัฐมนตรี	
๒. นายราruz ศิลปอาชา	รองประธานกรรมการ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	
๓. พล.ร.อ. สมประสงค์ นิลสมัย	กรรมการ
รองปลัดกระทรวงกลาโหม	
แทน ปลัดกระทรวงกลาโหม	
๔. นายจตุพร บุรุษพัฒน์	กรรมการ
ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	
๕. นายประยูร รัตนเสนีย์	กรรมการ
อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	
๖. นายอภิชัย เอกวนากุล	กรรมการ
รองอธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	
แทน อธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	
๗. นายณรงค์ สีบตรະกุล	กรรมการ
รองอธิบดีกรมที่ดิน	
แทน อธิบดีกรมที่ดิน	
๘. นายอัชณา สุวรรณนิตย์	กรรมการ
รองอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์	
แทน อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์	
๙. นายสุริยน พัชรครุกานนท์	กรรมการ
รองเลขานุการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	
แทน เลขานุการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	
๑๐. นายกิตติ อินทรกุล	กรรมการ
รองอธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ	
แทน อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ	
๑๑. นางวีเจรัส อักษรพันธ์	กรรมการ
ผู้อำนวยการกองบริหารจัดการกรมสิทธิ์ที่ราชพัสดุ	
แทน อธิบดีกรมธนารักษ์	

๑๒. นายสมโสดี ดำเนินงาม	กรรมการ
ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่ แทน อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน	
๑๓. นายโสภณ ขำเกิด	กรรมการ
ผู้อำนวยการกองกฎหมาย สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ แทน เลขาธิการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	
๑๔. นายประลอง ดำรงค์ไทย	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
ผู้ทรงคุณวุฒิ	
๑๕. พศ.ชัย ดวงสถาพร	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
ผู้ทรงคุณวุฒิ	
๑๖. นายภาณุเดช เกิดมะติ	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
ผู้ทรงคุณวุฒิ	
๑๗. นายอ디ศร นุชดำรงค์	กรรมการและ เลขานุการ
อธิบดีกรมป่าไม้	

กรรมการผู้มาประชุม (ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์)

ณ ห้องประชุมศูนย์ป่าไม้ตระง	
๑๘. นายภาณุภูมิ วิรานติรัตน์	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
ณ ห้องประชุมสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่	
๑๙. นายสุเมย หมายหมื่น	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
ณ ห้องประชุมสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๕ (สระบุรี)	
๒๐. นายสฤษฎิ์ จิตนอก	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
ณ ห้องประชุมสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๗ สาขาอุบลราชธานี	
๒๑. นายสีหา มงคลแก้ว	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
ณ ห้องประชุมศูนย์ป่าไม้ภูเก็ต	
๒๒. นายวินัย ชิตเชี่ยว	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้เข้าร่วมซึ่งแจ้ง

ณ ห้องประชุม ๓๐๑ ตึกบัญชาการ ๑ ทำเนียบรัฐบาล	
๑. นางนันทนา บุณยานันต์ ผู้อำนวยการสำนักจัดการป่าชุมชน	ผู้ช่วยเลขานุการฯ
๒. นายวิจารณ์ เสนอสกุล ผู้อำนวยการกลุ่มนิติการ	ผู้ช่วยเลขานุการฯ

ผู้เข้าร่วม...

ผู้เข้าร่วมประชุม

ณ ห้องประชุม ๓๐๑ ตึกบัญชาการ ๑ ทำเนียบรัฐบาล

๑. นายประสาร หวังรัตนปราณี ผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๒. พลเอก อร์นาจ รอดสวัสดิ์ คณะกรรมการรองนายกรัฐมนตรี
๓. นางอำนวยพร ชลธรรมคุก คณะกรรมการรองนายกรัฐมนตรี
๔. พลตรี พัชร์ชักดี ปฏิรูปานนท์ ผู้ช่วยโฆษกประจำองนายกรัฐมนตรี
๕. พลตำรวจตรี คมสัน สุขมาก ที่มีประชาสัมพันธ์ประจำองนายกรัฐมนตรี
- ณ ห้องประชุม ๓๐๒ ตึกบัญชาการ ๑ ทำเนียบรัฐบาล (ผ่านสื่อオิเล็กทรอนิกส์)
๖. นายพิชัย เอกศิริพงษ์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านจัดการป่าชุมชน
กรมป่าไม้
๗. นายประวิจ วรรณฤทธิ์ศุน ผู้อำนวยการส่วนจัดการที่ดินป่าไม้และอนุญาตการใช้ประโยชน์
กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
๘. นางสาวอ้อวดี สุนทรภิวัต ผู้อำนวยการกองสิ่งแวดล้อมห้องถิน
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิน
๙. นางสาวศิริพรรณ ทิมทับ ผู้อำนวยการกลุ่มงานเกษตรที่ดิน
กรมพัฒนาที่ดิน
๑๐. เจ้าหน้าที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จำนวน ๒ คน
๑๑. เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิน จำนวน ๒ คน
๑๒. เจ้าหน้าที่กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จำนวน ๒ คน
๑๓. เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ จำนวน ๑๖ คน

เริ่มประชุมเวลา ๑๐.๐๐ น.

ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (นายจตุพร บุรุษพัฒน์) กรรมการ
แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า การประชุมคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน (คน.) ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔
ในวันนี้มีการประชุมด้วยกัน ๒ ส่วน คือ ประชุม ณ ห้องประชุม ๓๐๑ ตึกบัญชาการ ๑ ทำเนียบรัฐบาล และ
ประชุมผ่านสื่อオิเล็กทรอนิกส์ (Video Conference) อยู่ ณ สถานที่ตั้งอื่น จำนวน ๕ ท่าน ซึ่งเป็นกรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีการตรวจสอบแล้ว องค์ประชุมครบ ขออนุญาตกราบเรียนท่านประธาน เปิดประชุม

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

รองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) ประธานกรรมการนโยบายป่าชุมชน
กล่าวเปิดประชุมและแจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า การประชุมในวันนี้ เป็นครั้งที่ ๑/๒๕๖๔ มีเรื่องเพื่อทราบ
จำนวน ๒ เรื่อง และเรื่องเสนอเพื่อพิจารณา จำนวน ๒ เรื่อง ได้แก่

๑. พิจารณาให้ความเห็นชอบการกำหนดวันป่าชุมชนแห่งชาติ
๒. พิจารณาระเบียบคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน จำนวน ๓ ฉบับ
ขอให้ฝ่ายเลขานุการฯ ดำเนินการตามระเบียบวาระการประชุม ต่อไป

มติที่ประชุม ที่ประชุมรับทราบ

ระเบียบวาระ...

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องการรับรองรายงานการประชุม

อธิบดีกรมป่าไม้ (นายอดิศร นุชธรรมค์) กรรมการและเลขานุการ ได้นำเสนอให้ที่ประชุมทราบว่า ฝ่ายเลขานุการ คนช.ได้จัดทำรายงานการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เสร็จเรียบร้อยแล้ว และได้ส่งรายงานการประชุมให้คณะกรรมการพิจารณา ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้ให้การรับรองรายงานการประชุมแล้ว โดยไม่มีข้อแก้ไข และกรมป่าไม้ได้นำเรียนท่านรองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงศ์สุวรรณ) ประธานกรรมการนโยบายป่าชุมชน เพื่อโปรดรับทราบรายงานการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ จึงเรียนมาเพื่อโปรดรับทราบการรับรองรายงานการประชุม คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๓

มติที่ประชุม ที่ประชุมรับทราบการรับรองรายงานการประชุมคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อทราบ

อธิบดีกรมป่าไม้ (นายอดิศร นุชธรรมค์) กรรมการและเลขานุการ ได้นำเสนอให้ที่ประชุมทราบ ดังนี้

๓.๑ การแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด

๑. ในการประชุมคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ที่ประชุมมีมติเห็นชอบบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด ตามที่กรมป่าไม้เสนอ และมอบหมายให้กรมป่าไม้นำบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด ที่ คนช.เห็นชอบ แจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดดำเนินการแต่งตั้งเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ในคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด ต่อไป

๒. กรมป่าไม้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ทส ๑๖๐๔.๓๓/๑๖๘๙๑ ลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ เรื่อง การแต่งตั้งเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด ส่งบัญชีรายชื่อ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด ที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ๖๘ จังหวัด พิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้งฯ

๓. ขณะนี้มี ๕๖ จังหวัด ที่ได้ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด เรียบร้อยแล้ว และอีก ๑๒ จังหวัด อยู่ในขั้นตอนการแต่งตั้งฯ ซึ่งบางจังหวัดได้มีการจัดประชุมคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดไปแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดรับทราบการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดตามที่ฝ่ายเลขานุการฯ คนช. นำเสนอ

มติที่ประชุม ที่ประชุมรับทราบ

๓.๒ ความคืบหน้าการออกกฎหมายอนุบัญญติ

๑. ตามมาตรา ๑๐๔ แห่งพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ ระบุว่าการดำเนินการออกกฎหมายระหว่าง ระเบียบ และประกาศตามพระราชบัญญัตินี้ ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หากไม่สามารถดำเนินการได้ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรายงานเหตุผลที่ไม่อาจดำเนินการได้ต่อคณะกรรมการเพื่อทราบ โดยกฎหมายอนุบัญญติที่ไม่อาจดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปี มีจำนวน ๑๕ ฉบับ ทั้งนี้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รายงานเหตุผลที่ไม่สามารถดำเนินการออกกฎหมายอนุบัญญติให้แล้วเสร็จฯ ต่อคณะกรรมการเพื่อโปรดทราบแล้ว

๒. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมป่าไม้ได้ดำเนินการจัดทำร่างกฎหมายอนุบัญญติที่อุดมความในพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังนี้

๒.๑ พระราชกฤษฎีกา ๑ ฉบับ ตามพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ มีได้กำหนดเวลาแล้วเสร็จ แต่อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ.๒๕๖๒ มีการกำหนดให้ดำเนินการภายในระยะเวลา ๕ ปี หลังจากที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และ ครม.อาจมีมติขยายออกไปอีก ๑ ปี

๒.๒ อนุบัญญติ ที่กำหนดระยะเวลาให้แล้วเสร็จ ภายใน ๑ ปี ตามมาตรา ๑๐๔ มีจำนวน ๓๒ ฉบับ ปัจจุบัน มีการยุบรวม เหลือ ๒๘ ฉบับ โดยมีความคืบหน้า ดังนี้

กฎหมายอนุบัญญติ	จัดทำร่าง แล้ว	มีผลบังคับใช้ แล้ว	รอเสนอ ประกาศใช้	อยู่ระหว่าง ดำเนินการ
๑. กฎหมายระหว่าง	๒ ฉบับ	๑ ฉบับ	-	๑ ฉบับ
๒. ระเบียบคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน	๑๕ ฉบับ	๗ ฉบับ	-	๘ ฉบับ
๓. ประกาศคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน	๑ ฉบับ	-	-	๑ ฉบับ
๔. ระเบียบคณะกรรมการสรรหา	๑ ฉบับ	๑ ฉบับ	-	-
๕. ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	๒ ฉบับ	๒ ฉบับ	-	-
๖. ระเบียบกรมป่าไม้	๗ ฉบับ	๕ ฉบับ	-	๓ ฉบับ
รวม	๒๘ ฉบับ	๑๕ ฉบับ	-	๓ ฉบับ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดรับทราบความคืบหน้าการออกกฎหมายอนุบัญญติที่อุดมความในพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ ตามที่ฝ่ายเลขานุการฯ คณช. นำเสนอ

มติที่ประชุม ที่ประชุมรับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องเสนอเพื่อพิจารณา

๔.๑ พิจารณาให้ความเห็นชอบการกำหนดวันป้าชุมชนแห่งชาติ

อธิบดีกรมป่าไม้ (นายอดิศร นุชธรรมรงค์) กรรมการและเลขานุการ ได้นำเสนอต่อที่ประชุมว่า กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมป่าไม้ในฐานะเป็นหน่วยงานหลักในการบริหารจัดการ ทรัพยากรป่าไม้ ได้น้อมนำแนวพระราชดำริมาเป็นแนวทางในการส่งเสริมดำเนินการบริหารจัดการป่าอย่างมีส่วนร่วม ทุกภาคส่วน ในรูปแบบของ ป้าชุมชน ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ กรมป่าไม้ได้ดำเนินการส่งเสริมให้ชุมชนที่อยู่อาศัย รอบเขตป่า รวมถึงชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง เข้ามาย่วยเหลือดูแลจัดการทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อการอนุรักษ์ รักษาป่าไม้ไว้ให้คงความสมดุล และชุมชนสามารถใช้ประโยชน์จากป่าได้อย่างยั่งยืนภายใต้ ข้อกฎหมายและระเบียบที่กำหนด

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติป้าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ ขึ้น ในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังนี้เพื่อเป็นการน้อมรำลึกและสืบสานพระราชปณิธานของสถาบันพระมหากษัตริย์ เพื่อรวม พลังประชาชนชาวไทยจากทุกภาคส่วนในการร่วมดูแลรักษาป่าซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีค่าอ่อน จึงเห็นควร กำหนดให้ วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ของทุกปี เป็น วันป้าชุมชนแห่งชาติ โดยขอนำเสนอเป็นวิธีทัศน์ความยิ่ง ประมาณ ๕ นาที (รับชมวิดีทัศน์)

จึงขอให้ที่ประชุมโปรดพิจารณาให้ความเห็นชอบในการกำหนดให้ วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ของทุกปี เป็นวันป้าชุมชนแห่งชาติ ต่อไป

ความเห็นคณะกรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขวัญชัย ดวงสถาพร กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ข้อสังเกตว่า การประกาศให้มี “วันป้าชุมชนแห่งชาติ” นอกจากจะเป็นการกำหนดวันในเชิงสัญลักษณ์ เพื่อให้ทุกภาคส่วน “ได้น้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยในด้านการส่งเสริมและพัฒนารัพยากรป่าไม้ แล้ว อย่างจะให้เพิ่มในประเด็นการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาประชาชนได้มีส่วนร่วมผลักดัน ให้มีการร่างพระราชบัญญัติป้าชุมชน จนมีการประกาศพระราชบัญญัติป้าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ นับว่าเป็นการ เปลี่ยนแปลงและเป็นจุดเริ่มต้นครั้งสำคัญที่เปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมดูแลผืนป่าและใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ร่วมกันอนุรักษ์ได้ สอดคล้องกับหลักวิชาการ และเป็นฐานในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ของชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม เป็นไปตามเจตจำนงค์ของพระราชบัญญัติป้าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่มุ่งหมายให้ชุมชน สามารถจัดการป้าชุมชน และได้ประโยชน์จากป้าชุมชน อันจะส่งผลให้ชุมชนดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทยมีความสมบูรณ์และยั่งยืน

นายประลอง ดำรงค์ไทย กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ เสนอความเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค อย่างจะให้กรมป่าไม้เน้นในเรื่องของการจัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ ด้วยสหกรณ์ปฎิญาณ ส่วนในประเด็นอื่นก็เห็นด้วยกับ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขวัญชัย ตามที่ได้เสนอมา

รองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) ประธานกรรมการนโยบายป้าชุมชน เห็นชอบ พร้อมทั้งสั่งการให้ฝ่ายเลขานุการ รับข้อคิดเห็นของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิไปพิจารณาดำเนินการ และ ให้เสนอ ครม.พิจารณาต่อไป

มติที่ประชุม

- เห็นชอบ

- รับรองมติที่ประชุมและมอบให้ฝ่ายเลขานุการ ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

๔.๒ พิจารณาเรื่องระเบียบคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน จำนวน ๓ ฉบับ

อธิบดีกรมป่าไม้ (นายอดิศร นุชดำรงค์) กรรมการและเลขานุการ นำเสนอต่อที่ประชุม เกี่ยวกับที่มาของร่างอนุบัญญติทั้ง ๓ ฉบับนี้ ว่าหลังจากที่พระราชบัญญติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ บังคับใช้แล้ว กรมป่าไม้ได้ดำเนินการจัดทำร่างระเบียบทั้ง ๓ ฉบับนี้ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน และการพิจารณาร่าง อนุบัญญติตามลำดับ ดังนี้

(๑) สำนักจัดการป่าชุมชน เป็นผู้ให้ข้อมูล มูลนิธิสถาบันวิจัยกฎหมาย เพื่อจัดทำร่างระเบียบ คนช. ส่งมอบให้กรมป่าไม้

(๒) คณะกรรมการพิจารณาจัดทำอนุบัญญติ โดยมีผู้อำนวยการสำนักจัดการป่าชุมชน เป็นประธาน พิจารณาแล้วก่อน

(๓) คณะกรรมการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ กรมป่าไม้ โดยมี อธิบดีกรมป่าไม้เป็นประธาน พิจารณาแล้วก่อน

(๔) การรับฟังความคิดเห็นประชาชน เครือข่ายป่าชุมชน เจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้ หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิ ใน คนช. ผ่านเว็บไซต์ กรมป่าไม้ www.forest.go.th หนังสือราชการ และเวที การประชุมสัมมนาที่เกี่ยวข้อง

(๕) คณะกรรมการพัฒนากฎหมาย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมี ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธาน พิจารณาแล้วก่อน

(๖) กรมป่าไม้ในฐานะฝ่ายเลขานุการฯ ได้ส่งร่างระเบียบคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน จำนวน ๓ ฉบับ ให้คณะกรรมการพิจารณา ตามหนังสือ คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน ด่วนที่สุด ที่ ทส ๑๖๔๑/๘-๑๖ ลงวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๒

จึงขอให้ที่ประชุมโปรดพิจารณาเรื่องระเบียบคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน จำนวน ๓ ฉบับ ดังนี้

๔.๒.๑ ร่างระเบียบคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน ว่าด้วยการทำการอื่นใด อันเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนเพื่อส่งเสริมการศึกษาเรียนรู้และสร้างจิตสำนึkgเกี่ยวกับการอนุรักษ์ และพื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในป่าชุมชน รวมทั้งการห้องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชน พ.ศ. (ตามมาตรา ๕๑)

โดยที่มาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้คณะกรรมการ จัดการป่าชุมชนและสมาชิกป่าชุมชนอาจใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน เพื่อส่งเสริมการศึกษาเรียนรู้และสร้าง จิตสำนึkgเกี่ยวกับการอนุรักษ์และพื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในป่าชุมชน รวมทั้งการทำท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์โดยชุมชนได้ ภายใต้แผนจัดการป่าชุมชนที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด โดยการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนดังกล่าว ต้องไม่กระทบต่อกระบวนการป่าชุมชนประจำจังหวัด ป่าชุมชนกำหนด ทั้งนี้ เพื่อให้การส่งเสริมการศึกษาเรียนรู้และสร้างจิตสำนึkgเกี่ยวกับการอนุรักษ์และพื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในป่าชุมชน และการห้องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และไม่สร้างความเสียหายแก่ป่าชุมชน จึงจำเป็นต้องออกระเบียบนี้ สำหรับสาระสำคัญของระเบียบนี้ ขออนุญาตให้ผู้ช่วยเลขานุการ เป็นผู้นำเสนอด้วย

ผู้อำนวยการสำนักจัดการป่าชุมชน (นางนันทนา บุณยานันต์) ผู้ช่วยเลขานุการฯ ได้นำเสนอต่อที่ประชุมว่า สรุปสาระสำคัญของระเบียบนี้จะเป็นการกำหนดกรอบการใช้ประโยชน์ของคณะกรรมการป่าชุมชนและสมาชิกป่าชุมชนโดยในข้อ ๔ ของระเบียบจะห้ามมิให้คณะกรรมการป่าชุมชนหรือสมาชิกป่าชุมชน กระทำการดังต่อไปนี้

(๑) จัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือชมธรรมชาตินอกเส้นทางหรือบริเวณที่คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนกำหนดหรือทำเครื่องหมายไว้

(๒) จัดบริการที่พักแรมในพื้นที่ป่าชุมชนแก่นักท่องเที่ยวหรือบุคคลใด ๆ เว้นแต่กรณี มีเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องมีการกางเต็นท์หรือพักแรมในพื้นที่ป่าชุมชนเพื่อจัดกิจกรรมการส่งเสริม การศึกษาเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชนที่ได้กำหนดไว้ในแผนจัดการป่าชุมชน

(๓) จัดกิจกรรมนันทนาการที่ส่งเสียงดังหรือกระทำการอันเป็นการรบกวนหรือเป็นที่เดือดร้อน รำคาญ หรืออาจเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่น สัตว์ หรือสิ่งมีชีวิตอื่น

(๔) ใช้สถานที่ในป่าชุมชนกระทำการที่เสื่อมเสียศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีงาม

(๕) นำอาวุธปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้ไฟ ประทัด หรือสิ่งอื่นใดที่อาจก่อให้เกิดอันตราย เกิดเพลิงไหม้เข้าไปในป่าชุมชน

สำหรับข้อ ๕ และข้อ ๖ นั้น จะเป็นการห้ามบุคคลที่มิใช่สมาชิกป่าชุมชน โดยห้ามมิให้ จัดกิจกรรมการศึกษาเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชน เว้นแต่จะอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของ คณะกรรมการจัดการป่าชุมชน เจ้าหน้าที่ป่าชุมชน หรือสมาชิกป่าชุมชนที่คณะกรรมการจัดการป่าชุมชน มอบหมาย และห้ามเข้าไปถ่ายทำภาพยนตร์ สารคดี โฆษณา หรือสื่อเผยแพร่ โดยมิได้รับความเห็นชอบจาก คณะกรรมการจัดการป่าชุมชน และจะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน เจ้าหน้าที่ป่าชุมชน หรือสมาชิกป่าชุมชนที่คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนมอบหมายเข่นกัน การใช้ประโยชน์จาก ป่าชุมชนเพื่อการส่งเสริมการศึกษาเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชน จะกระทำมิได้ถ้าหากยังมิได้มีการกำหนดในข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน ซึ่งต้องสอดคล้องกับแผนจัดการป่าชุมชนที่ได้รับอนุมัติ จากคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด เมื่อระเบียบนี้ประกาศใช้ สิ่งที่พื้นของประชาชนจะได้รับก็คือ ชุมชน จะมีกรอบในการใช้ประโยชน์ในด้านการศึกษาเรียนรู้ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน ว่าอะไรทำได้อะไรไม่ได้ ชุมชนจะได้รับประโยชน์จากการดำเนินการและเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ไม่สร้างความเสียหายให้แก่ป่าชุมชน จึงขอนำเรียนคณะกรรมการเพื่อโปรดพิจารณาให้ความเห็นชอบ

ความเห็นคณะกรรมการ

นายประลอง ดำรงค์ไทย กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ เสนอความเห็นว่า ผู้ทรงคุณวุฒิได้หารือ กับกรมป่าไม้ และเป็นข้อยุติตามที่อธิบดีกรมป่าไม้ และผู้ช่วยเลขานุฯ ได้นำเสนอ แต่มีประเด็นที่อยากจะเสนอ เพิ่มเติมเพื่อให้กรมป่าไม้นำไปพิจารณาด้วย ประเด็นแรกคือข้อ ๔ (ห้ามมิให้กระทำการดังต่อไปนี้ในพื้นที่ ป่าชุมชน) ซึ่งจะมีอยู่หัวงเล็บ สำหรับ (๑) จัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือชมธรรมชาตินอกเส้นทาง ซึ่งเมื่อห้ามแล้วก็จะมีทางออกให้ด้วย (๒) เรื่องจัดบริการที่พักแรมในพื้นที่ป่าชุมชน เราภัยมีทางออกให้ว่า ให้กำหนดไว้ในแผนจัดการป่าชุมชน (๓) การจัดกิจกรรมนันทนาการ ส่งเสียงดังรบกวนหรือสัตว์ ในป่าชุมชน แต่ละแห่งจะมีความแตกต่างกัน ขอฝ่ายกรมป่าไม้ นำไปออกในข้อบังคับ ว่าคำว่าส่งเสียงดัง ต้องดังระดับใด ควรจะมีเครื่องวัดความดังว่ากี่เดซิเบล เป็นต้น สำหรับ (๕) ในคำว่า “อาจก่อให้เกิดอันตราย เกิดเพลิงไหม้” อย่างให้เดิมคำว่า “อาจก่อให้เกิดเสียงดังและอันตราย” อย่างให้เพิ่มคำว่า “เสียงดัง”ไปด้วย ประเด็นที่สอง ขอให้แก้ไขจำนวนข้อในระเบียบให้ถูกต้อง ซึ่งในเอกสารหน้าสามเขียนเป็นข้อ ๖ ความจริง จะต้องเป็นข้อ ๘

รองนายก...

รองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) ประธานกรรมการนโยบายป่าชุมชน
สั่งการให้ฝ่ายเลขานุรัตน์ รับไปพิจารณา ตามที่กรรมการได้ให้ข้อคิดเห็น

รองเลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (นายสุริยน พัชรครุกานนท์)
แทน เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรรมการ มีประเด็งข้อสงสัยเกี่ยวกับแผนผัง
แสดงขั้นตอน ข้อ ๔ ซึ่งที่นำเสนออยู่ ๗ ข้อห้าม แต่ในแผนผัง มี ๕ ข้อห้าม ตัวเลขไม่ตรงกัน ไม่ทราบว่า ๒ ฉบับนี้
ต่างกันอย่างไร

ผู้อำนวยการสำนักจัดการป่าชุมชน (นางนันทนา บุณยานันต์) ผู้ช่วยเลขานุการฯ ชี้แจงว่า
ได้มีการปรับแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการพัฒนาภูมิภาค กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม จึงทำให้ต้องปรับแก้ไขแผนผัง ทั้งนี้ฝ่ายเลขานุรัตน์ ได้แบบแผนผังฉบับแก้ไขให้คณะกรรมการทุกท่านแล้ว
ซึ่งข้อห้ามตามข้อ ๕ นั้นจะเป็นข้อห้ามสำหรับคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน ส่วนข้อ ๔ และข้อ ๖ จะเป็น
ข้อห้ามบุคคลที่มิใช่สมาชิกป่าชุมชน

มติที่ประชุม ที่ประชุมมีมติเห็นชอบ

๔.๒.๒ ร่างระเบียบคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน ว่าด้วยการรับ การเก็บรักษา และ
การใช้จ่ายเงินรายได้ของป่าชุมชน พ.ศ. (ตามมาตรา ๕๖)

อธิบดีกรมป่าไม้ (นายอติศร บุษดีรงค์) กรรมการและเลขานุการ นำเสนอต่อที่ประชุมว่า
สำหรับร่างระเบียบฉบับที่ ๒ เป็นร่างระเบียบคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน ว่าด้วยการรับ การเก็บรักษา^๑
และการใช้จ่ายเงินรายได้ของป่าชุมชน พ.ศ. (ตามมาตรา ๕๖) โดยที่พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒
มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า เพื่อเป็นการสนับสนุนการจัดการป่าชุมชนให้เกิดความยั่งยืน^๒
คณะกรรมการนโยบายมีอำนาจกำหนดอัตราและวงเงินรายได้ตามวรรคหนึ่ง เงินค่าปรับตามมาตรา ๕๕
เรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าตอบแทน หรือค่าบริการ จากบุคคลที่มิใช่สมาชิกป่าชุมชนเนื่องในการใช้ประโยชน์
จากป่าชุมชนก็ได้ และมาตรา ๕๖ วรรคสอง บัญญัติว่า เงินที่เก็บได้ตามวรรคหนึ่ง เงินค่าปรับตามมาตรา ๕๕
เงินที่มิผู้บริจาก เงินสนับสนุนจากการรัฐบาลและเงินรายได้อื่น ๆ ให้ตกเป็นของทรัพย์สินส่วนกลางของป่าชุมชนและ
เก็บรักษาไว้ใช้จ่ายในการจัดการป่าชุมชน หรือตามวัตถุประสงค์ของผู้บริจาก ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการ
ที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด จึงจำเป็นต้องออกระเบียบนี้ เพื่อกำหนดอัตราและวงเงินรายได้
คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนเรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าตอบแทน หรือค่าบริการ จากบุคคลที่มิใช่สมาชิกป่าชุมชน
เนื่องในการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเก็บ การรักษา และการใช้จ่ายเงินรายได้
เพื่อจัดการป่าชุมชน เพื่อให้การจัดการป่าชุมชนเป็นไปโดยปร่องไส ตรวจสอบได้ และป้องกันความขัดแย้ง^๓
ระหว่างสมาชิกป่าชุมชนในการจัดการป่าชุมชน สำหรับสาระสำคัญขอให้ฝ่ายผู้ช่วยเลขานุรัตน์ ดำเนินการ

ผู้อำนวยการสำนักจัดการป่าชุมชน (นางนันทนา บุณยานันต์) ผู้ช่วยเลขานุการฯ
นำเสนอต่อที่ประชุมว่า สาระสำคัญของระเบียบนี้ ก่อนอื่นของกล่าวถึงคำนิยามที่สำคัญในข้อ ๔ ของระเบียบ
“เงินรายได้” หมายความว่า เงินที่คณะกรรมการจัดการป่าชุมชน หรือสมาชิกป่าชุมชนได้รับดังต่อไปนี้

(๑) ค่าธรรมเนียม ค่าตอบแทน หรือค่าบริการ ที่คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนเรียกเก็บ^๔
จากบุคคลที่มิใช่สมาชิกป่าชุมชนเนื่องในการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนตามมาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง

(๒) เงินค่าปรับที่ได้รับตามกฎหมายว่าด้วยป่าชุมชนอันเกิดจากการกระทำความผิดในป่าชุมชน
ซึ่งทักษิณเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการป่าชุมชนเป็นจำนวนร้อยละห้าสิบของเงินค่าปรับตามมาตรา ๕๕

(๓) เงินที่มิผู้บริจาก

(๔) เงินสนับสนุน...

- (๔) เงินสนับสนุนจากรัฐบาล
- (๕) เงินรายได้จากการขายผลผลิตจากป่าชุมชนร่วมกันโดยสมาชิกป่าชุมชน
- (๖) เงินรายได้จากการแบ่งปันผลประโยชน์จากการศึกษา ค้นคว้า วิจัย หรือสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพในป่าชุมชนตามมาตรา ๖๖
- (๗) เงินรายได้จากการขายการ์บอนเครดิต
- (๘) เงินรายได้อื่น ๆ

สำหรับสาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้จะแบ่งเป็น ๓ หมวด ดังนี้

๑. หมวด ๑ ค่าธรรมเนียม ค่าตอบแทน และค่าบริการในการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน

ป่าชุมชนส่วนใหญ่จะไม่มีการเรียกเก็บเงินใดๆ แต่ถ้าหากชุมชนแห่งใดมีศักยภาพที่จะเรียกเก็บก็สามารถทำได้ ซึ่งจะต้องกำหนดตัวร่วมกันของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนและสมาชิกป่าชุมชน โดยจะต้องออกเป็นข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน และข้อบังคับนั้นจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดเดียวกัน จึงจะสามารถดำเนินการได้ ซึ่งการกำหนดค่าธรรมเนียม ค่าตอบแทน ค่าบริการนั้น จะเรียกเก็บจากบุคคลที่ไม่ใช่สมาชิกของชุมชน ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ค่าธรรมเนียมการใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นทางผ่านโดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนตามระเบียบคณะกรรมการนโยบายที่ออกตามความในมาตรา ๑๙

(๒) ค่าธรรมเนียมการเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชุมชนของผู้ได้รับความเห็นชอบ การใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชุมชน ตามระเบียบคณะกรรมการนโยบายที่ออกตามความในมาตรา ๑๙

(๓) ค่าธรรมเนียมการเข้าไปศึกษา ค้นคว้า วิจัย หรือสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพ โดยได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดตามมาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง

(๔) ค่าตอบแทนการใช้พื้นที่ป่าชุมชนจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อส่งเสริมการศึกษาเรียนรู้ และสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในบริเวณที่คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนกำหนดตามระเบียบคณะกรรมการนโยบายที่ออกตามความในมาตรา ๕๕

(๕) ค่าตอบแทนการเข้าไปในป่าชุมชนเพื่อถ่ายทำภาพยนตร์ สารคดี โฆษณา หรือสื่อเผยแพร่ โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนตามระเบียบคณะกรรมการนโยบายที่ออกตามความในมาตรา ๕๕

(๖) ค่าตอบแทนการเก็บหาของป่าตามมาตรา ๕๓

(๗) ค่าตอบแทนการเดินที่พักแรมในบริเวณพื้นที่ป่าชุมชน

(๘) ค่าบริการเข้าไปในป่าชุมชนเพื่อห้องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชน

(๙) ค่าบริการนำทาง หรือนำเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในป่าชุมชนตามระเบียบคณะกรรมการนโยบายที่ออกตามความในมาตรา ๕๕

ซึ่งคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนสามารถที่จะยกเว้นหรือลดค่าธรรมเนียม ค่าตอบแทน และค่าบริการในการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนก็ได้

๒. หมวด ๒ การรับและการเก็บรักษาเงินรายได้ของป่าชุมชน

บุคคลที่จะได้รับเงินรายได้นั้นจะต้องเป็นบุคคลที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการป่าชุมชนโดยให้ดำเนินการดังนี้

(๑) การรับเงินรายได้ จะรับเป็นเงินสด หรือโดยการโอนเข้าบัญชีเงินฝากของป่าชุมชน หรือโดยวิธีการอื่นใดก็ได้

(๒) การรับเงิน...

(๒) การรับเงินรายได้ได้ ๗ ให้มีการออกใบเสร็จรับเงินของป้าชุมชน เว้นแต่บางกรณี ที่ไม่สามารถออกใบเสร็จได้ก็ต้องมีหลักฐานอื่นมาแสดง

(๓) การเก็บรักษาเงินรายได้ที่เป็นเงินสดและการเปิดบัญชีเงินฝากให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในระเบียบกรมป่าไม้ที่ออกตามความในมาตรา ๔๕ (๔)

(๔) คณะกรรมการจัดการป้าชุมชนและสมาชิกป้าชุมชนจะรับเงินบริจากที่มีวัตถุประสงค์ การบริจากขัดหรือแย้งต่อวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งป้าชุมชนมิได้

๓. หมวด ๓ การนำเงินรายได้ของป้าชุมชนไปใช้จ่าย

การอนุมัติการจ่ายเงินรายได้ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการจัดการป้าชุมชน หรือประธาน กรรมการจัดการป้าชุมชนตามรายการและไม่เกินอัตราที่คณะกรรมการจัดการป้าชุมชนกำหนด และมีหน้าที่ ตรวจสอบเงินรายได้ การใช้จ่ายเงินนี้จะกระทำได้ใน ๑๑ กรณี ตามข้อ ๑๒ ของระเบียบนี้ และจะกำหนด ขั้นตอนของการอนุมัติจ่ายเงินซึ่งจะต้องกำหนดรายละเอียดเป็นไปตามข้อ ๓๓ – ๓๕ ของระเบียบ การนำเงินรายได้ ของป้าชุมชนไปใช้จ่ายนั้น คณะกรรมการจัดการป้าชุมชนจะต้องจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินในแต่ละปีปฏิทิน โดยมีรายละเอียดและกำหนดผู้รับผิดชอบหลักในโครงการหรือกิจกรรม และเมื่อถึงกำหนดเวลาผู้รับผิดชอบหลัก จะต้องยื่นเสนอรายละเอียดของโครงการต่อคณะกรรมการป้าชุมชนเพื่อนำเงินรายได้ไปใช้จ่ายตามโครงการ สำหรับเงินที่ได้รับบริจากและเงินสนับสนุนของรัฐบาลนั้น จะต้องใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ นอกจากนี้ ยังกำหนดเรื่องของการหดรองจ่ายในข้อ ๒๖ ด้วย ซึ่งในท้ายระเบียบนี้จะมีการกำหนดอัตราสูงสุดเพื่อเป็น กรอบให้คณะกรรมการจัดการป้าชุมชนนำไปเก็บค่าธรรมเนียม ค่าตอบแทน และค่าบริการ โดยการกำหนด ของแต่ละชุมชนนั้นอาจไม่เท่ากันแต่ต้องไม่เกินอัตราสูงสุดตามที่ระบุไว้ในหน้าที่กำหนดไว้

ซึ่งเมื่อระเบียบนี้ประกาศใช้พื้น้องประชาชนก็จะสามารถเก็บเงินค่าธรรมเนียม ค่าตอบแทน ค่าบริการได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อชุมชนที่มีการบริหารจัดการดีและมีศักยภาพในการที่จะรองรับบุคคลที่ไม่ใช่สมาชิก เข้ามาใช้ประโยชน์ และสามารถนำเงินรายได้นี้ไปใช้ในการบริหารจัดการป้าชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป จึงขอนำเรียนท่านคณะกรรมการเพื่อโปรดพิจารณาให้ความเห็นชอบ

ความเห็นคณะกรรมการ

นายภานุเดช เกิดมะติ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ มีข้อกังวลฝากไว้ ๒ ประเด็น คือ

๑. หมวดที่ ๑ เรื่องเงินรายได้ (๒) ค่าธรรมเนียมในการจะเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่า ซึ่งหลังจากนี้จะมีการออกระเบียบคณะกรรมการนโยบายป้าชุมชนตามมาตรา ๑๙ ตามมาอีกครั้ง มีความกังวลว่า อย่างให้ผู้ร่างได้พิจารณาให้รอบคอบเรื่องการที่จะเอื้อการใช้ประโยชน์ในป้าชุมชนไม่ให้มีลักษณะกิจกรรม เชิงธุรกิจหรือมุ่งทางด้านเรื่องของเงินรายได้เป็นหลัก ถ้ากรอบของการอนุญาตตามมาตรา ๑๙ ที่จะออกมา ในอนาคตเป็นเรื่องตรงนี้มากเกินไปอาจจะขัดกับแนวโน้มนโยบายการดูแลและการบำรุงรักษาในพื้นที่ป้าชุมชนอย่างยั่งยืน

๒. เรื่องของการจัดการเงินรายได้ เป็นเรื่องใหม่ของป้าชุมชน อย่างให้ทางกรมป่าไม้ มีแนวทางที่จะพัฒนาบุคลากรที่เป็นคณะกรรมการป้าชุมชนที่จะมาตรฐานและเรื่องของการเงินตรงนี้เพิ่มขึ้นมา อาจจะเป็นหลักสูตร ที่จะเสริมในการให้ความรู้หรือมีพี่เลี้ยงในการให้คำแนะนำสำหรับเรียนรู้ หรือ คณะกรรมการป้าชุมชนที่ดูแลเรื่องนี้เป็นพิเศษ

นายประลอง ดำรงค์ไทย กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ความเห็นว่า มีประเด็นห่วงใย ในหมวด ๑ โดยเฉพาะการเก็บค่าธรรมเนียมต่างๆ กรณีวรรคสุดท้ายของหมวด ๑ กรณีกลุ่มนักศึกษา หรือ คณานักเรียน ที่จะขอยกเว้นค่าธรรมเนียม เมื่อกฎหมายฉบับนี้ประกาศ อย่างให้กรมป่าไม้ซึ่งทำความเข้าใจ ให้ชัดเจน เพราะอาจจะมีประเด็นว่าตั้งเป็นป้าชุมชนแล้วสุดท้ายก็มีการมาเก็บค่าธรรมเนียม อาจจะทำให้มี ความเข้าใจผิดได้ จึงฝากให้มีการประชาสัมพันธ์ให้เข้าใจ

อีกประเด็น...

อีกประเด็นคือ ในเรื่องการนำเงินค่าธรรมเนียมไปใช้ประโยชน์ ต้องขอบคุณกรมป่าไม้ที่เห็นถึงความสำคัญของ บุคลากร กรรมการ เจ้าหน้าที่ และคนอื่นๆที่ไปปฏิบัติงาน ซึ่งความสามารถนำเงินส่วนนี้ไปใช้จ่ายหรือเป็นสวัสดิการ หากบุคคลเหล่านั้นได้รับบาดเจ็บอันตราย หรือเสียชีวิต คิดว่าเรื่องนี้จะเป็นเรื่องสำคัญทำให้คนที่ช่วยดูแลรักษาปากกว่า ๒๐ ล้านคน ซึ่งดูแลพื้นที่เกือบหนึ่งหมื่นห้าพันไร่ มีกำลังใจในการทำงานต่อไปในอนาคต

ผู้อำนวยการสำนักจัดการป่าชุมชน (นางนันทนา บุณยานันต์) ผู้ช่วยเลขานุการฯ ให้ข้อมูลเพิ่มเติมจากความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิว่า เนื่องจากอนุญาตด้วยบันทึกความเข้มโงยงกับอนุญาตด้วยมาตรฐาน ๑๘ จึงขออนุญาตนำข้อความตามมาตรฐาน ๑๘ ในเรื่องของการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชุมชน ในข้อ ๒๖ ของมาตรฐาน ๑๘ ที่กำลังจะออก เป็นการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชุมชนของนิติบุคคลหรือหน่วยงานของรัฐ ซึ่งการใช้ประโยชน์ ตรงนี้จะต้องได้รับความยินยอมเห็นชอบจากคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนเสียก่อน ทางกรมป่าไม้ถึงจะดำเนินการอนุญาต้อนุญาต ซึ่งมี ๘ ประเด็น กล่าวคือ

๑. การเข้าไปให้ประโยชน์เพื่อสนับสนุนกิจกรรมของป่าชุมชนตามแผนจัดการป่าชุมชน ตรงนี้อาจเป็นภาคเอกชนที่เข้ามาสนับสนุน ก็ต้องขออนุญาตตามมาตรฐานนี้

๒. โครงการและการพัฒนาป่าชุมชนตามแนวพระราชดำริ

๓. การศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการที่มิใช้กรณีตามมาตรฐาน ๖๖ ซึ่งไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพพื้นที่ป่าและการอยู่อาศัยของสัตว์ป่า

๔. การขุดคันหรือเก็บตัวอย่างแหล่งหากดีกดำบรรพ์ ต้องขออนุญาตตามมาตรฐานนี้

๕. เพื่อส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา และขนบธรรมเนียมประเพณี

๖. เพื่อกิจกรรมสาธารณูปโภค เช่นอาจมีการวางแผนไฟฟ้าผ่านพื้นที่ป่าชุมชน จะต้องมีการขออนุญาตตามมาตรฐานนี้

๗. เพื่อการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน

๘. เพื่อประโยชน์ของทางราชการ

ดังนั้น ทั้ง ๘ ประเด็นนี้ น่าจะไม่มีประเด็นเพื่อหวังประโยชน์ในเชิงธุรกิจ ส่วนประเด็นในการสร้างความเข้าใจ เมื่อระเบียบอุตสาหกรรมป่าไม้มีการวางแผนเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับพื้นที่ของประชาชน รวมทั้งเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วยแล้ว

ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (นายจตุพร บุรุษพัฒน์) กรรมการให้ข้อคิดเห็นว่า ระเบียบนี้มีความทันสมัยเพื่อมีเรื่องของรายได้จากการบอนเครดิต ซึ่งจะมีความเข้มโงยงกับการที่ประเทศไทยกำลังจะเข้าสู่ Carbon net zero ภาคเอกชนก็จะเข้ามามีส่วนร่วมในการปลูกป่า ทำให้พื้นท้องประชาชนมีรายได้และประเทศมีพื้นที่สีเขียวเพิ่มขึ้น

นายภาครุ่ม วิรานติรัตน์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ไม่มีประเด็นในเชิงเนื้อหา แต่คิดว่า มีบางเรื่องที่ต้องปรับให้มีความสมบูรณ์และสื่อความหมายได้มากขึ้น เท่าที่ดูในระเบียบ มีเอกสารผิดที่ต้องนำไปปรับ ซึ่งเมื่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบแล้ว ขอให้ฝ่ายเลขานุการฯ ไปปรับให้ถูกต้องและสอดคล้องมากยิ่งขึ้น

อธิบดีกรมป่าไม้ (นายอดิศร นุชธรรมรงค์) กรรมการและเลขานุการ กรมป่าไม้จะนำไปหารือกับสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาอีกครั้งหนึ่ง

รองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) ประธานกรรมการนโยบายป่าชุมชน สั่งการให้ฝ่ายเลขานุการฯ รับไปพิจารณา ตามที่กรรมการได้ให้ข้อคิดเห็นมา

มติที่ประชุม ที่ประชุมมีมติเห็นชอบ

๔.๒.๓ ร่างระเบียบ...

๔.๒.๓ ร่างระเบียบคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน ว่าด้วยการดำเนินการต่อป่าชุมชน ซึ่งหน่วยงานของรัฐที่ปกครองดูแลพื้นที่ไม่ยินยอมให้จัดตั้งเป็นป่าชุมชน พ.ศ. (ตามมาตรา ๑๐๐)

อธิบดีกรมป่าไม้ (นายอดิศร นุชธรรมค์) กรรมการและเลขานุการ นำเสนอต่อที่ประชุมว่า สำหรับร่างระเบียบฉบับที่ ๓ เป็นร่างระเบียบคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน ว่าด้วยการดำเนินการต่อป่าชุมชน ซึ่งหน่วยงานของรัฐที่ปกครองดูแลพื้นที่ไม่ยินยอมให้จัดตั้งเป็นป่าชุมชน พ.ศ. โดยที่มาตรา ๑๐๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้ป่าชุมชนที่ได้จัดตั้งโดยการสนับสนุนของกรมป่าไม้ และอยู่ในพื้นที่อื่นของรัฐ และยังมีอายุโครงการอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้เข้าบังคับ ให้ถือว่าได้รับอนุมัติ จัดตั้งเป็นป่าชุมชนตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ให้ถือว่า การดำเนินการเกี่ยวกับป่าชุมชนตามโครงการดังกล่าวเป็นการดำเนินการตามแผนจัดการป่าชุมชน ตามพระราชบัญญัตินี้ไปกลางก่อน จนกว่าจะมีการจัดทำแผนจัดการป่าชุมชนตามมาตรา ๑๐๒ และวรรคสอง ของมาตรา ๑๐๐ กำหนดให้การดำเนินการต่อป่าชุมชนตามวรรคหนึ่งซึ่งหน่วยงานของรัฐที่ปกครองดูแลพื้นที่ไม่ยินยอมให้จัดตั้งเป็นป่าชุมชนต่อไป ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนกำหนด จึงจำเป็นต้องออกระเบียบนี้เพื่อกำหนดวิธีดำเนินการต่อป่าชุมชนในพื้นที่อื่นของรัฐตามมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐที่ปกครองดูแลพื้นที่ของป่าชุมชนนั้น “ไม่ประสงค์ให้ใช้พื้นที่ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนเพื่อจัดตั้งเป็นป่าชุมชนอีกต่อไป สำหรับสาระสำคัญขอให้ฝ่ายผู้ช่วยเลขานุการ เป็นผู้นำเสนอ

ผู้อำนวยการสำนักจัดการป่าชุมชน (นางนันทนา บุณยานันต์) ผู้ช่วยเลขานุการฯ นำเสนอข้อมูลป่าชุมชน ตามพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งมีจำนวน ๑๑,๓๗๗ แห่ง เนื้อที่ ๖,๒๙ ล้านไร่ โดยแยกเป็นป่าชุมชนตามมาตรา ๘๙ และ ๑๐๐ ดังนี้

(๑) ป่าชุมชน ตามมาตรา ๘๙ (ในเขตพื้นที่ป่าสงวนฯ ป่าไม้ถาวร ป่าตามพระราชบัญญัติ ป่าไม้ ๒๔๘๔) จำนวน ๘,๐๗๕ ป่าชุมชน เนื้อที่ ๕,๙๙๖,๖๔๔ ไร่

(๒) ป่าชุมชน ตามมาตรา ๑๐๐ (อยู่ในพื้นที่อื่นของรัฐ ได้แก่ ที่ นสส. สปก. นิคมสร้างตนเอง นิคมสหกรณ์ และพื้นที่สาธารณะสมบัติในโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม) จำนวน ๑,๙๗๙ ป่าชุมชน เนื้อที่ ๒๔๑,๒๔๔ ไร่

นอกจากนั้นยังมีป่าชุมชนบางแห่งอยู่ในพื้นที่มากกว่า ๑ ประเภท คืออยู่ทั้งในพื้นที่ ตามมาตรา ๘๙ และ ๑๐๐ ซึ่งมีอยู่จำนวน ๒๗๓ ป่าชุมชน ดังนั้นจึงมีป่าชุมชนในพื้นที่อื่นๆ ของรัฐ จำนวน ๒,๒๕๒ ป่าชุมชน

ตามระเบียบฉบับนี้ “หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า หน่วยงานอื่นของรัฐที่ปกครองดูแลพื้นที่ของป่าชุมชน โดยเนื้อหาในร่างระเบียบนี้แบ่งออกเป็น ๓ หมวด ดังนี้

หมวด ๑ การดำเนินการกรณีหน่วยงานของรัฐไม่ยินยอมให้ใช้พื้นที่จัดตั้งป่าชุมชน

(๑) ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่ประสงค์ให้ใช้พื้นที่ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนเพื่อจัดตั้งป่าชุมชนแห่งใดต่อไป ให้มีหนังสือแจ้งสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้แห่งท้องที่ที่ป่าชุมชนนั้นตั้งอยู่

(๒) ให้สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้แห่งท้องที่แจ้งความเห็นของหน่วยงานของรัฐ ให้คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนแห่งนั้นทราบ

(๓) คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนจัดทำหนังสือแจ้งความประสงค์จะคัดค้านหรือไม่คัดค้าน ความเห็นของหน่วยงานของรัฐ

(๔) ในกรณี...

(๕) ในกรณีที่คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนคัดค้านความเห็นของหน่วยงานของรัฐ ให้สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้แห่งท้องที่เสนอคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนประจำจังหวัดพิจารณา คำวินิจฉัยของคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดต้องแสดงเหตุผลโดยชัดแจ้งและให้เป็นที่สุด และให้กรมป่าไม้ปฏิบัติให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยดังกล่าว

(๖) ในระหว่างรอผลการพิจารณาของคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด ไม่เป็นเหตุให้คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนต้องระงับการจัดการป่าชุมชน

(๗) ในกรณีที่คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนไม่คัดค้านความเห็นของหน่วยงานของรัฐ ให้ป่าชุมชนนั้นเป็นอันถูกเพิกถอนหัวหน้าหมู่หรือบางส่วน แล้วแต่กรณี

หมวด ๒ การจัดการทรัพย์สินส่วนกลางของป่าชุมชน ที่หน่วยงานของรัฐมิใช้เพื่อที่จัดตั้งป่าชุมชน

ในกรณีที่อธิบดีกรมป่าไม้ประกาศเพิกถอนป่าชุมชนหัวหน้าหมู่หรือบางส่วนในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้นำความในหมวด ๗ การจัดการทรัพย์ส่วนกลางของป่าชุมชนที่ถูกเพิกถอน กรณีจัดตั้งป่าชุมชนในพื้นที่อันของรัฐ ตามระเบียบกรมป่าไม้ที่ออกตามความในมาตรา ๔๕ (๔) มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๓ แผนจัดการป่าชุมชนของป่าชุมชน ที่หน่วยงานของรัฐมิใช้เพื่อที่บางส่วนจัดตั้งป่าชุมชน

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่ยินยอมให้ใช้พื้นที่บางส่วนจัดตั้งป่าชุมชนและอธิบดีกรมป่าไม้ได้ประกาศเพิกถอนป่าชุมชนบางส่วนในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนปรับปรุงแผนจัดการป่าชุมชนนั้นให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของป่าชุมชนที่มีอยู่

และถ้าสัดส่วนของพื้นที่ป่าชุมชนนั้นเปลี่ยนไปโดยสัดส่วนนั้นจะต้องเป็นไปตามระเบียบว่าด้วยการกำหนดขนาดและพื้นที่ป่าชุมชนและสัดส่วนการใช้ประโยชน์ป่าชุมชน ซึ่งในระเบียบตามมาตรา ๓๑ นี้ ได้มีการกำหนดบริเวณของป่าชุมชนเป็น ๒ บริเวณ คือเป็นบริเวณเพื่อการอนุรักษ์ ๖๐% และเป็นบริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์ ๔๐% ถ้าหากมีการยกเลิกบางส่วนแล้วพื้นที่นั้นไม่ขัดต่อระเบียบ คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนก็ไม่จำเป็นต้องปรับปรุงแผน แต่ถ้าขัดกับระเบียบ ๖๐:๔๐ ก็จะต้องให้คณะกรรมการป่าชุมชนทำการปรับปรุงแผนและแผนที่ให้สอดคล้องกับระเบียบดังกล่าว

เมื่อระเบียบนี้ประกาศใช้ ก็จะมีประโยชน์ในเรื่องของการให้หน่วยงานของรัฐที่ไม่ยินยอมให้เป็นต่อชุมชนต่อไปจะได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ และทั้งสองฝ่ายก็สามารถให้ข้อมูลซึ้งแจงเหตุผลความจำเป็นต่อคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนเพื่อพิจารณา จึงนำเรียนท่านคณะกรรมการเพื่อโปรดพิจารณาให้ความเห็นชอบ

ความเห็นคณะกรรมการ

นายประลอง ดำรงค์ไทย กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ มีประเด็นข้อกังวลเกี่ยวกับหมวด ๑ ข้อ ๗ ในเรื่องของการประเมินผลกระทบด้านการรักษาและเพิ่มพื้นที่สีเขียวตามยุทธศาสตร์ชาติ ผลการประเมินการจัดการป่าชุมชนที่ผ่านมา และงบประมาณหรือเงินอุดหนุนจากหน่วยงานของรัฐที่ได้ใช้ไปในการดูแลรักษาและจัดการป่าชุมชน เกณฑ์เหล่านี้ ชุมชนจะทำอย่างไร แต่อย่างไรก็ตามเกณฑ์เหล่านี้ก็เป็นทางออกให้ชุมชนมีแนวทางในการให้ข้อมูลซึ้งความจำเป็นที่จะเป็นป่าชุมชนต่อไป อีกประเด็นหนึ่งที่อยากจะฝากให้กรมป่าไม้ดู ก็คือ ป่าชุมชนตามประกาศของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งจะไม่ใช่ป่าชุมชนที่จัดตั้งโดยกรมป่าไม้ พ.ร.บ. ป่าชุมชน ประกาศออกมา ป่าชุมชนส่วนนี้ จะไม่เข้าข่ายเป็นป่าชุมชนตาม พ.ร.บ. ก็จะเกิดความลักลั่นกันอยู่ในพื้นที่ในจังหวัดเดียวกัน ฝากให้กรมป่าไม้หารือกับกระทรวงมหาดไทย ว่าจะทำอย่างไรไม่ให้ประชาชนสับสน ในเรื่องของการได้รับการสนับสนุนต่างๆ จากรัฐบาลป่าไม้

ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (นายจตุพร บุรุษพัฒน์) กรรมการ
เจตนาของการอกรับเบี้ยนนี้ คือไม่ประสงค์จะให้หน่วยงานอื่นของรัฐมีการยกเลิกป่าชุมชน หากจะยกเลิก
ก็จะมีขั้นตอนหลายขั้นตอน

รองอธิบดีกรมที่ดิน (นายณรงค์ สีบตรະภูล) แทน อธิบดีกรมที่ดิน กรรมการ ป่าชุมชน
ตามที่ท่านผู้ทรงคุณวุฒิกล่าวข้างต้นคือโฉนดชุมชน ซึ่งกระทรวงมหาดไทยดูแลอยู่ ขณะนี้อยู่ในระหว่าง
การตรวจสอบความถูกต้องและพื้นที่ได้ที่ทับซ้อนกับพื้นที่ของกรมป่าไม้ ก็คงจะต้องเป็นไปตามกฎหมาย
ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในส่วนนี้ก็คงไม่ได้ขัดกับความสามารถไปด้วยกันได้

รองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงศ์สุวรรณ) ประธานกรรมการนโยบายป่าชุมชน
ให้ไปหารือกับกระทรวงมหาดไทย ซึ่งกรณีที่อปฯ ป่าชุมชนที่กระทรวงมหาดไทยเรียก อาจจะไม่จำเป็นต้องใช้ชื่อ
ป่าชุมชน เพื่อไม่ให้มีความสับสน

รองเลขานุการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (นายสุริยน พัชรครุกานนท์)
แทน เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรรมการ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาร่องทับซ้อนระหว่าง ๒ หน่วยงาน
ซึ่ง สปก. และ กรมป่าไม้ได้ร่วมตรวจสอบพื้นที่ป่าสภาพป่าในเขตที่ สปก. รับมอบมา ปรากฏว่ามีพื้นที่ที่ สปก.
จะต้องคืน กรมป่าไม้อีก ๑๗,๐๐๐ กว่าแปลง ประมาณ ๑,๒๐๐,๐๐๐ กว่าไร่ ซึ่งที่ผ่านมา สปก. ได้คืนพื้นที่
ให้กรมป่าไม้ไปแล้ว ๒๓๐,๐๐๐ กว่าไร่ ใน ๒๖ จังหวัด แต่ได้เคยนำเรียนท่านอธิบดีกรมป่าไม้ว่า จะต้องคืน
อีกประมาณล้านกว่าไร่ ใน ๒๖ จังหวัด ตรงนี้จะนำไปทำเป็นป่าชุมชนได้ ซึ่งจากข้อมูลที่ทางฝ่ายเลขานุ
ได้นำเสนอ ในพื้นที่ สปก. มีป่าชุมชน ๔๖ ป่าชุมชน ๘,๙๖๐ ไร่ แต่อย่างไรก็ตามทั้งสองหน่วยงานต้องมาร่วม
ตรวจสอบเขตอีกครั้งว่ามีป่าชุมชนหรือไม่ และรับรองแนวเขตที่จะคืนให้กรมป่าไม้ต่อไป ซึ่งจำเป็นต้องมี
งบประมาณส่วนหนึ่งให้กรมป่าไม้กับ สปก. เพื่อมาตรวจสอบและรับรองแนวเขตพื้นที่ในหนึ่งล้านไร่ที่จะคืน
ซึ่งหากดำเนินการพร้อมกันกับคณะกรรมการ One map ก็จะคืนพื้นที่ให้กรมป่าไม้ กรมป่าไม้จะมีพื้นที่
ที่จะทำป่าชุมชนได้เพิ่มอีกเกือบ ๑ ล้านไร่ พื้นที่ประมาณ ๑๕,๐๐๐ แปลง

รองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงศ์สุวรรณ) ประธานกรรมการนโยบายป่าชุมชน
ให้ไปปรึกษาหารือกัน เพื่อให้มีป่าที่อุดมสมบูรณ์เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการที่ให้คืนอยู่กับป่า ซึ่งเป็นพระราช
สาวนาย์ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติฯ เพื่อจะได้ช่วยกันดูแลรักษาป่าให้อุดมสมบูรณ์ ไม่ให้เกิดไฟไหม้
ป่าชุมชนซึ่งมีความสำคัญมาก จะเป็นประโยชน์ต่อไปในอนาคต และการอกรับเบี้ยจะต้องมีการทำประชาพิจารณ์
เพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชน ตลอดจนหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ช่วยกัน เพื่อให้กฎหมาย
ระเบียบต่างๆ ที่ออกมามีมาตรฐานที่สุด เป็นมาตรฐานที่ดีในอนาคต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขวัญชัย ดวงสถาพร กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ขอเสริมประเด็น
ที่ได้ให้ไว้ตอนกำหนดวันป่าชุมชนแห่งชาติ ซึ่งตามที่ท่านประธานได้เสนอขึ้น มีคำที่ทรงกันคือการที่คืนอยู่กับป่า
อย่างเกือกภูล เป็นวันที่สำคัญในประวัติศาสตร์ ประเด็นที่ ๒ ถ้าให้กรมป่าไม้ไปคุยกับกระทรวงมหาดไทย
กรมป่าไม้เองก็จะมีพื้นที่รับผิดชอบหลายพื้นที่ ไม่ใช่แค่พื้นที่ป่าชุมชน อาจจะเป็นในป่าสงวน หรือป่าอื่นๆ
ขออนุญาตเรียนว่าเรามีกลไกหนึ่งก็คือคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ และตอนนี้มีอนุกรรมการชุดที่ ๕
เรื่องของ One map ซึ่งมีการปรึกษาหารือกันระหว่าง ๕ กระทรวงหลักที่กำกับดูแลที่ดินของรัฐ ดังนั้นคงไม่ใช่
แค่ป่าชุมชน จะรวมถึงที่ดินรัฐประเภทอื่นๆด้วย มีหน่วยงานที่ดูแลทั้งหมดประมาณ ๕ กรม ๕ กระทรวง
ซึ่งจะมีการหารือกันเป็นระยะ ประเด็นที่สื่อออกมาก่อนหน้านี้เกิดจากความเข้าใจผิดในเรื่องคำเท่านั้นเอง

แต่ในความ...

แต่ในความเป็นจริงแล้วถ้ากระทรวงทุกรายการทุกคุณภาพโดยผ่านกลไกของกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ในอนุกรรมการชุดที่ ๔ One map และอนุกรรมการชุดที่ ๑๐ เรื่องของการพิสูจน์สิทธิ์ อนุกรรมการชุดที่ ๑๑ เรื่องของการใช้ภาพถ่ายทางอากาศ ก็จะช่วยในเรื่องของ พ.ร.บ. ป่าชุมชน ได้อย่างดี ขอให้ไปใช้กลไกนั้นด้วย นอกจากกลไก พ.ร.บ.ป่าชุมชน

นายสีหา มงคลแก้ว กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีป่าชุมชน ที่อยู่ในพื้นที่อื่นของรัฐจำนวนมาก หลายปีมาเป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ เคยได้รับพระราชทานธง “พิทักษ์ป่า เพื่อรักษาชีวิต” จากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ อย่างให้ป่าชุมชนในพื้นที่อื่นของรัฐที่จัดตั้งก่อน พ.ร.บ.นี้ ใช้บังคับ ได้รับความคุ้มครองเป็นป่าชุมชนตาม พ.ร.บ. ป่าชุมชน ๒๕๖๒ ด้วย

ผู้อำนวยการสำนักจัดการป่าชุมชน (นางนันทนा บุณยานันต์) ผู้ช่วยเลขานุการฯ ชี้แจงว่าป่าชุมชนที่ตั้งอยู่ก่อนหน้าพระราชบัญญัตินี้ออกซึ่งเป็นไปตามมาตรา ๑๐๐ แล้ว แต่ที่ท่านกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นห่วงก็คือป่าชุมชนใหม่ ที่อยู่ในพื้นที่อื่นของรัฐ และชุมชนอย่างจะดูแลรักษาป่า ในพระราชบัญญัตินี้จะต้องเป็นไปตามมาตรา ๘ ก็คือการจัดตั้งป่าชุมชนในพื้นที่อื่นของรัฐ ซึ่งจะต้องกำหนดตามพระราชบัญญัติ ซึ่งทางฝ่ายเลขานฯ โดยกรมป่าไม้จะต้องออกพระราชบัญญัติ ในเรื่องของการจัดตั้งป่าชุมชนใหม่ ตามพื้นที่ที่ท่านรองเลขานฯ สปก. ได้นำเรียน ในพื้นที่จัดตั้งใหม่นี้ต้องเป็นไปตามมาตรา ๘ แต่การดำเนินการออกพระราชบัญญัติ ต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานเจ้าของพื้นที่ ซึ่งจะต้องร่วมกันกำหนดรายละเอียดว่าจะให้ป่าชุมชนในพื้นที่อื่นของรัฐนั้นเป็นไปในทิศทางใด ดังนั้นก็ขอความกรุณาเชิญนโยบายฯ ในช่วงของการตราพระราชบัญญัตินี้ ถ้าเห็นความสำคัญในเรื่องของป่าชุมชนก็จะมาร่วมกันกำหนดรายละเอียดเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายของแต่ละหน่วยงาน

รองอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ (นายอัษฎา สุวรรณนิตย์) แทน อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ กรรมการ ขอเสนอเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการนำรายได้ของป่าชุมชนไปใช้ อาจจะตั้งเป็นกองทุนเล็กๆ ของป่านั้น ซึ่งนอกจากจะสามารถทำในพื้นที่แล้วก็อาจจะขยายในชุมชนข้างเคียงได้ด้วย เพื่อที่จะให้ป่าชุมชนนั้นเป็นต้นแบบและใช้เงินกองทุนที่ได้จากการจัดเก็บค่าเข้าชม ค่าพักแรมในป่า มาขยายผลอาจจะเปิดกว้างตรงนี้ไว้สำหรับนักเขตป่าเพื่อนำไปขยายผลต่อไป

รองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงศ์สุวรรณ) ประธานกรรมการนโยบายป่าชุมชน ให้ฝ่ายเลขานฯ รับไปพิจารณา

ข้อสั่งการรองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงศ์สุวรรณ) ประธานกรรมการนโยบายป่าชุมชน

- ให้ทุกหน่วยงานที่มีความคิดเห็นในเรื่องป่าชุมชน ขอให้มาเสนอความคิดเห็นให้กับทางคณะกรรมการ หรือเสนอฝ่ายเลขานฯ เพื่อให้ระเบียบออกมาย่างสมบูรณ์ เป็นมาตรฐานต่อไปในอนาคต เพื่อให้คนได้ดูแลป่า

- เห็นชอบร่างระเบียบ คณช. ทั้ง ๓ ฉบับ และขอรับรองมติเพื่อให้ฝ่ายเลขานฯ นำไปดำเนินการต่อไป แต่ว่าทั้งหมดนี้ต้องไปทำประชาพิจารณ์ เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนก่อน

มติที่ประชุม

- เห็นชอบ

- รับรองมติที่ประชุมและมอบให้ฝ่ายเลขานฯ ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องอื่นๆ (ถ้ามี)

นายภาคภูมิ วิรานติรัตน์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ชั้นชมฝ่ายเลขานุการ ที่ได้เปิดโอกาสให้มีการปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิ และได้มีการปรับแก้ระเบียบ ก่อนที่จะนำเสนอทำให้ไม่มีข้อโต้แย้ง แต่มีเรื่องที่อยากจะเสนอ คือ เมื่อก่อนจะมีการจัดตั้งป้าขาย LEN ชน แต่ในปัจจุบันยังไม่มีการจัดตั้งป้าขาย LEN ชน อีกเลย เพราะการจะจัดตั้งได้ต้องผ่านกระบวนการขออนุญาตจากกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พomoam พ.ร.บ.ฉบับนี้ ยังทำให้มีการจัดตั้งยากยิ่งขึ้น เลยอยากระหารือว่าจะทำอย่างไรให้มีการจัดตั้งป้าขาย LEN ชน ได้อวย่างดีกว่านี้

อธิบดีกรมป่าไม้ (นายอดิศร นุชธรรมรงค์) กรรมการและเลขานุการ ฝ่ายเลขานุการ ขอรับไปหารือกับกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (นายจตุพร บุรุษพัฒน์) กรรมการ กระทรวงจะรับข้อสังเกตของท่านกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ไปหารือกัน จะได้มีแนวทางที่ชัดเจน

นายสุเมีย หมายหมั่น กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ การดำเนินกิจกรรมด้านป่าชุมชนจำเป็นต้องมีกองทุนสำหรับการขับเคลื่อน เพราะเท่าที่ผ่านมาการขับเคลื่อนเครือข่ายป่าชุมชนมีบางจังหวัดเท่านั้นที่สามารถขับเคลื่อนได้ด้วยตนเอง ซึ่งจะมีความยั่งยืน ชาวบ้านเกิดความภาคภูมิใจ แต่ในช่วงที่ป่าชุมชนยังไม่มีรายได้ตามมาตรา ๕๖ จึงอยากจะให้สนับสนุนงบประมาณสำหรับการขับเคลื่อนเครือข่ายป่าชุมชนของทั้งประเทศให้มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จะทำให้เกิดความคุ้นเคยและชวนกันไปลงมือปฏิบัติ ตัวอย่างเช่นในภาคเหนือ มีปัญหาเรื่องไฟป่าเป็นประจำทุกปี แต่ก็มีบางชุมชนที่สามารถป้องกันแก้ไขปัญหานี้ได้ เช่นที่หมู่ ๑ บ้านขอใต้ จังหวัดลำปาง เป็นหมู่บ้านที่ปลอดภัยเพื่อการเฝ้าระวังกว่าปี เนื่องจากมีกองทุนเป็นของตนเองจึงอยากระดูให้สนับสนุนกองทุนให้กับชุมชน และทางเครือข่ายป่าชุมชนต้องการให้กรมป่าไม้จัดแผนลงไประบบเครือข่ายป่าชุมชนอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยปีละ ๑-๒ ครั้ง

รองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) ประธานกรรมการนโยบายป่าชุมชน ให้กรมป่าไม้นำไปพิจารณา ซึ่งในการดำเนินการต่างๆ ต้องมีหน่วยงานเข้าไปแนะนำประชาชน ให้สามารถจัดตั้งกลุ่มต่างๆ ในป่าชุมชนได้

รองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) ประธานกรรมการนโยบายป่าชุมชน กล่าวปิดการประชุม - สำหรับเรื่องที่พิจารณาในวันนี้ และที่ประชุมมีมติรับรองแล้ว ขอให้ฝ่ายเลขานุการฯ เร่งดำเนินการตามมติที่ประชุมต่อไป ซึ่งหลังจากที่อนุบัญญติเหล่านี้ได้ประกาศใช้แล้ว จะทำให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการป่าชุมชนได้ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ และได้รับประโยชน์จากการป่าชุมชน โดยเฉพาะในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรค COVID-19 ที่เกิดอยู่ในขณะนี้ จะทำให้ชุมชนสามารถพึ่งพิงป่าชุมชนลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน ทำให้ชุมชนมีเศรษฐกิจที่ดีขึ้น อันจะส่งผลให้ชุมชนร่วมมือกับรัฐในการดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้ เพื่อให้เป็นไปตามเจตนาหมายของกฎหมาย และขอให้กรมป่าไม้สร้างความเข้าใจให้จังหวัดและพื้นท้องประชาชนทราบ ต่อไป ขอขอบคุณคณะกรรมการทุกท่าน ขอปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๒.๐๐ น.

(นางนันทนา บุณยานันต์)
ผู้อำนวยการสำนักจัดการป่าชุมชน
ผู้ช่วยเลขานุการ
ผู้จัดรายงานการประชุม

(นายสุรชัย ใจบุญ)
อธิบดีกรมป่าไม้
กรรมการและเลขานุการ
ผู้ตรวจรายงานการประชุม

ເອກສາຣປະກອບ

ວັບປ່າຊູນເບາຫົ່ງຫາຕີ

ກະກຽວງກັບພຍາກຮຽມຫາຕີແລະສິ່ງແວດລ້ວມ
ກຮມປໍາໄນ້ ສໍານັກຈັດການປໍາຊູນເບາ
61 ກນບພໍລຍືບ ເນຕາຕຸຈັກ ກຽງເກພາ 10900
ໂທ.02-561-4292-3 ໂກສາຣ. 02-940-6664

ກຮມປໍາໄນ້

วันป้าชุมชนแห่งชาติ

วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ของทุกปี

๑. หลักการและเหตุผล

๑.๑ สถาบันพระมหากษัตริย์ไทยกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลรักษาป่าเพื่อให้คนอยู่กับป่าได้อย่างเกือบถูก

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภิปริยาจารุพาราช บรมนาถบพิตร

ทรงเป็น “พระมหากษัตริย์นักพัฒนาผู้ยิ่งใหญ่” ทรงเป็นต้นแบบของการพัฒนาแบบบูรณาการด้วยทรงมองการพัฒนาอย่างองค์รวม เพื่อให้เห็นความเชื่อมโยงของสรรพสิ่ง ความเชื่อมโยงของทรัพยากรธรรมชาติกับคน โดยเฉพาะความเป็นอยู่ของประชาชน ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรป่า ดิน น้ำ เพื่อรักษาความสมดุลของระบบ生นิเวศ และเพื่อให้ “คน” กับ “ธรรมชาติ” อยู่ร่วมกันอย่างพึ่งพาอาศัยและเอื้อประโยชน์ต่อกันได้อย่างยั่งยืน

ทรงมีพระราชดำริให้คนอยู่ร่วมกับป่าได้ โดยพยายามเปลี่ยนราชภูมิจากสถานภาพผู้บุกรุกทำลายป่าให้กลายมาเป็นผู้อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ด้วยทรงตระหนักถึงการพึ่งพาของคนและป่า ทรงมีแนวพระราชดำริที่จะให้คนอยู่ร่วมกับป่าอย่างยั่งยืน ดังนี้ (๑) จัดจำแนกความเหมาะสมการใช้ที่ดินตามลักษณะโครงสร้างของดิน การพัฒนาชุมชนต้องคำนึงถึงการจัดพื้นที่อย่างเหมาะสมแก่ราชภูมิ ซึ่งประกอบด้วยพื้นที่อยู่อาศัยของชุมชน พื้นที่ทำการหรือพื้นที่เพาะปลูก และพื้นที่อนุรักษ์ (๒) ส่งเสริมพัฒนาและพัฒนาอาชีพ โดยให้ราชภูมิปลูกพืชเศรษฐกิจควบคู่ไปด้วย เพื่อจะได้เพียงตนเองได้ (๓) ส่งเสริมให้ราชภูมิมีส่วนร่วมในกิจกรรมปลูกป่า และจัดการทรัพยากรด้วยตนเอง ทรงเสนอแนะให้ตั้ง “ป่าไม้หมู่บ้าน” ขึ้นมา เพื่อให้ราชภูมิเพาะต้นกล้าให้แก่ราชการ เป็นการเอื้อประโยชน์ต่อกัน (๔) ส่งเสริมการศึกษา เพื่อให้ราชภูมิมีความรู้ พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์สร้างโรงเรียนในถิ่นทุรกันดาร เมื่อชาวบ้านมีการศึกษามีความรู้ ก็ย่อมเกิดความเข้าใจ เกิดจิตสำนึกทางสังคม และสำนึกในทางอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (๕) เสริมสร้างคุณธรรมและจิตสำนึก งานด้านอนุรักษ์ป่าไม้และดันน้ำลำธาร จะประสบผลดี มีความยั่งยืน ขึ้นอยู่กับคุณธรรมและจิตสำนึกของชาวบ้านเป็นสำคัญ

ทรงเห็นว่าความยั่งยืนของป่าจะเกิดขึ้นได้ก็ตัวคนมีจิตสำนึกรักป่า จึงทรงแนะนำสร้างความตระหนักแก่ประชาชนให้มีความรักป่าไม้ด้วยจิตสำนึกร่วมกัน (Awareness and Sharing Participation) มากกว่า วิธีการใช้จำนำจับคับ ในคราวเดี๋ยวพระราชน้ำเนินไปหน่วยงานพัฒนาดันน้ำทุ่งจือ (ปัจจุบันคือหน่วยจัดการดันน้ำทุ่งจือ) อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๑๙ พระองค์ทรงมีพระราชดำรัสกับเจ้าหน้าที่ที่ฝ่ายรับสต๊อกฯ ความว่า

“...เจ้าหน้าที่ป่าไม้ ควรปลูกต้นไม้ลงในใจคนเสียก่อน และคนเหล่านั้นก็จะพากันปลูกต้นไม้ลงบนแผ่นดิน และรักษาดันไม้ด้วยตนเอง...”

ตลอดระยะเวลา ๗๐ ปีแห่งการครองราชย์ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดช พระราชบรมนาถบพิตร ทรงมีแนวพระราชดำริในการแก้ไขปัญหาป่ามากما ย และเกิดเป็นโครงการพระราชดำริอีกนับไม่ถ้วน ซึ่งครอบคลุมหัวใจหลักใน ๓ ด้าน คือ การอนุรักษ์ป่าและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาสgapappa และการปลูกป่า และการพัฒนาเพื่อให้ชุมชนอยู่ร่วมกับป่าอย่างยั่งยืน พระราชดำรัสและพระราชกรณียกิจที่รวมมาเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงพระราชปณิธานในการให้ประชาชนทุกหมู่เหล่าช่วยกันทำนุบำรุง ดูแลรักษาป่าไม้ เพื่อประโยชน์สุขของปวงชนชาวไทย

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดช พระราชบรมนาถบพิตร เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๒๐ “...นอกจากนี้ยังอาจฝึกให้ราษฎรช่วยทำงานที่พนักงานดูแลรักษาป่า เพราะต่างฝ่ายต่างก็มีผลประโยชน์ร่วมกัน...”

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดช พระราชบรมนาถบพิตร “...ให้ชาวบ้านได้เข้าร่วมกิจกรรมตั้งแต่ต้น และครัวมีประโยชน์จากกิจกรรมด้วย เช่น ให้เพาะต้นกล้าแล้วซื้อจากเขา แทนที่จะต้องผลิตต้นกล้าโดยราชการเอง เพราะคงไม่ทันต่อความต้องการ ควรจะจัดตั้ง“ป่าไม้หมู่บ้าน” ขึ้นมาให้ได้ หมายถึงให้ชาวบ้านเป็นผู้เพาะต้นกล้าภายในพื้นที่ของตนเอง แล้วทางราชการหรือเอกชนไปซื้อจากชาวบ้านให้ชาวบ้านมีรายได้ด้วย...”

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดช พระราชบรมนาถบพิตร เมื่อวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๒๓ ณ โรงเรียนรินคำ จังหวัดเชียงใหม่ “...การปลูกป่า ๓ อย่าง แต่ให้ประโยชน์ ๔ อย่างซึ่งได้แก่ ไม้ผล ไม้สร้างบ้าน และไม้ฟืนนั้นสามารถให้ประโยชน์ได้ถึง ๔ อย่าง คือนอกจากประโยชน์ในตัวเองตามซึ่งแล้ว ยังสามารถให้ประโยชน์ที่ ๔ ซึ่งเป็นข้อสำคัญ คือ สามารถช่วยอนุรักษ์ din และน้ำค้ำารด้วย...”

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

ทรงให้ความสำคัญกับป่าไม้ในประเทศไทย ทรงมีพระบรมณิธานอันแน่วแน่ให้บรรเทาภัยด้วยสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยและของโลก ทรงเชิญชวนประชาชนทั่วไปและข้าราชการในภาคส่วนต่าง ๆ ร่วมกันปลูกป่าตัวอย่าง เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้สึกรัก ห่วงเห็นป่าไม้ โดยทรงยึดหลักการทรงงานตามแนวทางพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดช พระราชบรมนาถบพิตร ตลอดจนเกิดความรักความสามัคคีในชุมชน ทรงใช้หลักการ “ปลูกป่าในใจคน” ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดช พระราชบรมนาถบพิตร คือการปลูกจิตสำนึกในการรักผึ้นป่าให้แก่คนเสียก่อน รวมถึงการปลูกไม้ใช้สอย ไม้ผล และไม้ยืนต้นที่จะเติบโตเป็นป่า

พระราชดำรัสสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง พระราชทานแก่ราษฎรบ้านถ้ำ ณ บ้านถ้ำ อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๒๕ “...พระเจ้าอยู่หัวเป็นน้ำ ฉันจะเป็นป่า ป่าที่ถ่ายความจริงภักดีต่อน้ำ พระเจ้าอยู่หัวสร้างอ่างเก็บน้ำ ฉันจะสร้างป่า...”

พระราชนำรัสรัสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง พระราชนำนักคณบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ศalaดุสิตาลัย พระราชนำนักคณบุคคลต่างๆ วันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๖ "...เป็นพระราชนำรัสรัสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทำอย่างไรจะให้ชาวบ้านไม่เห็นว่าป้าเป็นศัตรูกับเขา ชาวบ้านโดยมากก็จะได้รับลูกยุ แล้วก็บุกเข้าไปตัดป่า ตำรวจจะไปจับชาวบ้านซึ่งยากจนนี้ก็ลำบากจะทำให้ศัตรูของประเทศไทยได้โอกาส จะทำอย่างไรดี ในที่สุดท่านก็คิดออกท่านบอกว่าถ้าชาวบ้านปลูกป่าเสียเอง ดูแลป่าเสียเอง เขาได้กินได้อยู่ มีความสุขความเจริญในป่า เขา ก็จะดูแลป่า ถึงได้เกิดโครงการป่ารักษาน้ำขึ้น..."

พระราชนำรัสรัสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง พระราชนำนักคณบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ศalaดุสิตาลัย สวนจิตรลด้า เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๓๕ "...ถ้าเรามารถร่วมกันจัดระบบได้ดี คนกับป่าก็คงจะอยู่ร่วมกันได้โดยไม่ต้องทำลายซึ่งกันและกัน และแผ่นดินที่เสื่อมโทรมผืนนี้ก็จะกลับคืนมา เป็นประโยชน์มหาศาลแก่พวกเรา

ข้าพเจ้าขอชี้แจงว่า เพราะเหตุใดเราจึงควรรักษาป่า มิใช่เพียงเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า เท่านั้น แต่เหตุผลที่สำคัญที่สุดก็คือแหล่งน้ำ และพวกราคาครัวจะรู้สึกุณของแผ่นดิน เราเรียกแผ่นดินนี้ว่า แผ่นดินแม่ ก็ เพราะแผ่นดินนี้เป็นที่เกิดและเลี้ยงดูคนไทยมากกว่า ๗๐๐ ปี คราวที่เราหั้งหล่ายจะบำรุงรักษา แผ่นดิน ให้คงความสมบูรณ์ไว้ ถ้าเรามัวแต่ตักตวงผลประโยชน์จากผืนดิน เช่นเอารัตติ้ดไม้ขายจนป่า สูญลึ้นไป ใช้ยาฆ่าแมลงและฆ่าวัชพืชจนดินเสียหมด หรือทิ้งของเสียสิ่งปฏิกูลลงในแม่น้ำลำคลอง โดยไม่ห่วงใยแผ่นดินเลย หากเราทำทำรุณกรรมต่อแผ่นดินโดยไร้ความสำนึกรักษาดูแล เช่นนี้ สักวันหนึ่ง แผ่นดินแม่คงตายจากเราไป โดยไม่มีวันหวนกลับคืนมา คงเหลือไว้ซึ่งแผ่นดินที่แห้งแล้งสิ้นสภาพจากการ เป็นดินที่เราจะทำการเพาะปลูกได้ คงจะมีแต่ผุ่มฟังคลบไปหมด เสมือนแผ่นดินที่ไร้รัญญาณ ไร้ความหมาย ได้ฯ ต่อชีวิตบนผืนโลก

ขณะที่เรายังมีเวลาและโอกาสที่พื้นฟูรักษาแผ่นดินแม่ ป้าไม้ เป็นเครื่องบำรุงที่ดีของแผ่นดิน ประเทศไทยนั้นอยู่ปลายเขตมรดุ มีลมพัดเอาไอน้ำจากทะเลขึ้นมาได้กระทบกับความชื้นจากป้าไม้ ไอน้ำก็จะกลับตัวเป็นหยาดฝน ตกลงมาให้เราได้อาหาร น้ำจืดไว้ดื่มใช้ รากของต้นไม้ยังช่วยซับน้ำไว้ได้ดี แม้กระทั่งซึมซาบลงไปเป็นน้ำดาดล ท่านทราบหรือไม่ว่า ผู้ดินในป่านั้น มีจากใบไม้และกิ่งไม้ทับถมกัน เป็นชั้นหนาดินที่หนาถึงครึ่งเมตร มีความสามารถอัมน้ำได้มากกว่าผิวดินธรรมชาติ ๕ ถึง ๗ เท่า ถ้าผนวกกับ บนผิวดินธรรมชาติเพียง ๖๐ ถึง ๘๐ มิลลิเมตรเท่านั้น น้ำก็จะหลบไปแล้ว ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดอุทกภัยขึ้น ครั้งแล้วครั้งเล่า อย่างที่พวงเรก์เคยทราบดี และประชาชนที่พูดกันว่าฝนฟ้าไม่ตกต้องตามฤดูกาลนั้น ความจริงเป็นฝีมือมนุษย์นั้นเอง เพราะฉะนั้น ถ้าเราจะให้สภาพธรรมชาติกลับคืนมาเหมือนเดิม มีแม่น้ำ ลำธาร มีน้ำจืด ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่สุดต่อชีวิตมนุษย์และการพัฒนาประเทศไทย พวงเรต้องเข้าใจและ ช่วยกันรักษาป่า เพื่อเราจะได้มีอนาคต และความหวังร่วมกัน

ข้าพเจ้าอาจจะได้ทำหน้าที่เพื่อประชาชนมาแล้วหลายอย่าง แต่ถ้าข้าพเจ้าไม่สามารถทำให้ ประชาชนตระหนักรถึงคุณค่าของการรักษาป่าฯ ป่านี้ได้ช่วยพิทักษ์น้ำและเก็บน้ำไว้ในดินเพื่อเรา ก็เหมือนกับข้าพเจ้าทำหน้าที่ยังไม่สมบูรณ์..."

พระราชดำรัสสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง พระราชทานวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๓ "...เมื่อป้าหมดไปคนเราก็จะอยู่ไม่ได้ คนกับป้าจึงต้องอยู่ด้วยกัน คือคนเคยดูแลรักษาป้า และป้าก็จะอำนวยประโยชน์ให้แก่คน เป็นการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน..."

พระราชดำรัสสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง พระราชทานเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ "...ป้าทุกประภethเป็นแหล่งอาหารตามธรรมชาติของคนเรา หากปราศจากป้าเสียแล้ว คนเราจะจะอยู่กันไม่ได้ จึงต้องรักษาป้าไว้เพื่อให้อยู่ด้วยกันได้ทั้งคนและป้า..."

สมเด็จพระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง และพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อครั้งดำรงพระอิสริยยศเป็น สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนิน ไปทรงเยี่ยมราชภารกิจ ณ บ้านค่าน้ำสร้าง ตำบลค้อเหนือ อำเภอเมือง จังหวัด ยโสธร ทรงรับทราบถึงปัญหาความทุกข์ยากเดือดร้อนที่ชาวบ้านได้ถวายรายงาน จึงได้พระราชทานพระราชดำริ ให้หน่วยราชการ ให้การช่วยเหลือดูแลรายภูริให้อยู่ดีกินดี และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทาน พระราชดำริให้พัฒนาและปรับปรุงพื้นที่ ด้วยการขุดลอกหนองอ่อง อ่อง เป็นพื้นที่สาธารณะประโยชน์ พร้อมการ พัฒนาปรับปรุงดินและพื้นที่แห้งแล้งด้วยการปลูกป่า และหญ้าแฝก รวมถึงการฟื้นฟูสภาพป่าโดยรอบหนองอ่อง ในพื้นที่กว่า ๓,๐๐๖ ไร่ (ป่าดงมัน) โดยราชภารกิจได้เข้ามามีส่วนร่วมและร่วมใจกันพัฒนาพื้นที่ ซึ่งในอดีตก่อนได้รับ พระมหากรุณาธิคุณ โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณหนองอ่อง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประสบปัญหาน้ำท่วม ความ รุนแรงขึ้นต่อการดำรงชีพ ประกอบกับประชากรในพื้นที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น ชาวบ้านจึงทำทุกอย่างเพื่อความอยู่รอด แม้แต่การบุกรุกถางป่า ป่าไม้ที่เคยอุดมสมบูรณ์ถูกเผาถางเพื่อสร้างที่อยู่อาศัย สร้างที่ทำการ นำไม้มาทำฟืน และใช้สอย ทำให้สภาพป่าเสื่อมโทรม ในระยะหลังแม้แต่จะอาศัยเก็บหาของป่าเพื่อบริโภคและจำหน่ายก็ไม่ได้ เมื่อตนเดิน ชาวบ้านโดยรวมจึงมีชีวิตยากลำบากยิ่งขึ้น ราชภารกิจส่วนหนึ่งต้องพากันพยายามอพยพออกไปรับจ้าง ย้ายถิ่นฐาน ไปอยู่ในเมืองใหญ่เพื่อหารายได้เลี้ยงตัวเองและครอบครัว ต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๔๔ กรมป่าไม้ ได้เข้าดำเนินการ เพื่อสนับสนุนพระราชดำริ โดยได้ส่งเสริมและสนับสนุนราชภารกิจและผู้นำชุมชน ๗ หมู่บ้าน และองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ให้บริหารจัดการ "ป่าดงมัน" ในรูปแบบและหลักการของ "ป่าชุมชน" ควบคู่กับการส่งเสริมและ พัฒนาอาชีพด้านป่าไม้ และได้จัดตั้งเป็นเครือข่าย "ป่าชุมชนดงมัน" ขึ้นในปี ๒๕๔๖ เพื่อสนับสนุนพระราชดำริ "ฟื้นฟูสภาพป่าเพื่อให้คนอยู่กับป่าได้อย่างเกือบถูก" ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา (๒๘ พฤษภาคม ๒๕๔๓)

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาธิเบศร์สินธรรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระบัญญัติมาราชของการของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาธิเบศร์สินธรรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องในพระราชบัญญัติมาราชาภิเบก เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ความว่า

“...เราจะสืบสาน รักษา และต่อยอด และครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งอาณา ราชภูมิตลอดไป...”

สะท้อนถึงพระราชปณิธาน พระราชหฤทัยอันมุ่งมั่นในการสืบสาน รักษา และต่อยอด พระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร์ มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เพื่อสานต่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนชาวไทย เมื่อครั้งทรงดำรงพระราชอิสริยยศ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ได้ทรงเรียนรู้หลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร์ มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในด้านต่าง ๆ โดยได้ทรงติดตามเสด็จฯ ไปปฏิบัติพระราชกรณียกิจพร้อมพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร์ มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ในแบบทุกหนแห่ง เมื่อเสด็จขึ้นทรงราชย์ ทรงต่อยอดโครงการ อันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร์ มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ปวงประชาชนชาวไทยสืบไป

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาธิเบศร์สินธรรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (เมื่อครั้งทรงดำรงพระราชอิสริยยศสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร) พระองค์ทรงเสด็จ พระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎร์ บ้านค่าน้ำสร้าง ตำบลค้อเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ วันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๓ ได้พระราชทานพระราชดำริให้พัฒนาและปรับปรุงพื้นที่ ด้วยการขุดลอกหนองอึง ที่เป็นพื้นที่สาธารณะประโยชน์ พร้อมการพัฒนาปรับปรุงดินและพื้นที่แห้งแล้ง ด้วยการปลูกปาล์มและหญ้าแฟก รวมถึงการฟื้นฟูสภาพป่าโดยรอบหนองอึง ในพื้นที่กว่า ๓,๐๐๖ ไร่ โดยราษฎร์ได้เข้ามา มีส่วนร่วมและร่วมใจกัน พัฒนาพื้นที่โดยรอบหนองอึง โดยพื้นที่หนองอึง มีแม่น้ำสองสายมาบรรจบกัน คือแม่น้ำซึ่งและลำน้ำยัง พื้นที่ดังกล่าวเป็นที่ลุ่มต่ำและเป็นเส้นทางน้ำไหลผ่าน ทำให้ประสบภัยปัญหาน้ำท่วมในช่วงฤดูฝน เพื่อความอยู่รอด ชาวบ้านจึงต้องบุกรุกป่า สร้างท่อระบายน้ำท่อต่อ ทำไร่เลื่อนloy บางส่วนต้องย้ายถิ่นฐานออกไปทำงานในเมือง

ต่อมาได้จัดตั้งเป็น “ป่าชุมชนดงมัน” ในปี ๒๕๖๖ เพื่อสนับสนุนพระราชดำริ “พื้นฟูสภาพป่าเพื่อให้คนอยู่กับป่าได้อย่างเกือบถ้วน” การฟื้นฟูป่าไม้บริเวณพื้นที่หนองอึงอันเนื่องมาจากพระราชดำริประสบผลสำเร็จ อย่างยิ่ง ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติกลับคืนความอุดมสมบูรณ์ดังเดิม และเป็นแบบอย่าง ของแนวทางการแก้ปัญหาที่ยั่งยืน

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

พระราชดำรัสสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในคราวเสด็จพระราชดำเนินเป็นประธานเปิดงานสัมมนาวิชาการ “รักษ์ป่าน่าน” เมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๗ ความว่า “...ป้าไม่เหมือนชุบเปอร์มาเก็ตชาวบ้าน ต้องการอะไรไปเอาในป่านนี้ มีปัจจัย ๔ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ส่วนหาได้จากป่าหักสิน แต่การรักษาป่าและทรัพยากรต่างๆ มีความหลากหลาย จะนั่นวิธีการที่จะนำไปสู่ความยั่งยืนได้ คือ การให้โอกาสเด็กและเยาวชนได้เรียนรู้ จากธรรมชาติรอบตัว มีความรู้ความเข้าใจ เกิดความรักความผูกพัน และหวงแหนในทรัพยากรของตนเอง สร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบให้แก่ชุมชน...”

สำหรับการดำเนินการเพื่อสนองพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี กรมป่าไม้ ร่วมกับ บริษัท ราช กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ดำเนินโครงการ ๖๐ ป้าชุมชนอนุรักษ์พันธุกรรมพืชตามแนวทางพระราชดำริ เพื่อร่วมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖๐ พรรษา ๒ เมษายน ๒๕๕๘ และเพื่อสนองพระราชดำริด้านการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช ตลอดจนเพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุน กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากร ท้องถิ่น ตามกรอบแนวทางโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อ.พ.สร.) นอกจากนั้น กรมป่าไม้ ได้ร่วมกับ บริษัท ราช กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ดำเนินโครงการค้นรักษ์ป่า ป่ารักชุมชน เพื่อสนับสนุนชุมชน ที่มีผลงานในด้านการดูแลรักษา ป่าชุมชนโดยการอบรมวัสดุเชิงชูเกียรติเพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการทำงาน และเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนทั่วไป ให้เกิดความตระหนักรและเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยได้รับ พระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานถ้อยรางวัลสำหรับรางวัลชนะเลิศระดับประเทศ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมป่าไม้ในฐานะเป็นหน่วยงานหลักในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ ได้ดำเนินการบริหารจัดการป่าอย่างมีส่วนร่วมตามแนวทางป่าชุมชน มาตั้งแต่ปี ๒๕๔๓ โดยการส่งเสริมให้ชุมชนที่อยู่อาศัยรอบเขตป่า รวมถึงชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง เข้ามาช่วยเหลือดูแลจัดการทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ สามารถได้ประโยชน์อย่างยั่งยืนภายใต้ข้อกฎหมายและระเบียบที่กำหนด ป่าชุมชน เป็นหนึ่งในแนวความคิดที่กรมป่าไม้ส่งเสริมให้ชุมชนที่อาศัยอยู่รอบป่าและที่อยู่ใกล้เคียง มีส่วนร่วมในการเข้ามาริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ เพื่อการอนุรักษ์ รักษาป่าไม้ไว้ให้คงความสมดุล และชุมชนสามารถใช้ประโยชน์จากป่าได้อย่างยั่งยืน โดยการน้อมนำแนวพระราชดำริและพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงให้ความสำคัญต่อป่าไม้ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลรักษาป่า ส่งผลให้รัฐบาล หน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และประชาชนทุกหมู่เหล่า ได้ร่วมกันปลูกและฟื้นฟูป่า รวมทั้งมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลรักษาป่า ในรูปของ “ป่าชุมชน” มากยิ่งขึ้น ซึ่งต่อมาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ ขึ้น ในวันที่ ๒๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

ดังนั้นเพื่อเป็นการน้อมรำลึกและสืบสานพระราชปณิธานของสถาบันพระมหากษัตริย เพื่อร่วมพลังประชาชนชาวไทยจากทุกภาคส่วนในการร่วมดูแลรักษาป่าซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีค่ายิ่ง จึงเสนอให้หน่วยงานกำหนดให้ วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ของทุกปี เป็น วันป่าชุมชนแห่งชาติ ต่อไป

๑.๒ “ป่าชุมชน” รูปแบบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลรักษาป่า และใช้ประโยชน์จากป่า เพื่อให้คนอยู่กับป่าได้อย่างเกือบสุดคล้องตามแนวทางพระราชดำริ

เป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) กำหนดให้มีสัดส่วนพื้นที่สีเขียวทุกประเภท ร้อยละ ๕๕ ของพื้นที่ประเทศ โดยแบ่งเป็น พื้นที่เป็นป่าธรรมชาติ ร้อยละ ๓๕ พื้นที่ป่าเศรษฐกิจเพื่อการใช้ประโยชน์ (รวมทั้งป่าชุมชน) ร้อยละ ๑๕ พื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชนบท ร้อยละ ๕ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๗ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔) กำหนดให้มีสัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ ร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศ แบ่งเป็น พื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ ร้อยละ ๒๕ และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ (รวมทั้งป่าชุมชน) ร้อยละ ๑๕ เพื่อประโยชน์ในการรักษาสมดุลทางธรรมชาติ และการอนุรักษ์ดิน น้ำ และเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมป่าไม้ในฐานะเป็นหน่วยงานหลักในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ ได้ดำเนินการบริหารจัดการป่าอย่างมีส่วนร่วมตามแนวทางป่าชุมชน มาตั้งแต่ปี ๒๕๔๓ โดยการส่งเสริมให้ชุมชนที่อยู่อาศัยรอบเขตป่า รวมถึงชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง เข้ามาช่วยเหลือดูแลจัดการทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อการอนุรักษ์ รักษาป่าไม้ไว้ให้คงความสมดุล และชุมชนสามารถใช้ประโยชน์จากป่าได้อย่างยั่งยืน โดยการน้อมนำแนวพระราชดำริ มาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการดำเนินงานป่าชุมชน

๑.๓ การส่งเสริมขยายผลโครงการป่าชุมชนตามแนวพระราชดำริ และนโยบายรัฐบาล

การส่งเสริมการดำเนินงานด้านป่าชุมชน มีการขยายผลอย่างต่อเนื่องเป็นรูปธรรม ตามแนวพระราชดำริ ตามนโยบายรัฐบาล และตามนโยบายกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในคราวให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ โครงการป่าชุมชนได้รับรางวัลความเป็นเลิศด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมในระดับดีเยี่ยม และได้มีการส่งเสริมการขยายผลการจัดตั้งป่าชุมชนเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน (ปี ๒๕๖๒) มีป่าชุมชนตามมาตรา ๙๙ และ ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ.๒๕๖๒ จำนวนทั้งสิ้น ๑๑,๓๒๗ ป่าชุมชน เนื้อที่ ๖.๒๙ ล้านไร่ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม จำนวน ๓๓,๐๒๘ หมู่บ้าน โดยมีเป้าหมายผลผลิตในภาพรวมทั้งประเทศ จำนวน ๑๕,๐๐๐ ป่าชุมชน พื้นที่ประมาณ ๑๐ ล้านไร่ และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ประมาณ ๑๕,๐๐๐ หมู่บ้าน การประเมินป่าชุมชน

ค่าการประเมินป่าชุมชน	ผลการจัดตั้ง ๓๓,๐๒๘ หมู่บ้าน (พื้นที่ ๖.๒๙ ล้านไร่)	เป้าหมายภาพรวม ๑๕,๐๐๐ หมู่บ้าน (พื้นที่ ๑๐ ล้านไร่)	ค่าเฉลี่ยต่อหน่วยในการประเมิน
๑. จำนวนประชาชนที่ได้รับประโยชน์จากป่าชุมชน	๓,๗๗๒,๙๔๐ ครัวเรือน	๕,๑๓๐,๐๐๐ ครัวเรือน	๒๘๕ ครัวเรือน/หมู่บ้าน*
๒. มูลค่าที่พึงประเมิน	๔,๙๒๑ ล้านบาท	๖,๗๗๑ ล้านบาท	๖๗๗ บาท/ไร่**
๓. การกันเนื้อครัวบอนของต้นไม้ในป่าชุมชน	๔๐ ล้านต้นครัวบอน	๖๓ ล้านต้นครัวบอน	๖.๓ ต้นครัวบอน/ไร่***
๔. การกักเก็บน้ำในดินและปลดปล่อยน้ำท่า	๔,๓๒๑ ล้านลูกบาศก์เมตร	๖,๔๗๐ ล้านลูกบาศก์เมตร	๖๔๗ ลูกบาศก์เมตร/ไร่****
๕. การประเมินมูลค่าระบบนิเวศของป่า	๔๖๔,๔๔๙ ล้านบาท	๘๘๗,๗๗๕ ล้านบาท	๘๘๗,๗๗๕ บาท/ไร่*****

ที่มา จำนวนจากป่าชุมชนตาม พ.ร.บ. พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๑๑,๓๒๗ ป่าชุมชน

* ข้อมูลทางการปกครอง ใช้อ้างอิงสถิติ (ประจำการประจำปี) เรื่องแจ้งข้อมูลทางการปกครอง ลง ๒๐ ก.พ. ๒๕๖๒ <http://www.isaranews.org>

** ข้อมูลจากการสำรวจค่าการพึงประเมินป่าของสำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

*** ข้อมูลจากการศึกษาการกักเก็บครัวบอนและความหลากหลายทางชีวภาพในป่าชุมชนอย่างมีส่วนร่วม

**** ข้อมูลจาก facebook.com/seubNakhasathienFD

***** ข้อมูลจากหนังสือการประเมินมูลค่าระบบบันได ปี ๒๕๖๐ จัดทำโดยสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐาน壤คีวภาพ (องค์กรมหาชน)

ผลการประเมินป่าชุมชน จากข้อมูลป่าชุมชนตาม พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๑๑,๓๒๗ ป่าชุมชน พบว่า จำนวนประชาชนที่ได้รับประโยชน์จากป่าชุมชน จำนวนประมาณ ๓.๗ ล้านครัวเรือน มูลค่าการพึงประเมินป่าชุมชน ประมาณ ๔,๙๒๑ ล้านบาท การกักเก็บครัวบอนของต้นไม้ในป่าชุมชน ประมาณ ๔๐ ล้านต้นครัวบอน การกักเก็บน้ำในดินและปลดปล่อยน้ำท่า ประมาณ ๔,๓๒๑ ล้านลูกบาศก์เมตร และการประเมินมูลค่าระบบนิเวศของป่า ประมาณ ๔๖๔,๔๔๙ ล้านบาท

การขยายผลโครงการป่าชุมชนจะมีส่วนช่วยสนับสนุนงานนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกทรัพยากรป่าไม้ของประเทศไทย โดยมุ่งเน้นส่งเสริมในเรื่องความร่วมมือเพื่อให้เกิดการบูรณาการการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนในการช่วยดูแลทรัพยากรป่าไม้ของประเทศไทย โดยเมื่อวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๓ พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรี ได้เดินทางไปมอบนโยบายการขับเคลื่อนนโยบายสำคัญเร่งด่วนของรัฐบาลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ ในการสร้างการมีส่วนร่วมจากเครือข่ายความร่วมมือภาคประชาชน โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้สร้างเครือข่ายความร่วมมือโดยมีพื้นที่ของประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลทรัพยากรป่าไม้ของประเทศไทย และอีกหนึ่งกลุ่มเครือข่ายที่มีความสำคัญและเป็นพลังในการขับเคลื่อนงานในการช่วยดูแลทรัพยากรป่าไม้ คือ กลุ่มเครือข่ายป่าชุมชน ที่เป็นหัวใจสำคัญในการบริหารจัดการป่าชุมชนในการดูแลป่าควบคู่ไปกับการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างเหมาะสม

จากการรวมพลังการมีส่วนร่วมจากภาคเครือข่ายป้าชุมชน จึงเกิดความร่วมมือในการดำเนินการโครงการต่าง ๆ มากมาย ที่ช่วยขับเคลื่อนงานตามนโยบายของรัฐบาล เช่น โครงการรวมใจไทยปลูกต้นไม้ เพื่อแผ่นดิน ที่เครือข่ายป้าชุมชนได้ร่วมกับปลูกต้นไม้ทั้งในพื้นที่ป้าชุมชน พื้นที่สาธารณะ และในพื้นที่ของตนเอง เพื่อถาวรเป็นพระราชกุศล รวมถึงโครงการปลูกป่าและป้องกันไฟป่าในพื้นที่ป้าชุมชน โดยมีเป้าหมายในการปลูกป่าในพื้นที่ป้าชุมชน ๑๑,๓๒๗ ป้าชุมชน เนื้อที่กว่า ๕ แสนไร่ กล้าไม้ ๑๔ ล้านกล้า และกิจกรรมในการป้องกันไฟป่า ได้แก่ การลาดตระเวนป้องกันไฟป่า การทำแนวกันไฟ การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ป้องกันไฟ เป็นต้น ซึ่งกลุ่มเครือข่ายป้าชุมชนเหล่านี้เป็นกำลังสำคัญในการดำเนินการ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมป่าไม้ ได้ดำเนินการในการเร่งสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายป้าชุมชน ในการดูแล ปกป้อง รักษาพื้นที่ป่า ครอบคลุม ๖๘ จังหวัดทั่วประเทศ ในปัจจุบันมีสมาชิกเครือข่ายป้าชุมชน จำนวน ๑๗,๐๑๙ คน จาก ๑๑,๖๗๗ หมู่บ้าน ขณะเดียวกันป้าชุมชน จะช่วยในการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๖ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔) และเพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับชุมชนที่ร่วมดูแลรักษาป่า กรมป่าไม้ได้ร่วมกับบริษัท ราช กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) จัดให้มีการสนับสนุนรางวัล ป้าชุมชนที่ประสบผลสำเร็จด้านการบริหารจัดการป้าชุมชน เพื่อเป็นต้นแบบในการขยายผลไปยังป้าชุมชนอื่นๆ จำนวน ไม่น้อยกว่า ๑,๖๓๔ ป้าชุมชน ตัวอย่างเช่น ป้าชุมชนบ้านภูเขาก้ว อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นต้นแบบด้านความหลากหลายทางชีวภาพ โดยผ่านการประเมินได้รับรางวัล ชนะเลิศป้าชุมชนดีเด่นด้าน “การจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน” ประจำปี ๒๕๖๑ และป้าชุมชนบ้านกุดมากไฟ อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี เป็นป้าชุมชนดันแบบด้านการบริหารจัดการน้ำตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ โดยผ่านการประเมินได้รับรางวัล ชนะเลิศป้าชุมชนดีเด่นด้าน “ป้าชุมชน รักษ้น้ำ รักษ์ป่า พัฒนาชีวิต” ประจำปี ๒๕๖๓ เป็นต้น

ขณะเดียวกันป้าชุมชนยังนำไปสู่การขยายผลในหลากหลายมิติ เช่น การพัฒนาคน / การพัฒนาผู้นำ การพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติในป้าชุมชน การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์โดยชุมชน/ไฮมสเตย์ การพัฒนากลุ่มอาชีพ การพัฒนาองค์ความรู้ภูมิปัญญาห้องถินเพื่อการต่อยอดสร้างเศรษฐกิจชุมชน การเชื่อมโยงหน่วยงาน องค์กรสนับสนุนป้าชุมชน เช่น กองทุนสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) พัฒนาชุมชน และภาคเอกชน เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

ป้าชุมชนบ้านกุดมากไฟ หมู่ที่ ๑ ตำบลกุดมากไฟ อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี มีแนวทางการบริหารจัดการที่เริ่มจากป้าชุมชนขยายผลสู่หลากหลายมิติ ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ โดยบริเวณต้นน้ำ ดำเนินกิจกรรม ป้องกันและคุ้มครองป่า พัฒนา/เสริมสภาพป่าให้อุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งอาหารแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน กลางน้ำ เป็นการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน เช่น กลุ่มนราการต้นไม้ กลุ่มชาวนาเกษตรอินทรีย์ กลุ่มร้านค้าชุมชน กลุ่มเกษตรกรกล่าวหอมทอง กลุ่มเกษตรกรคนรักมะม่วง ปลายน้ำ ชุมชนเมืองได้รับประโยชน์ เช่น นครอุดรธานี มีน้ำอุปโภค บริโภคอย่างเพียงพอ การเกษตรพื้นที่ชลประทาน หัวยหลวง เป็นต้น

เครือข่ายในชุมชนที่เกิดขึ้น จากการมีคุณภาพชีวิตที่ดีจากการดูแลรักษาป่า และการบริหารจัดการน้ำ เช่น วิถีชาวพุทธ ชุมชนกุดมากไฟ การสืบสานประเพณี ตามอีตเก่า คงเดิม (ลงแขกเกี่ยวข้าว) ศูนย์เรียนรู้ต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง ต.กุดมากไฟ โรงเรียนชวนาเกษตรอินทรีย์ สถาบันการเงินประชาชนกุดมากไฟ วิสาหกิจชุมชน “คนรักมะม่วง” วิสาหกิจชุมชน “ผู้ปลูกกล้วยหอมทอง” กลุ่มนราการต้นไม้ ร้านค้าชุมชน วิสาหกิจไฮมสเตย์ ต.กุดมากไฟ กลุ่มอาหารแปรรูป กลุ่มผู้รักกระเบื้องไทย แหล่งท่องเที่ยว “วัดภูตะเกาทอง” และแหล่งท่องเที่ยว “น้ำตกหินตั้ง” เป็นต้น

๑.๔ เส้นทาง ๒๘ ปี สู่ พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒

การดำเนินงานบริหารจัดการป่าชุมชนแต่เดิม (ก่อนมี พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒) ดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติป่าไม้พุทธศักราช ๒๔๔๔ และพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๓ โดยชุมชนดำเนินการร่วมกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ในการบริหารจัดการป่าชุมชน การดำเนินกิจกรรมในป่าชุมชน เป็นไปในลักษณะการควบคุม มีข้อจำกัดในการบริหารจัดการป่า ทำให้มีสัดส่วนต่อการนำมาเป็นเครื่องมือ ในการส่งเสริม หรือสร้างแรงจูงใจสำหรับชุมชนในการร่วมดูแลรักษาป่าหรือร่วมบริหารจัดการป่าชุมชน จึงเป็นที่มา ของความพยายามในการเสนอ “ร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ.” และนับเป็นร่างพระราชบัญญัติ ที่มีประวัติการเสนอเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภาเพื่อออกเป็นกฎหมายมาเป็นระยะเวลาเวลายาวนานถึง ๒๘ ปี ทั้งจากหน่วยงานของรัฐและภาคประชาชน โดยสรุปได้ดังนี้

● ปี พ.ศ. ๒๕๓๔ คณะกรรมการพิจารณาแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับป่าชุมชน ในคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติ ซึ่งคณะกรรมการสถาตร เป็นประธาน ได้มีข้อเสนอว่า “เพื่อให้ผล ในทางปฏิบัติและการบังคับใช้กฎหมายเกิดขึ้นได้โดยเร็วและมีประสิทธิภาพ เห็นควรให้กรมป่าไม้ปรับปรุง กฎหมาย กฎระเบียบที่มีอยู่ให้อื้ออำนวยต่อการจัดการป่าชุมชนโดยไม่จำเป็นต้องร่างพระราชบัญญัติใหม่” แต่กรมป่าไม้พิจารณาแล้วเห็นว่าควรกำหนดให้มีร่างพระราชบัญญัติขึ้นมาใหม่ โดยมีการแต่งตั้งกรรมการ ร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชนเป็นครั้งแรก เพื่อเสนอร่างไปยังคณะกรรมการรัฐมนตรี ผ่านกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งคณะกรรมการรัฐมนตรีมีมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ... เมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕

● ปี พ.ศ. ๒๕๓๘ นับเป็นครั้งแรกที่มีการระบุเรื่องกฎหมายว่าด้วยป่าชุมชนในคำแกลงนโยบาย คณะกรรมการรัฐมนตรี ในสมัยนายบรรหาร ศิลปอาชา นายกรัฐมนตรี ที่แต่งตั้งรัฐสภา “ข้อ ๗ นโยบาย ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐบาลมีเจตนาณ์ที่จะพื้นฟูอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรมให้ดีขึ้น โดยส่งเสริมให้ประชาชนองค์กรประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการโดยจะดำเนินการ ๗.๑ เร่งรัดการออกกฎหมายว่าด้วยป่าชุมชน โดยเปิดโอกาสให้ ประชาชนและองค์กรประชาชนมีส่วนร่วมในการปลูก ป้องกันรักษาและใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน”

● ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ มีร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชนฉบับประชาชนเป็นครั้งแรก โดยประชาชนได้มีการ เข้าชี้อเสนอกฎหมายจำนวน ๕๐,๐๐๐ รายชื่อ เสนอร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ต่อประธานสภา ผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ เพื่อให้รัฐสภาพิจารณาออกเป็นกฎหมาย แต่ระหว่างการพิจารณา มีการยุบสภาพผู้แทนราษฎรเกิดขึ้น ทำให้ร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. เป็นอันตกไป

● ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ คณะกรรมการรัฐมนตรีในสมัยนั้นได้ยืนยันร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ที่ค้างอยู่ในสภา ให้พิจารณาต่อ และรัฐสภาพเห็นชอบให้มีการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ต่อ ซึ่งในขั้นการพิจารณา ของวุฒิสภาได้มีการแก้ไขโดย “มิให้จัดตั้งป่าชุมชนในพื้นที่อนุรักษ์” ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงหลักการสำคัญ ของร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชนที่ผ่านการพิจารณาจากสภาพผู้แทนราษฎรไปโดยสิ้นเชิง ต่อมามติของวุฒิสภา ให้ส่งผลการพิจารณากลับไปที่สภาพผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๔๗ แต่สภาพผู้แทนราษฎรมีมติ ยืนยันความเห็นเดิม กล่าวคือ ไม่เห็นด้วยกับมติของวุฒิสภา จึงได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาร่วมกันทั้งสองสภา เป็นครั้งแรก เพื่อพิจารณาหาข้อยุติ แต่การพิจารณาไม่แล้วเสร็จสมาชิกผู้แทนราษฎรเกือบสิ้นสภาพพล

● ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ในสมัยรัชกาลชุดใหม่ก็ได้ยืนยันต่อรัฐสภาว่าจะพิจารณาเร่างพระราชบัญญัติป้าชุมชน พ.ศ. ต่อ โดยตั้งคณะกรรมการร่วมกันทั้งสองสภา เป็นครั้งที่สอง เพื่อให้มีการพิจารณาอีกครั้ง แต่ในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ มีการปฏิรูปการปกครอง และมีพระราชาฤษฎีกาญับสภាឡาแหนนราชภูร พระบรมราชโภษ พ.ศ. ๒๕๔๙ เมื่อวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙ จึงทำให้อายุของสภាឡาแหนนราชภูรสิ้นสุดลง ทำให้ร่างพระราชบัญญัติป้าชุมชน พ.ศ. เป็นอันตกไป

● ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ คณะรัฐมนตรี โดยกรมป่าไม้ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติป้าชุมชน พ.ศ. เพื่อเสนอเข้าสู่การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้บรรจุเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุม ครั้งที่ ๗/๒๕๕๐ เมื่อวันพุธที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ และสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้เห็นชอบด้วย กับร่างพระราชบัญญัติป้าชุมชน พ.ศ. และให้ประกาศเป็นกฎหมายใช้บังคับได้ แต่ได้มีการยื่นศาลรัฐธรรมนูญเพื่อตีความว่า ร่างพระราชบัญญัติป้าชุมชน พ.ศ. มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๕ ขัดหรือแย้งกับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๖ หรือไม่ นอกจากนี้ ได้ขอให้มีการตรวจสอบ องค์ประชุมในการพิจารณาวาระที่ ๓ ด้วย

● ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า องค์ประชุมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติไม่ครบ องค์ประชุม และไม่อาจถือการออกเสียงลงคะแนนที่ไม่ครบเป็นองค์ประชุมดังกล่าวเป็นการลงมติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญได้ จึงถือว่าการตราพระราชบัญญัติป้าชุมชน พ.ศ. ไม่ถูกต้อง ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๔ วรรคสาม อันมีผลให้ร่างพระราชบัญญัติป้าชุมชน พ.ศ. เป็นอันตกไป

● ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ รัชบาลยุค คสช. คำແຄลงนโยบายคณะรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา) นายกรัฐมนตรี ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ “ข้อ ๙ การรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรและการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน โดยในข้อ ๙.๑ ระบุให้มีการขยายป้าชุมชน” และมีนโยบายให้เร่งผลักดันร่างพระราชบัญญัติป้าชุมชน

● ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ สภากฎหมายและชาติ (สปช.) “ได้ยกร่างพระราชบัญญัติป้าชุมชน พ.ศ. ขึ้นมาอีกครั้ง โดยปรับชื่อเป็น “ร่างพระราชบัญญัติป้าชุมชนนอกเขตอนุรักษ์ พ.ศ.” โดยสภากฎหมายและชาติ (สปช.) ให้ความเห็นชอบในร่างดังกล่าว ต่อมาสภากฎหมายและชาติ (สปช.) ได้หมวดวาระลง

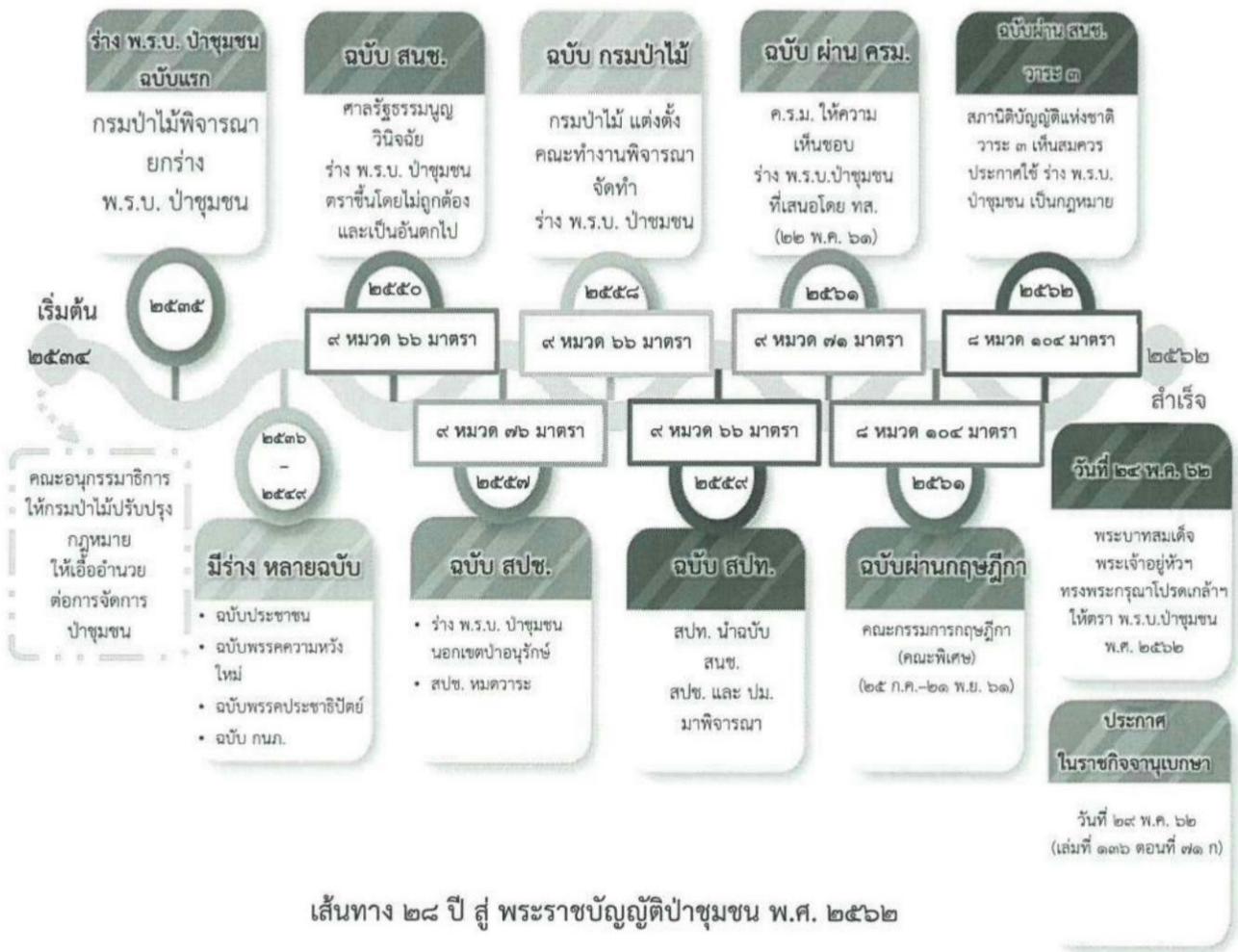
● ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) โดยคณะกรรมการอธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปทรัพยากรธรรมชาติ ในคณะกรรมการอธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ได้นำร่างพระราชบัญญัติป้าชุมชน พ.ศ. (ฉบับสภากฎหมายและชาติ และฉบับที่กรมป่าไม้ยกร่างขึ้นใหม่) มาพิจารณา อีกครั้งหนึ่ง และเสนอร่างพระราชบัญญัติป้าชุมชนฉบับ สปท. ซึ่งในคราวประชุมคณะกรรมการอธิการการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๒๖/๒๕๕๙ (เป็นกรณีพิเศษ) เมื่อวันจันทร์ที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๙ ที่ประชุมจึงได้มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติป้าชุมชน พ.ศ. ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติป้าชุมชน พ.ศ. ฉบับที่ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศจะเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณา ของคณะกรรมการอธิการก่อนที่ร่างพระราชบัญญัติป้าชุมชน พ.ศ. จะมีการเสนอเข้าสู่การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

● นับตั้งแต่ปี ๒๕๓๕ - ๒๕๖๐ มีร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชนเกิดขึ้นหลายฉบับ จากหลายภาคส่วน ที่มีส่วนร่วมในการเสนอและผลักดันร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชนฉบับกรมป่าไม้ (๒๕๓๕) ฉบับพระคราภูมิ ฉบับพระราชพัฒนา ฉบับพระคราภูมิปัตย์ ฉบับพระราชนัดลักษณ์ (ฉบับคณะกรรมการนโยบายกระทรวงมหาดไทย) ฉบับพระราชบัญญัติป่าชุมชน (กนก.) ฉบับประชาชน (๒๕๔๗) ฉบับสภาพัฒนาราชภูมิ (๒๕๔๘) ฉบับสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : สนช. (๒๕๕๐) ฉบับสภาพัฒนาราชภูมิ (๒๕๕๔) และฉบับสภาพัฒนาราชภูมิ (๒๕๕๙) ซึ่งทุกฉบับมีรายละเอียดที่แตกต่างกันบ้าง แต่มีเจตนาการมั่นเดียวกัน คือสมควรเมืองป่าชุมชนโดยเฉพาะ เพื่อเป็นกฎหมายส่งเสริมให้ประชาชน องค์กรชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมกับรัฐในการบริหารจัดการป่า อนุรักษ์ ฟื้นฟู และได้รับประโยชน์จากการทรัพยากรป่าไม้

● ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ กรมป่าไม้ โดยสำนักจัดการป่าชุมชน และกลุ่มนิติการ ได้ร่วมกันพิจารณาฯร่าง พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ... (ฉบับสภาพัฒนาราชภูมิ) ที่มีข้อเสนอให้มีการแก้ไขปรับปรุง บางประเด็น เพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ หลังจากนั้น กรมป่าไม้ได้เสนอร่างฯ ต่อกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผ่านคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย ซึ่งได้มีมติเห็นชอบ พร้อมทั้งมอบหมายให้กรมป่าไม้จัดทำหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความจำเป็นในการตรา พระราชบัญญัติ (Check list) พร้อมสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นอันเป็นไปตามแนวทางการจัดทำและเสนอ ร่างกฎหมายตามทบทวนกฎหมาย มาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งในขั้นตอนการเสนอ ร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ... ต่อคณะกรรมการรัฐมนตรี มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความเห็นและมีข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ... สำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรีจึงมอบหมายให้กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรับร่างพระราชบัญญัติฯ ไปพิจารณาร่วมกับคณะกรรมการกฤษฎีกา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ได้ข้อยุติ ก่อนนำเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรีตามขั้นตอนการเสนอกฎหมายต่อไป

● ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ สำนักงานเลขานุการวุฒิสภา ได้เสนอรายงานการพิจารณาศึกษาเรื่อง ร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ... ของคณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีคำสั่ง มอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานหลักรับข้อเสนอของ คณะกรรมการฯ ไปพิจารณาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาศึกษาร่างกฎหมาย ความคิดเห็น แนวทางและความเหมาะสมของร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ... นำส่งให้สำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรี เพื่อนำเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรี ซึ่งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้มอบหมายให้กรมป่าไม้นำข้อยุติ และข้อเสนอจากที่ประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาแก้ไข พร้อมทั้งมีการรับฟังความคิดเห็นตามแนวทาง การจัดทำและการเสนอร่างกฎหมาย หลังจากนั้นได้มีการนำเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรีตามขั้นตอนฯ โดยคณะกรรมการรัฐมนตรี ให้ความเห็นชอบในหลักการร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ... เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ต่อมาในวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๑ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้เห็นชอบในหลักการของร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ... ในวาระที่ ๑ พร้อมทั้งได้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาฯร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ...

● ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้ให้ความเห็นชอบ ในวาระที่ ๒ และ ๓ โดยมีมติเห็นสมควรให้มีการประกาศใช้ร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ... และ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้นำร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชนขึ้นทูลเกล้าฯ ให้พระบรมราชโองการฯ ให้พระบรมราชโองการฯ ทรงลงพระปรมาภิไธย โดยในวันที่ ๒๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ พระบาทสมเด็จ พระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ และได้ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๓๖ ตอนที่ ๗๑ ๑๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อเทิดพระเกียรติและน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของสถาบันพระมหาภักติรัฐ ไทย กับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลรักษาป่า

๒.๒ เพื่อให้องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป ได้ทราบถึง ความสำคัญของป่าชุ่มชนและทรัพยากรป่าไม้ของชาติในภาพรวม สร้างขวัญและกำลังใจให้กับชุมชนที่ดูแล รักษาป่า เกิดความภาคภูมิใจและเป็นเกียรติแก่ชุมชน อันจะเป็นการพัฒนาและส่งเสริมให้ชุมชนได้ร่วมกับรัฐ ใน การอนุรักษ์ พื้นฟู จัดการ บำรุงรักษา ตลอดจนใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนในรูปแบบของป่าชุ่มชน

๒.๓ เพื่อกำหนดวันป่าชุ่มชนแห่งชาติในเชิงสัญลักษณ์ สำหรับการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ รณรงค์ การจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าชุ่มชนอย่างต่อเนื่อง

๓. แนวทางการดำเนินงาน

จัดกิจกรรม/จัดงาน/จัดนิทรรศการ เพื่อเทิดพระเกียรติและน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณ ต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้ พื้นฟูและใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้อายุ่งเหมะสมและยังยืน และรณรงค์ประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และเชิญชวนประชาชนร่วมกิจกรรมวันป่าชุมชนแห่งชาติ ในทุกๆ ปี อาทิเช่น

๓.๑ กิจกรรมในส่วนกลาง

จัดกิจกรรมรวมพลังผู้นำเครือข่ายป่าชุมชนทั่วประเทศ โดยในงานจะมีกิจกรรมต่างๆ เช่น

- พิธีถวายสัตย์ปฏิญาณในการร่วมดูแลรักษาป่า
- พิธีมอบรางวัลเชิดชูเกียรติด้านป่าชุมชน
- การสัมมนาวิชาการด้านป่าชุมชน
- การฝึกอบรม/สาธิตเทคโนโลยี และนวัตกรรมต่างๆ เกี่ยวกับป่าชุมชน
- การแสดงนิทรรศการ
- การแสดงสินค้าป่าชุมชน

๓.๒ กิจกรรมในส่วนภูมิภาค

จัดกิจกรรมประชาชนจิตอาสาป่าชุมชน ในป่าชุมชนต่างๆ ได้แก่

- กิจกรรมด้านการอนุรักษ์ เช่น การทำแนวป้องกันไฟ การใช้ขนบธรรมเนียมประเพณี ภูมิปัญญา ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
 - กิจกรรมด้านการฟื้นฟู เช่น การทำฝาย
 - กิจกรรมด้านการพัฒนา เช่น ทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติ
 - กิจกรรมด้านการควบคุมดูแล เช่น การประชุมคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนและสมาชิกป่าชุมชน การลาดตระเวน
 - กิจกรรมด้านการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในป่าชุมชน เช่น การสาธิตผลผลิตและผลิตภัณฑ์จากป่าชุมชน การศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในป่าชุมชน การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชน

๔. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๔.๑ ประชาชนทั้งพื้น้องชาวป่าชุมชนและประชาชนทั่วไป มีความซาบซึ้ง และรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ไทย ในด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้ พื้นฟูและใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้อายุ่งเหมะสมและยังยืน

๔.๒ ประชาชนทั่วไป หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ได้มีความรู้ความเข้าใจและตระหนักรถึงความสำคัญและคุณค่าของป่าชุมชนและทรัพยากรป่าไม้อายุ่งเหมะสมและยังยืน รวมถึงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการและใช้ประโยชน์ป่าชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

๔.๓ เครือข่ายป่าชุมชนและประชาชนทั่วไปได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชนเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาป่าชุมชนแต่ละแห่งอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับภูมิลังคม หรือวัฒนธรรมประเพณีที่หลากหลาย

๔.๔ ป้าชุมชนของประเทศไทยได้รับการพัฒนาให้เป็นไปตามเจตนาرمย์ของพระราชบัญญัติป้าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ สอดคล้องกับหลักวิชาการ และเป็นฐานในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ของชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม

๕. ข้อเสนอเพื่อพิจารณากำหนดให้มีวันป้าชุมชนแห่งชาติ

วันที่ ๒๔ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๖๒ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาธิเบศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วย ป้าชุมชน เพื่อเป็นการสมควรส่งเสริมให้ชุมชนได้ร่วมกับรัฐในการอนุรักษ์ พื้นฟู จัดการ บำรุง รักษา และใช้ประโยชน์จากการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน ในรูปแบบของป้าชุมชน อันจะส่งผลให้ชุมชนดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทยมีความสมบูรณ์และยั่งยืน

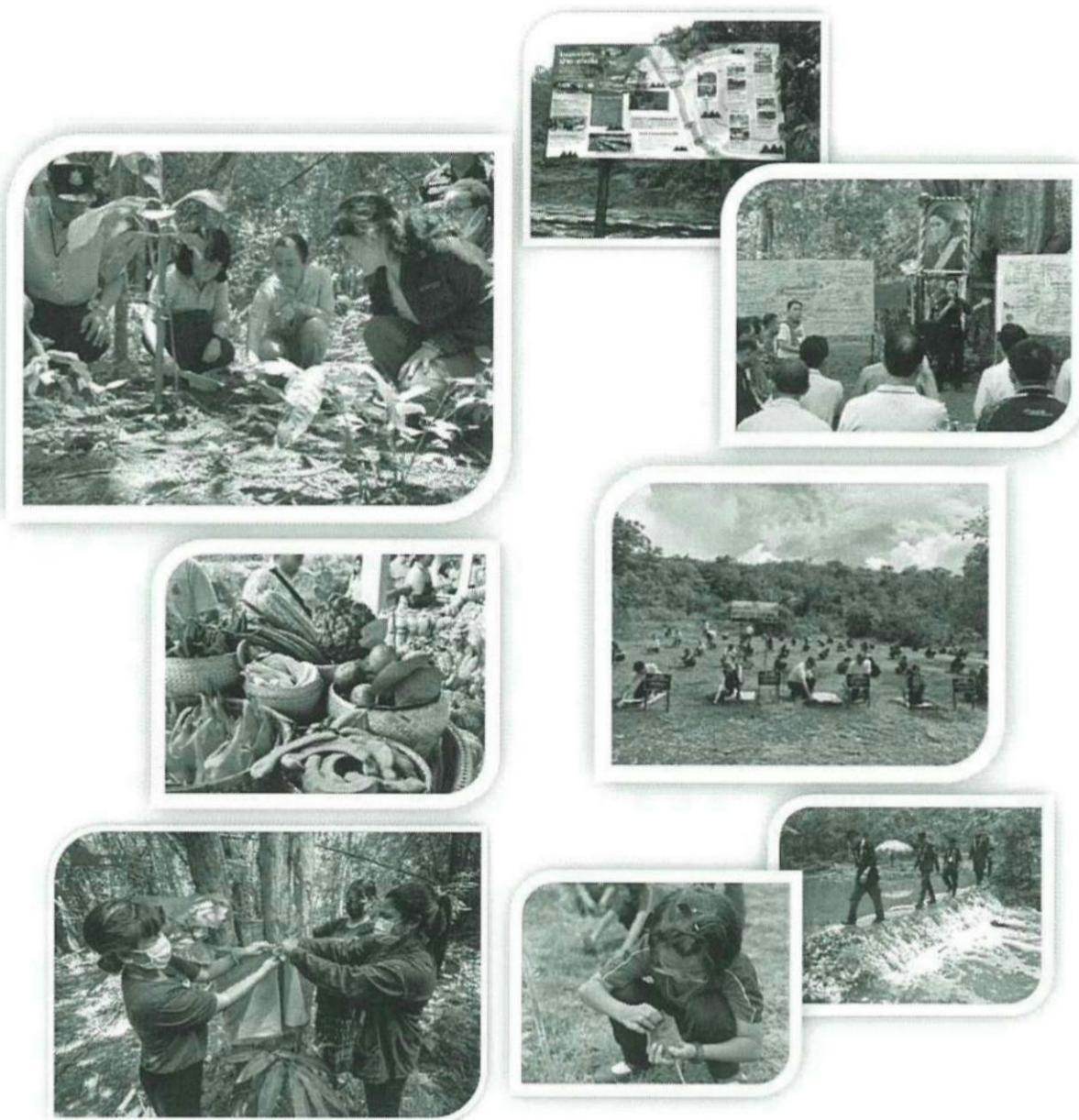
ดังนั้นเพื่อให้น่าวางงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ประชาชนที่เกี่ยวกับการจัดการป้าชุมชน และประชาชนทั่วไป ได้มีความซาบซึ้งและรักภักดึงพระมหากรุณาธิคุณต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ไทย ในด้านการส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ มีความรู้ความเข้าใจและตระหนักรถึงความสำคัญและคุณค่า ของป้าชุมชนและทรัพยากรป่าไม้ของชาติ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการและใช้ประโยชน์ป้าชุมชน อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน เครือข่ายป้าชุมชนและประชาชนทั่วไปได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกี่ยวกับการจัดการป้าชุมชนเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาป้าชุมชนแต่ละแห่งอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับภูมิสังคมหรือวัฒนธรรมประเทศที่หลากหลาย รวมทั้งเป็นการพัฒนาป้าชุมชนของประเทศไทย ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเจตนาرمย์ของพระราชบัญญัติป้าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ สอดคล้องกับหลักวิชาการ และเป็นฐานในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมของชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม จึงสมควร กำหนดให้วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ของทุกปี เป็นวันป้าชุมชนแห่งชาติ

๖. มติในที่ประชุม

ในการประชุมคณะกรรมการนโยบายป้าชุมชนแห่งชาติ ซึ่งมีพลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๔ ที่ห้องประชุม ๓๐๑ ตึกบัญชาการ ๑ ทำเนียบรัฐบาล เรื่องที่ ๔.๑ พิจารณาให้ความเห็นชอบการกำหนดวันป้าชุมชนแห่งชาติ มติที่ประชุม เห็นชอบให้เสนอวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ของทุกปี เป็นวันป้าชุมชนแห่งชาติ และให้น่าวางงาน ที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

๗. ความสำคัญและคุณค่าของป่าชุมชน

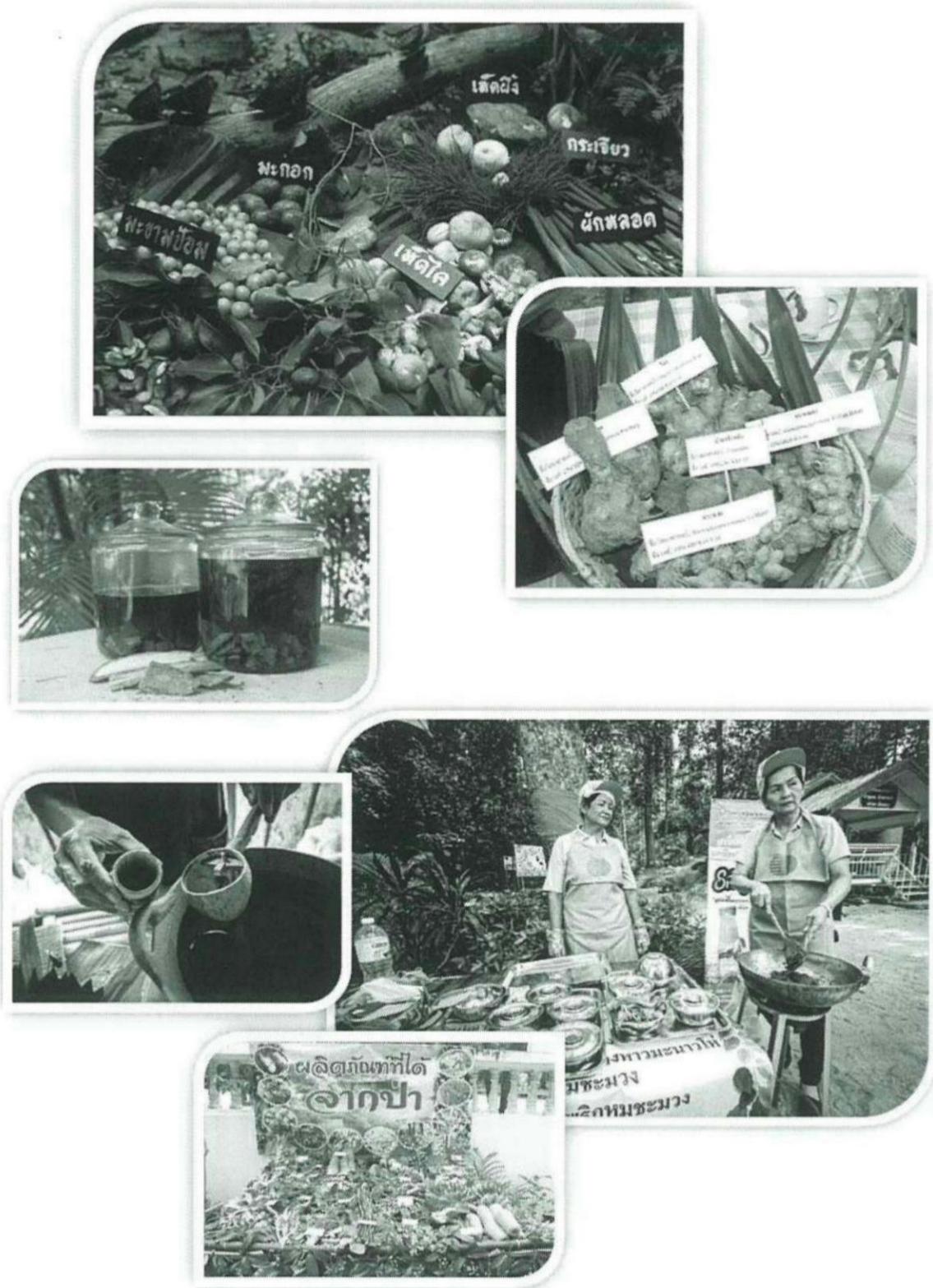
คุณค่าของป่าชุมชน นอกจากเป็นการเพิ่มพื้นที่ป่า สร้างระบบนิเวศในท้องที่นั้นๆ ให้มีความอุดมสมบูรณ์แล้ว ยังสร้างประโยชน์ให้แก่ประเทศและคนในท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นในด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม

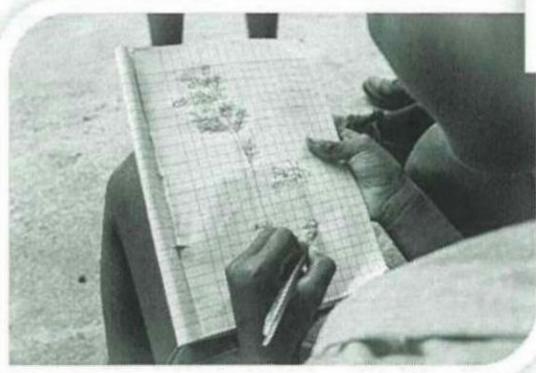
ด้านสิ่งแวดล้อม ป่าชุมชนช่วยเพิ่มพื้นที่ป่ามีสภาพดีขึ้นและเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยรักษาสมดุลทางธรรมชาติ ระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพ และเป็นแหล่งต้นน้ำสำหรับกักเก็บน้ำทั้งบันดินและในดิน

ด้านเศรษฐกิจ ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ เป็นแหล่งอาหาร แหล่งสมุนไพร ไม่ใช้สอยในครัวเรือน มีศักยภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน

ด้านสังคม เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้และถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน เสริมสร้างจิตสำนึกรักสามัคคี เกิดเครือข่ายป้าชุมชน สร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและประชาชน

๔. ความเชื่อมโยงของ “ป้าชุมชน” หลักหลาຍມິຕີ

๔.๑ ความเชื่อมโยงของป้าชุมชนกับแนวพระราชดำริ

ป้าไม้มีเป็นปัจจัยสำคัญของชีวิตมนุษย์ หากไม่มีการปลูกจิตสำนึกในการรักษาป้าไม้ให้กับทุกคนแล้ว จะทำให้การดำเนินชีวิตของมนุษย์เป็นไปด้วยความยากลำบาก เจ้าหน้าที่ของรัฐดูแลรักษาป้าไม้โดยหน้าที่พึงกระทำ แต่ชาวบ้านจะสามารถดูแลและห่วงเห็นป้าไม้ด้วยจิตสำนึกเพื่อรักษาป้าจัยแห่งชีวิตของตนเอง พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศ มหามุนีพลดดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทรงมีพระราชดำรัสว่า ควรจะมีป้าไม้มหู่บ้านเสียที่ ป้าจะได้กลับมา หมายถึงชาวบ้านลูกขึ้นดูแลและฟื้นฟูทรัพยากรป้าไม้ด้วยตนเอง (สำนักงาน กปร., ๒๕๖๓)

“ป้าไม้มหู่บ้าน” ซึ่งหมายถึงชาวบ้านผู้ซึ่งดูแลป้าและฟื้นฟูป้า ดังนั้น สมาชิกป้าชุมชน คณะกรรมการจัดการป้าชุมชน และเจ้าหน้าที่ป้าชุมชนที่มาจากชาวบ้านคนในชุมชน ตามพระราชบัญญัติป้าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้กำหนดหน้าที่และอำนาจตามกฎหมาย ใน การดูแลรักษาพร้อมกับสามารถใช้ประโยชน์จากป้าชุมชนได้ ดังนั้น ตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมป้าไม้ ได้กำหนดให้มีกฎหมายป้าชุมชน จึงเป็นการดำเนินการเพื่อสนองพระราชดำริให้มี “ป้าไม้มหู่บ้าน” ผู้ซึ่งดูแลป้าและฟื้นฟูป้า สามารถเข้ามารับบริหารจัดการป้าได้ โดยมีกฎหมายป้าชุมชนรองรับ

๔.๒ ความเชื่อมโยงของ “ป้าชุมชน” กับหน่วยงานภายใต้สังกัด ทส.

๑) กรมป้าไม้

กรมป้าไม้มีเครือข่ายภาคประชาชนทั้งหมด ๓ กลุ่มภารกิจ ได้แก่ ๑) เครือข่ายป้าชุมชนกรมป้าไม้ ๒) เครือข่ายราชภัฏอาสาสมัครพิทักษ์ป้า (สหป.) ๓) เครือข่ายความร่วมมือในการควบคุมไฟป้า โดยชุมชนที่มีการจัดตั้งป้าชุมชนจะได้รับการส่งเสริมให้ได้รับ การฝึกอบรม สหป. และได้เข้าร่วมเป็นเครือข่ายความร่วมมือในการควบคุมไฟป้า โดยเครือข่ายป้าชุมชนมีบทบาทภารกิจเชื่อมโยงการทำงานทั้ง ๓ ภารกิจ ดังนี้

- ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการดูแลรักษาป้าชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในพื้นที่ ป้าชุมชน ในการะและโอกาสที่สำคัญ เผยแพร่และขักขวนสร้างภารกิจเครือข่ายป้าชุมชนในทุกระดับ และ เป็นกำลังสำคัญในการประชาสัมพันธ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป้าไม้
- ร่วมมือกับพนักงานเจ้าหน้าที่ในการป้องกันไฟป้าและควบคุมไฟป้า เช่น รณรงค์ ประชาสัมพันธ์ ด้านการป้องกันไฟป้า ลดตระเวนตรวจไฟป้า ปฏิบัติงานดับไฟป้า
- ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการป้องกันการบุกรุกป้า และการลักลอบตัดไม้

จากการลงในการดูแลป้าชุมชนโดยคณะกรรมการป้าชุมชน และสมาชิก สหป. ในหมู่บ้าน จึงทำให้ได้รับการพิจารณาคัดเลือกชุมชนเพื่อรับพระราชทานธงและเข็ม “พิทักษ์ป้า เพื่อรักษาชีวิต” พบว่าหลายชุมชน ได้รับการคัดเลือกโดยนำผลงานจากการดูแลรักษาป้าชุมชนและร่วมมือกับภาครัฐ เป็นผู้ที่มีผลการดำเนินงาน ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป้าไม้ดีเด่น ซึ่งเป็นเครื่องหมายแห่งความตั้งมั่น ในการปกป้องรักษาผืนป้า เปรียบเสมือนขวัญกำลังใจให้กับกลุ่มราชภัฏผู้รักษาป้าไม้

๒) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช

ป่าชุมชนที่ได้รับการจัดตั้งป่าชุมชนโดยกรมป่าไม้และอยู่ใกล้แนวเขตพื้นที่อนุรักษ์ จึงเป็น ป่ากันชน (Buffer Zone) ให้กับพื้นที่อนุรักษ์ได้เป็นอย่างดีและสามารถป่าชุมชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมเป็น อาสาสมัครพิทักษ์ อุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (อส.) ทำงานร่วมกับพนักงานเจ้าหน้าที่ ใน การดูแลรักษา การป้องกันไฟป่าและควบคุมไฟป่า ร่วมป้องกันการบุกรุกและการลักลอบตัดไม้ ตลอดจนแจ้งข่าวสาร การกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้รบกวนแนวเขตพื้นที่อนุรักษ์ และพื้นที่ป่าชุมชน จึงเป็นบริเวณจุดฝ่อนปะนรน ให้ชุมชนที่อยู่ใกล้เขตอนุรักษ์ ได้ใช้ประโยชน์และพึ่งพาตามกฎหมายของอุทยานแห่งชาติ ลดปัญหาการเข้าไป ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์

๓) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

นับตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ – วันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๑ มีการจัดทำโครงการป่าชุมชนในพื้นที่ป่าชายเลน จำนวนทั้งสิ้น ๗๖ หมู่บ้าน เนื้อที่ ๔๕,๒๘๘-๑-๗๘ ไร่ หลายชุมชนมีความเข้มแข็ง ดังตัวอย่างเช่น ป่าชุมชน บ้านทุ่งหยีเพ็ง หมู่ที่ ๔ ตำบลศาลาด่าน อำเภอเก冈 ลันตา จังหวัดกระบี่ เป็นป่าชุมชนชายเลนที่ได้รับรางวัล ชนะเลิศระดับประเทศ ตามโครงการคนรักษ์ป่า ปารักชุมชนประจำปี พ.ศ.๒๕๖๐ ป่าชุมชนบ้านกลาง อำเภอ เมือง จังหวัดพังงา ได้รับรางวัลชนะเลิศระดับประเทศตามโครงการ คนรักษ์ป่า ปารักชุมชนประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และป่าชุมชนบ้านเบร์ดใน อำเภอเมือง จังหวัดตราด ซึ่งเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งในการอนุรักษ์ทรัพยากร ป่าชายเลน

ปัจจุบันโครงการป่าชุมชนในพื้นที่ป่าชายเลนอยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบของ กรมทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่ง จึงอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งกำหนดให้เป็น อาสาสมัครพิทักษ์ทะเล (Marine rangers)

๔) กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ประธานเครือข่ายป่าชุมชนที่ได้รับการรับรองจากการป่าไม้ เป็นผู้แทนเครือข่ายด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นองค์ประกอบหนึ่งในคณะกรรมการเครือข่าย ทสม. ระดับจังหวัด ตามระเบียบกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมว่าด้วยเรื่องอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) ทำให้เกิดกลไกการทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการ ระหว่าง ๒ เครือข่าย ในการ บริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ระดับจังหวัด ขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน และจาก ผลงานการคัดเลือกอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) และเครือข่าย ทสม. ตีเด่นประจำทุกปี โดยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม มีวัตถุประสงค์เพื่อประกาศยกย่องเชิดชู ทสม. และเครือข่าย ทสม. ที่ทำประโยชน์ต่อสังคม และสนับสนุนการดำเนินงานด้านทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม โดยมีเครือข่ายป่าชุมชนกรมป่าไม้ ในพื้นที่ป่าชุมชนจำนวนมาก ได้รับการพิจารณาคัดเลือกเป็น ทสม. ตีเด่น โดยผลงานด้านการพิทักษ์และพื้นฟูป่าไม้

๕) สำนักงานนโยบายและแผนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จากการรวมกลุ่มของเครือข่ายป่าชุมชนที่เป็นรูปธรรม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกองทุนสิ่งแวดล้อม จึงเห็นถึงความสำคัญของชุมชนที่ช่วยกันดูแลรักษ้าป่าชุมชนจึงได้อนุรักษ์งบประมาณ ให้สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) โดยสภาพองค์กรชุมชน จ.กาญจนบุรี เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อดำเนิน “โครงการเสริมสร้างศักยภาพและการมีส่วนร่วมของเครือข่ายป่าชุมชน จ.กาญจนบุรี” ระยะเวลาดำเนินโครงการ ๓ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๖๓) เป็นเงินงบประมาณ ๔,๙๗๒,๙๐๐ บาท โดยดำเนินการคัดเลือกหมู่บ้านเป้าหมายในการดำเนินโครงการ จำนวน ๕๐ หมู่บ้าน จาก ๑๕๒ หมู่บ้าน ดำเนินกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน นำไปสู่การมีส่วนร่วมดูแล ฟื้นฟู และรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ทั้งช่วยขยายเครือข่ายป่าชุมชน และเป็นต้นแบบให้กับจังหวัดอื่นๆ ในการดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้และมีเครือข่ายป่าชุมชน จ.กาญจนบุรี ขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆ ตามแผนงาน ๘ แผนงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายป่าชุมชน ให้ความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชน การจัดการฐานข้อมูล การสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ และการติดตามและประเมินผล

๖) องค์การบริหารจัดการก้าชเรือนกระจก (องค์การมหาชน)

เนื่องจากทรัพยากรป่าไม้มีคุณค่าและมีความสำคัญในการดูดซับก๊าซเรือนกระจก องค์การบริหารจัดการก้าชเรือนกระจก (องค์การมหาชน) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ เล็งเห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษ้าป่าในรูปแบบป่าชุมชนจึงได้ร่วมมือกับกรมป่าไม้ กำหนดขั้นตอนหลักเกณฑ์วางแผนแนวทางการจัดทำโครงการ “ภาคสนับสนุนป่าชุมชนลดโลกร้อน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเชิญชวนให้ภาคเอกชน ให้การสนับสนุนการดำเนินงานด้านป่าชุมชน ซึ่งอาจจะเป็นการสนับสนุนงบประมาณ อุปกรณ์ เครื่องมือ หรือความรู้ทางวิชาการต่างๆ และสอดคล้องกับความต้องการชุมชนที่ร่วมดูแลรักษ้าป่าชุมชนที่ร่วมดูแลรักษ้าป่าชุมชน จึงเกิดเป็นการประสานความร่วมมือของภาคี ๔ ฝ่าย ได้แก่ กรมป่าไม้ องค์การบริหารจัดการก้าชเรือนกระจก (องค์การมหาชน) ภาคเอกชน และประชาชน ในการดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ป่าชุมชนเพื่อลดโลกร้อน และสนับสนุนการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลโดยกิจกรรมลดโลกร้อนของชุมชนที่ได้รับการสนับสนุนตามโครงการ ได้แก่ กิจกรรมป้องกันรักษาป่า กิจกรรมป้องกันไฟป่า กิจกรรมการสร้างความชุ่มชื้นให้ผืนป่า กิจกรรมปลูกและฟื้นฟูป่ากิจกรรมสร้างจิตสำนึกและการจัดทำสื่อความหมายธรรมชาติ และกิจกรรมการประเมินปริมาณการกักเก็บก๊าชเรือนกระจก นอกจากนี้ได้ผลักดันเรื่องกลไกการลดหย่อนภาษีให้กับภาคเอกชนที่เข้ามาสนับสนุน

๗) สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน)

สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) มีบทบาทส่งเสริมและสนับสนุนชุมชนในการเพิ่มมูลค่าการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นและธุรกิจชีวภาพ ด้วยการใช้สหวิทยาการที่เกี่ยวข้อง โดยชุมชนเป้าหมายที่ส่งเสริมบางส่วน คือ ชุมชนที่มีการดูแลรักษ้าป่าชุมชน และได้ใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพจากป่าชุมชน ในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน ดังเช่น ป่าชุมชนโนนหินผึ้ง จ.ปราจีนบุรี ป่าชุมชนตำบลแม่ทา จ.เชียงใหม่ จึงนับว่าเป็นการต่อยอดการดำเนินงานทำให้ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งกรมป่าไม้ และสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) (BEDO) ได้ประสานความร่วมมือ เพื่อดำเนินกิจกรรมด้านป่าชุมชน ในด้านต่างๆ ดังนี้

๑. ส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน ในกระบวนการคิด การจัดการผลผลิต และ ทรัพยากรทุกขั้นตอน โดยประยุกต์ใช้ประโยชน์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์กรชุมชน หรือเครือข่ายองค์กรชุมชน เป็นพื้นฐานของการดำเนินการ และผสมผสานกับความรู้ใหม่ๆ

๒. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการรวมตัวกันของชุมชนในการประกอบกิจการ ที่มีความผูกพันกับ วิถีชีวิตริมแม่น้ำเจ้าพระยา เพื่อลดรายจ่าย สร้างรายได้ เพื่อการพึ่งพาตนเองได้ของคนในชุมชน

๓. เสริมสร้างจิตสำนึก ความรัก ความสามัคคี และความภาคภูมิใจในชุมชน ส่งผลให้เกิดความ เชื่อมแข็งของชุมชน และความสงบสุขของสังคม

๔.๓ ความเชื่อมโยงของ “ป่าชุมชน” กับหน่วยงานภาครัฐอื่น

๑) โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.)

สำนักจัดการป่าชุมชนได้อخذพระราชทานพระราชบัญชาติเข้าร่วมสนองพระราชดำริ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ โดยมี บริษัท บริษัท ราช กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ให้การสนับสนุนและร่วมดำเนินงานภายใต้โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) มีป่าชุมชน ที่เข้าร่วมสนองพระราชดำริ ๖๐ ป่าชุมชน ในท้องที่ ๕๐ จังหวัด ทั่วประเทศรวมทั้งหมด ๘๔,๗๙๔-๐-๗๙ ไร่

โดยมีเป้าหมายในการส่งเสริมและสนับสนุนชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วม ในการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่นตามกรอบแนวทางของโครงการฯ และนำไปสู่การ รักษาทรัพยากรทางชีวภาพ ทรัพยากรทางกายภาพและทรัพยากรทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญา

๒) กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

ป่าชุมชนเป็นแหล่งต้นกำเนิดสมุนไพรมากมายหลายชนิดที่มีความสำคัญ ทั้งที่นำมาใช้ประโยชน์ได้ และอยู่ในระหว่างการศึกษาวิจัยเพื่อนำมาพัฒนาและใช้ประโยชน์ในการรักษาสุขภาพ ดังนั้น จึงเกิดความ ร่วมมือระหว่างกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกกับกรมป่าไม้ ดำเนินการคุ้มครองและ ใช้ประโยชน์จากสมุนไพรและถิ่นกำเนิด เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนดูแลสุขภาพ และใช้ประโยชน์จากสมุนไพร ตามภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยอย่างยั่งยืน ดังนี้

- ดำเนินกิจกรรมภายใต้บันทึกความร่วมมือ ว่าด้วยการอนุรักษ์ คุ้มครองถิ่นกำเนิด พืชสมุนไพรจาก ป่าชุมชนและส่งเสริมการปลูกเพื่อการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรอย่างยั่งยืน โดยร่วมกัน ส่งเสริมให้ประชาชน ในพื้นที่ดำเนินโครงการป่าชุมชน ได้เรียนรู้สมุนไพรที่มีคุณค่าและการใช้ประโยชน์ จากสมุนไพรในท้องถิ่น ของตนเอง โดยการศึกษาสำรวจพืชสมุนไพรในป่าชุมชนและส่งเสริมการขยายพันธุ์ออกเขตป่าชุมชน

- ดำเนินการตามแผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ อันมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและรักษาภูมิปัญญาอันทรงคุณค่าเกี่ยวกับสมุนไพร และเพื่อพัฒนาผลผลิตและ ใช้ประโยชน์สมุนไพรไทยอย่างมีคุณภาพ เต็มประสิทธิภาพและครบวงจร โดยมีเป้าหมาย การดำเนินโครงการ ส่งเสริมการปลูกสมุนไพรคุณภาพในปี พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ รวม ๓,๕๐๐ ไร่ ส่งเสริมให้มีการปลูกพืชสมุนไพร ๔ ชนิด คือ ขมิ้นชัน ไฟล ใบบัวบก และกระชายคำ ในพื้นที่ป่าชุมชน

๓) กรรมการท่องเที่ยว

ป้าชุมชนหลายแห่งมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนี้ กรรมการท่องเที่ยวจึงเห็น ศักยภาพ ความสำคัญ และมีส่วนในการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในป้าชุมชน จึงสนับสนุนงบประมาณสำหรับป้าชุมชนเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมาตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ ถึงปัจจุบัน โดยคณะกรรมการป้าชุมชนสามารถขอรับการสนับสนุนงบประมาณ จากกองทุนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวไทยนอกจากนี้ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้คัดเลือก ป้าชุมชนหัวยสะพานสามมัคคี จังหวัดกาญจนบุรี เป็น ๑ ใน ๑๐ ชุมชนต้นแบบของกิจกรรม Village Tourism ๔.๐ โดยการพัฒนาต่อยอด กิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนให้เป็นเส้นทางการท่องเที่ยวในชุมชน เช่น การจัดฐานการเรียนรู้ ในป้าชุมชน การสาธิตกิจกรรมต่างๆ ตามภูมิปัญญา ชาวบ้าน โดยจัดเป็นแพ็กเกจทัวร์สำหรับนักท่องเที่ยว จากต่างประเทศ และมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์จาก ภูมิปัญญาของชุมชน ซึ่งปัจจุบันมีการนำผลิตภัณฑ์ซื้อขาย ในระบบออนไลน์ Lazada

ตัวอย่างชุมชนท่องเที่ยววัฒนิศิ ได้แก่

๑. ป้าชุมชนบ้านพุน้ำร้อน เป็นหมู่บ้านชุมชนท่องเที่ยวโถกปวนวัฒนิศิที่ติด ใน ๕๐ ชุมชน ท่องเที่ยวระดับประเทศ ซึ่งมีโปรแกรมท่องเที่ยว ๒ วัน ๑ คืน โดยมีเส้นทางการท่องเที่ยวในป้าชุมชนบ้านพุน้ำร้อน “สัมผัสท่องเที่ยวชาติพันธุ์ หลากหลาย” ได้ที่บ้านพุน้ำร้อน” ดังนี้

- กราบสักการะขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำท้องถิ่น ณ วัดพุน้ำร้อน
- ชมวัดถุโบราณ ณ พิพิธภัณฑ์ชุมชนบ้านพุน้ำร้อน
- ชมแปลงนาอินทรีย์ และฟาร์มไก่เจ้าแม่โพสพ
- ชมการทอผ้าลายโบราณ
- เที่ยวชมวิหารมหาติร罗บหมู่บ้าน
- เที่ยวชมอ่างเก็บน้ำหุบเขา Wang ซึ่งมีกิจกรรม พายเรือ เดินเล่น ชมวิว และขึ้นไปรับประทานอาหารที่แพกลางอ่างเก็บน้ำ

๒. ป้าชุมชนตำบลเจริญสุข ซึ่งมีกิจกรรมท่องเที่ยวโดยรถนำเที่ยวของชุมชนเพื่อชมธรรมชาติ ของป้าชุมชนตำบลเจริญสุข พร้อมทั้งสักการะพระอังคราดุลวัดเขาพระอังคราชุมความสวยงามของ สถาปัตยกรรมที่เก่าแก่กว่า ๑,๐๐๐ ปี zmanฐานเรียนรู้ด้านการทอผ้าไหม ผ้าฝ้าย การฟอกย้อมด้วยดินぐเขาไฟ ชมการแสดงอนชอนฟ้าぐัวคันนี หัตถศิลป์ถิ่นไทย เยี่ยมชมผลิตภัณฑ์ชุมชน เช่น ผ้าฝ้ายด้วยดินぐเขาไฟ “ぐอคันนี” ไข่เค็มพอกดินぐเขาไฟ และข้าวぐเขาไฟ

นอกจากนี้ กรมป่าไม้โดยสำนักจัดการป้าชุมชนได้จัดพิมพ์เอกสารประชาสัมพันธ์ “๖๐ ป้าชุมชน ต้องห้ามพลาด” เพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในป้าชุมชนและยังมีป้าชุมชน ทั่วประเทศอีกมาก ที่มีความพร้อมในการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว

๔) กรมการพัฒนาชุมชน

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย โดย สำนักส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิสาหกิจชุมชน (<https://cep.cdd.go.th> สืบค้นข้อมูล วันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๖๔)

โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ หรือ One Tambon One Product (OTOP) เป็นโครงการที่มุ่งหวังให้คนในชุมชน ได้นำภูมิปัญญาที่มีอยู่มาพัฒนาสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์ จำหน่ายสร้างรายได้ให้กับคนเอง ครอบครัว และชุมชน ดำเนินงานมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๙ จนถึงปัจจุบัน สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนและประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ทั่วประเทศ และก่อให้เกิดผู้ผลิต/ผู้ประกอบการ OTOP และผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นการสร้างเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง โดยหน่วยงานภาครัฐ ให้การสนับสนุนช่วยเหลือด้านความรู้ เทคโนโลยี ทุน การบริหารจัดการ เชื่อมโยงสินค้าจากชุมชนไปสู่ตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ป้าชุมชนหลายแห่งมีศักยภาพด้านการเป็นแหล่งอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากการท้องถิ่น ที่หลากหลาย ทั้งทางด้านชีวภาพ กายภาพ และวัฒนธรรมและภูมิปัญญา รวมถึงคนในชุมชนเอง ที่มีกระบวนการทางความคิด การบริหารจัดการ การดูแล การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การรักษาภูมิปัญญาการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้กลยุทธ์เป็นผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP ที่มีคุณภาพ มีจุดเด่น ก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ และนำไปสู่เป้าหมาย ของการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ การกินดี อยู่ดี คุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน และยังเป็นการสืบสานวัฒนธรรมที่ดีงามของท้องถิ่นให้คงอยู่ต่อไป สร้างความภาคภูมิใจให้กับคนรุ่นต่อๆ ไป และวางรากฐานที่สำคัญของประเทศและสังคมไทย

ตัวอย่างป้าชุมชนที่มีสินค้า OTOP เช่น ป้าชุมชนบ้านทุ่งหยีเพียง หมู่ที่ ๔ ต.ศาลาด่าน อ.เกาะลันตา จ.กระบี่ ป้าชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ด้วยความร่วมมือร่วมใจของคนในชุมชนที่ช่วยกันอนุรักษ์ ป้าชุมชน ป้าจึงมีความอุดมสมบูรณ์ เป็นทั้งแหล่งอาหาร แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ มีการประกอบหล่ายอาชีพ ที่ต้องพึงพึงป้า เช่น ประมงพื้นบ้าน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ การทำกะปิ (เนื่องจากเกิดความอุดมสมบูรณ์ ของสัตว์น้ำบริเวณชายฝั่ง ซึ่งเป็นผลจากการที่ชุมชนร่วมกันอนุรักษ์ป้าชุมชน (ป้าชายเลน) ส่งผลให้มีกุ้งเคยมาก สามารถนำมาทำผลิตภัณฑ์กะปิคุณภาพดี) โดยมีผลิตภัณฑ์กะปิ และการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ เป็นสินค้า OTOP สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง

สินค้า OTOP ประเภทผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญา เช่น ผ้าทอพื้นเมืองบ้านผาทั่ง จากป้าชุมชนบ้านผาทั่ง หมู่ที่ ๒ ตำบลหัวยะแหง อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี วิถีชีวิตกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านผาทั่ง ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการป้าชุมชนแบบยั่งยืน ให้คงอยู่กับลูกหลานตลอดไป และยังเข้าไปร่วมใช้วัสดุธรรมชาติ จากป้าชุมชน โดยการนำเปลือกไม้ต่าง ๆ มาทำเป็นสีย้อมผ้า เช่น เปลือกประดู่ป่า ในมะม่วงป่า เปลือกต้นสีเสียดแก่น เปลือกต้นมะเกลือ ลูกกระบอกป่าและไม้ตามฤดูกาล เป็นต้น กลุ่มผ้าทอ มองเห็นผลที่ได้รับจากการอนุรักษ์ป้าไม้ นำมาใช้ย้อมสีให้ผ้ามีสีสันสวยงาม คงความเป็นเอกลักษณ์ โดยไม่ต้องพึ่งสารเคมี ทำให้กลุ่มทอผ้า มีวัตถุประสงค์ให้ใช้ตลอดไป และสะท้อนวิถีชีวิตที่สืบทอดจากบรรพบุรุษที่ได้ถ่ายทอดกันมา

๕) กรมส่งเสริมวัฒนธรรม

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ได้ดำเนินโครงการ "รุกขมรดกของแผ่นดิน ได้รับพระบารมี" มาตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๑ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสืบคัน รวบรวมข้อมูลต้นไม้ที่มีความสำคัญทางวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ท้องถิ่น พร้อมทั้งนำข้อมูลไปใช้ในการเผยแพร่ เกิดการเรียนรู้ และส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

กระทรวงวัฒนธรรมร่วมกับ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ได้ร่วมกันรวบรวมข้อมูลต้นไม้ที่มีความสำคัญจากทั่วประเทศ จำนวนกว่า ๕๐๐ ต้น จากนั้นจึงคัดเลือกประกาศเป็นต้นไม้ที่สำคัญของแผ่นดิน ในหนังสือ รุกขมรดกของแผ่นดินได้รับพระบารมี โดยรวมประวัติและเรื่องราวที่มีการบอกเล่าหรือบันทึกไว้เกี่ยวกับต้นไม้ในสถานที่ต่าง ๆ จากทุกภูมิภาค มาจัดพิมพ์พร้อมภาพประกอบที่สวยงามและเผยแพร่เป็นความรู้แก่สาธารณะทั่วไป

ป่าชุมชนหอยแห่งมีตันไม้ใหญ่ที่ครัวค่าแก่การอนุรักษ์ ต้นไม้ใหญ่เหล่านี้ทรงคุณค่าในการดูแลรักษาไว้ให้รุ่นหลานได้เห็น ได้ศึกษา ได้ชื่นชม สร้างจิตสำนึกรักษาดูแลรักษาต้นไม้ใหญ่เหล่านี้ไว้ให้คงอยู่คู่ท้องถิ่น เช่น ป่าชุมชนบ้านเขายาใหญ่ จังหวัดชลบุรี มีต้นพระเจ้าห้าพระองค์เป็นต้นไม้ใหญ่ในป่าชุมชนและได้รับการคัดเลือกประกาศเป็นต้นไม้ที่สำคัญของแผ่นดิน ในหนังสือรุกขมรดกของแผ่นดินได้รับพระบารมี มีขนาดเส้นรอบวงวัดได้ ๓๐ เมตร และความสูง ๓๐ เมตร แตกพูพอนเป็นปีกกว้างสูงกว่า ๒ เมตร ค้ำโคนต้น ดูมั่นคงสง่างาม ยอดแตกพูพอนกว้างร่มรื่น ต้นพระเจ้าห้าพระองค์ ถูกตั้งขึ้นตามลักษณะผลไม้รูปกลมรีเล็กน้อย แบ่งเป็นพู ๕ พู แต่ละพูจะมีรูปคล้ายพระเรียงรอบผลห้างองค์ ซึ่งมีความเกี่ยวโยงกับวิถีความเชื่อ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่อง "การกำหนดพระพุทธเจ้าห้าพระองค์ในภัทรกัลป์" (จากนิทานพะยາกาเผือก) จึงถือเป็นไม้สิริมงคลโดยมีการใช้ใบ ดอก และผลในการประกอบพิธีกรรม สำคัญต่าง ๆ ของคนโบราณทั้งไทย ลาว พม่า เขมร และจีน ปัจจุบันพื้นที่โดยรอบมีการปรับภูมิทัศน์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชน (https://www.m-culture.go.th/prachinburi/more_news.php?cid=๖๑ : สืบคันข้อมูล วันที่ ๒๑ เม.ย.๖๔)

ป่าชุมชนบ้านห้วยใหญ่ หมู่ที่ ๒ ตำบลสองพี่น้อง อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร มีต้นตะเคียนสามพอน เป็นรุกขมรดก โดยต้นตะเคียนขนาดใหญ่ต้นนี้มีลักษณะพิเศษ คือ มีพูพอนสามพอน ชาวบ้านจึงเรียกว่า ตะเคียนสามพอน เส้นรอบวง ๑๐ เมตร สูง ๒๙ เมตร อายุกว่า ๒๐๐ ปี เป็นหนึ่งในต้นตะเคียนขนาดใหญ่ หลายพันต้น ที่พบในป่าชุมชนบ้านห้วยใหญ่ ซึ่งเป็นป่าดงดิบ ป่าโบราณ ที่บรรพบุรุษของหมู่บ้านได้พายามรักษาไว้มาอย่างนาน โดยเขตป่าตั้งอยู่บริเวณรอยต่อประเทศไทยเมียนมา ต้นตะเคียนสามพอนเป็นต้นไม้แห่งประวัติศาสตร์ ผ่านเหตุการณ์มหาภัยได้ผ่านเกัยที่พัดเข้าถล่มจังหวัดชุมพร เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๒ ซึ่งในครั้งนั้น ต้นไม้ในป่าส่วนใหญ่แห้งขาดในเขตอ่าวท่าแซะถูกพายุพัดหักโค่นเป็นจำนวนมาก แต่ต้นตะเคียนสามพอนนี้ กลับต้านทานพายุได้ ผู้นำชุมชนและชาวบ้านได้พายามรักษาต้นตะเคียนสามพอนและผึ่งป่าแห่งนี้เอาไว้ เนื่องจากเป็นป่าที่สมบูรณ์ที่เหลืออยู่เพียงแห่งเดียวในเขตอ่าวท่าแซะ จังหวัดชุมพร ปัจจุบันอยู่ในความควบคุมดูแลของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนบ้านห้วยใหญ่ หมู่ที่ ๒ ตำบลสองพี่น้อง อ่าวท่าแซะ จังหวัดชุมพร

๖) สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ (องค์การมหาชน) กระทรวงกลาโหม

สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ (องค์การมหาชน) ได้เห็นความสำคัญของป่าชุมชน จึงร่วมกับสำนักจัดการป่าชุมชน ใน การใช้เทคโนโลยีอากาศยานไร้คนขับ (UAV) ในการสำรวจสภาพ ป่าชุมชน ตำบลแม่ท่า อ.แม่่อน จ.เชียงใหม่ สามารถนำข้อมูลที่ได้แบบ Real Time มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ ในพื้นที่ป่าชุมชนได้เป็นอย่างดี และมีการขยายผลความร่วมมือ โดย กรมป่าไม้ ร่วมกับ สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ (องค์การมหาชน) ได้ร่วมลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือด้านการใช้เทคโนโลยีอากาศยานไร้คนขับ (UAV) ใน การสำรวจป่าชุมชน และป่าสงวนแห่งชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

- ยกระดับความร่วมมือทางด้านวิชาการ การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการจัดตั้ง ป่าชุมชน ตลอดจนการอนุรักษ์ สงวน คุ้มครอง พื้นฟู และดูแลรักษา ในพื้นที่ป่าชุมชนและพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ
- พัฒนาองค์ความรู้ และนวัตกรรม เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ ในพื้นที่ป่าชุมชน เป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนส่งเสริมการจัดตั้งป่าชุมชน และการประสานติดตามสภาพพื้นที่ภายหลังการจัดตั้งป่าชุมชน
- ปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ด้วยการบูรณาการ การทำงานร่วมกัน ระหว่างหน่วยงาน โดยสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ (องค์การมหาชน) มีภารกิจด้านการให้บริการทางวิชาการ เผยแพร่ และถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแก่หน่วยงานต่างๆ ในขณะที่กรมป่าไม้มีภารกิจด้านการอนุรักษ์ สงวน คุ้มครอง พื้นฟู ดูแลรักษา ส่งเสริม ทำนุบำรุงป่า ด้วยกลยุทธ์เสริมสร้าง ความร่วมมือของประชาชน เป็นหลัก

๔.๕ ความเชื่อมโยงของ “ป่าชุมชน” กับภาคประชาสังคม

๑) สถาบันลูกโลกสีเขียว

จากผลงานการมอบรางวัล “ลูกโลกสีเขียว” ซึ่งมีเป้าหมายสนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผลงานการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประเภทชุมชน บุคคล กลุ่มเยาวชน รวมทั้ง งานเขียน ความเรียง เยาวชน และสื่อมวลชน ที่ทำด้วยแรงกาย แรงใจ และด้วยความมุ่งมั่น เป็นความดีที่สมควรได้รับการยกย่อง และเผยแพร่เป็นแบบอย่างต่อไป พบทว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ – ปัจจุบัน มีผลงานระดับชุมชน บุคคล กลุ่มเยาวชน ที่ได้รับรางวัลลูกโลกสีเขียว เป็นผลงานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ จากการบริหารจัดการป่าชุมชน จนเป็นที่ยอมรับ แสดงให้เห็นถึงการเชื่อมโยงวิถีชีวิตของชุมชนให้อยู่ร่วมกับธรรมชาติ ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ ทรัพยากร ดิน น้ำ ป่าไม้ ให้คงความอุดมสมบูรณ์ และอำนวยประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน

๒) มูลนิธิสีบินภาคเสถียร

มูลนิธิสีบินภาคเสถียร ทำงานโครงการจัดการพื้นที่คุ้มครองอย่างมีส่วนร่วมในพื้นป่าตะวันตก ทำให้ทราบว่า ภายในพื้นป่าตะวันตกมีชุมชนที่เป็นชาติพันธุ์ก gereing ปากอญอ และชาติพันธุ์อื่นในพื้นที่รวมประมาณ ๓๐ ชาติพันธุ์ นับเป็น ๑๒๙ ชุมชน จึงส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาพื้นป่าตะวันตก ที่เป็นป่าที่มีความสำคัญระดับประเทศ นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญในเรื่องของป่าชุมชน โดยการส่งเสริมให้ชุมชนรอบพื้นป่าตะวันตก ให้มีส่วนร่วมดูแลพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ รอบพื้นป่าตะวันตกเพื่อเป็นพื้นปากันชน (Buffer Zone) ระหว่างพื้นที่อนุรักษ์กับพื้นที่ของชุมชน จึงทำการสำรวจพื้นที่เพื่อจัดตั้งป่าชุมชน รวม ๑๔๓ หมู่บ้าน เนื้อที่ ๑๓๖,๐๗๗-๐-๖๑ ไร่ เพื่อสร้างความเข้มแข็งทั้งบทบาทการรักษาป่าที่เหลือไว้ และสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างเจ้าหน้าที่และชุมชน

๓) ศูนย์วนศาสตร์ชุมชนเพื่อคนกับป่า (รีคอฟ : RECOFTC)

รีคอฟเป็นองค์กรนานาชาติที่ก่อตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการสนับสนุนให้ชุมชนมีการจัดการป่าไม้เพื่อเสริมสร้างความเป็นอยู่ที่ดีของชุมชนท้องถิ่นในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก โดยกระบวนการวิเคราะห์ วิจัย การสร้างศักยภาพ การสื่อสารเชิงยุทธศาสตร์และนำเสนอรูปแบบการจัดการที่ดีในพื้นที่นำร่อง

กรมป่าไม้และศูนย์วนศาสตร์ชุมชนเพื่อคนกับป่า ได้มีการลงนามบันทึกความเข้าใจร่วมกัน ๒ ครั้ง (ครั้งที่ ๑ ตั้งแต่วันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๖ - ๒๓ กันยายน ๒๕๖๐ เรื่อง ความร่วมมือทางด้านเทคนิควิชาการเพื่อสนับสนุนการพัฒนางานวนศาสตร์ชุมชนในประเทศไทย , ครั้งที่ ๒ ตั้งแต่วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๓ - ๓ สิงหาคม ๒๕๖๘ เรื่อง ความร่วมมือทางด้านเทคนิควิชาการเพื่อสนับสนุนพัฒนางานวนศาสตร์ชุมชนในประเทศไทย) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืนแบบมีส่วนร่วม นำไปสู่ความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ป่าไม้ โดยชุมชนเพื่อการพัฒนาอย่างเหมาะสม และเสริมสร้างศักยภาพ ความเข้มแข็งของชุมชน และธรรมาภิบาลด้านการป่าไม้บนพื้นฐานหลัก ๓ ประเด็น คือ ๑) ส่งเสริมไม่มีค่าหรือไม่เศรษฐกิจ ๒) ป่าชุมชน ๓) คนอยู่กับป่า

๔.๕ ความเชื่อมโยงของ “ป่าชุมชน” กับภาคเอกชน

๑) บริษัท ราช กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)

บริษัท ราช กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ร่วมกับกรมป่าไม้ ดำเนินโครงการคนรักษ์ป่า ปาร์กชุมชน มาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ จนถึงปัจจุบัน ตามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือในการดำเนินงาน โครงการคนรักษ์ป่า ปาร์กชุมชน เพื่อขับเคลื่อนและพัฒนาป่าชุมชนให้เกิดระบบการจัดการที่ดีและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน สังคม และประเทศ โดยการพิจารณาให้ความช่วยเหลือชุมชน เพื่อดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้เป็นหลัก มุ่งสร้างจิตสำนึก ตระหนักรู้ในคุณค่าของทรัพยากรป่าไม้ให้กับชุมชนและสังคมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ซึ่งได้มีการประเมินผลโครงการ โดยศูนย์วิจัยป่าไม้ ศูนย์วนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นผู้ศึกษาและประเมินผลสำเร็จของโครงการ พบว่า การดำเนินโครงการ คนรักษ์ป่า ปาร์กชุมชน ประสบความสำเร็จในการส่งเสริมการดูแลรักษาป่าอย่างมีส่วนร่วม จึงได้ร่วมกันดำเนินโครงการต่อเนื่องยาวนานถึง ๑๐ ปี (พ.ศ.๒๕๕๑-๒๕๖๐) และได้มีการลงนามบันทึกความร่วมมือระหว่าง ๒ หน่วยงานที่จะดำเนินโครงการร่วมกันต่อเนื่องไปอีกเป็นเวลา ๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๖๕)

๒) ภาคเอกชนให้การสนับสนุนป่าชุมชนภายใต้โครงการภาคีสนับสนุนป่าชุมชนลดโลกร้อน

ป่าชุมชนเป็นรูปแบบของการบริหารจัดการป่าแบบมีส่วนร่วม และมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการดูดซับก๊าซเรือนกระจก รักษาสมดุลของระบบนิเวศ องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) หรืออบก. ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ เรื่องการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย ได้เห็นถึงความสำคัญในการดูแลรักษาป่าชุมชน จึงร่วมกับกรมป่าไม้ส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามารับสนับสนุน ภาคประชาชนในการดูแลรักษาป่าชุมชน ในรูปแบบประชาธิรัฐ ภายใต้โครงการภาคีสนับสนุนป่าชุมชนมากขึ้น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงผลักดันให้มีการพัฒนามาตรการทางภาษี สำหรับผู้เข้าร่วมโครงการภาคีสนับสนุนป่าชุมชนลดโลกร้อน ซึ่งกรมสรรพากร ได้มีประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีเงินได้ (ฉบับที่ ๓๗๐) ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม

พ.ศ.๒๕๖๓ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข เพื่อการยกเว้นภาษีเงินได้ สำหรับเงินได้ที่จ่ายให้แก่ โครงการภาคสันบสนุนป้าชุมชนลดโลกร้อนของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตัวอย่างภาคเอกชนที่เข้าร่วมโครงการฯ เช่น บริษัท บีแอลซีพี เพาเวอร์ จำกัด การสนับสนุนกิจกรรม ซ่อมเส้นทางศึกษาธรรมชาติ อบรมเยาวชน ทำป้ายสื่อความหมายต้นไม้ กิจกรรมการปลูกต้นไม้เป็นแหล่งอาหารชุมชน กิจกรรมบำรุงป่า ปีที่ ๒ - ๓ และกิจกรรมการประเมินการกักเก็บกําชเรือนกระจก ที่ป้าชุมชน บ้านศาลาเจ้า จังหวัดระยอง ป้าชุมชนแข็งคงมั่น จังหวัดระยอง และป้าชุมชนบ้านมะเดื่อ จังหวัดระยอง บริษัท เอสพีซี จำกัด (มหาชน) สนับสนุนกิจกรรมการจัดทำฝายแบบสมผasan การทำแนวกันไฟ การสร้างหอดูไฟ มอบอุปกรณ์ดับไฟป่า จัดทำป้ายสื่อความหมายและป้าบ้านแนวเขต สร้างจัดพัสดุสายตรวจ ทำป้ายให้ความรู้ในพื้นที่ป้าชุมชนกิจกรรมอบรมมัคคุเทศก์น้อย อบรมเยาวชนรักษ์ป่า กิจกรรมปลูกต้นไม้เป็นแหล่งอาหารชุมชน ที่ป้าชุมชนบ้านร่องบอน จังหวัดเชียงราย ป้าชุมชนบ้านห้วยโรงนอก จังหวัดแพร่ และป้าชุมชนบ้านหนองทิศสอน จังหวัดมหาสารคาม

๓) บริษัทกลุ่มเข็นทรัล

กรมป่าไม้ ร่วมกับ บริษัท กลุ่มเข็นทรัล จำกัด และมูลนิธิเตียง จิราธิวัฒน์ เข้ามาสนับสนุนป้าชุมชน ตามโครงการ “เข็นทรัลอาสาพัฒนาชุมชน อนุรักษ์ป้าชุมชนและพัฒนาอาชีพที่ยั่งยืน” ณ บ้านท่าป่าape ตำบลท่าปลาดุก อำเภอแม่ท่า จังหวัดลำพูน และบ้านแม่ปือกใน ตำบลครวิชัย อำเภอี้ จังหวัดลำพูน ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๘ โดยน้อมนำกระและพระราชนิรันดร์ “เศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวทางการพัฒนาป้าชุมชน และเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง เพื่อการพัฒนาทางด้านสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจที่ยั่งยืนให้กับชุมชนด้วยการพัฒนาอาชีพที่มั่นคงบนพื้นฐานการจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืน เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตคนในชุมชน ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและรักภักดีกับบ้านเกิด รักษ์ผืนป่าร่วมอนุรักษ์พื้นที่ป่า ให้อยู่คู่กับชุมชน

๔) บริษัท ปตท.สพ. จำกัด (มหาชน)

บริษัท ปตท.สพ. จำกัด (มหาชน) เข้ามาให้การสนับสนุนป่า ดำเนินโครงการ ปตท.สพ. ปลูกป่าลดสภาพะโลกร้อน ได้ปลูกในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๕๗ จำนวน ๒๙ แปลง ในพื้นที่ ๒๑ ป้าชุมชน รวม ๘,๘๔๔ ไร่ โดยได้ร่วมกันปลูกและบำรุงป่า รวมระยะเวลา ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๑) ซึ่งเป็นการพื้นฟูระบบนิเวศในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ และป้าชุมชน ส่งเสริมให้ผืนป่ากลับมา มีความอุดมสมบูรณ์ และพัฒนาคุณภาพชีวิตเศรษฐกิจ และสังคม โดยได้ดำเนินการทำการปลูกป่าและร่วมกับกรมป่าไม้ จัดกิจกรรมอบรมเครือข่ายราชภารกิจ รักษาสิ่งแวดล้อม ให้กับราชภารกิจในพื้นที่รรอบและปลูกป่า เพื่อเป็นถ่ายทอดองค์ความรู้ และได้รวมกันระดมความคิดเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องในการที่จะดูแลรักษาป่า ตลอดจนแนวทางการใช้ประโยชน์จากป่าอย่างยั่งยืน เพื่อให้ผืนป่าเหล่านี้อยู่รอดปลอดภัยและสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนได้ตลอดไป โดยได้ดำเนินการจัดฝึกอบรมในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๑ รวม ๓ รุ่น ๑๙๐ คน

๕) ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

โครงการ Care the wild “ปลูกป้อง” สร้างป่าด้วยใจ เป็นโครงการความร่วมมือระหว่างกรมป่าไม้ กับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยดำเนินการผ่าน Collaboration Platform โครงการ Care the wild จะเป็นการระดมทุนเพื่อสร้างป่า ด้วยการปลูกป่าใหม่ ปลูกป่าเสริม และส่งเสริมการดูแลป่า พร้อมติดตาม การเดินทางของต้นไม้ที่ปลูกตลอดโครงการ ด้วยหลักธรรมาธิบาล การเปิดเผยข้อมูล ติดตาม/เรียนรู้/ดูแล

ผ่านแอปพลิเคชัน Care the wild โดยมีป้าชุมชนเข้าร่วมโครงการจำนวน ๓ ป้าชุมชน ได้แก่ ป้าชุมชน บ้านชุมชนของยาวย จังหวัดสุพรรณบุรี โดยบริษัทที่ให้การสนับสนุนได้แก่ บริษัทศูนย์รับฝากตลาดหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด บริษัท สำนักหักบัญชี (ประเทศไทย) จำกัด ชมรมปฏิบัติการหลักทรัพย์สมาคมบริษัท หลักทรัพย์ไทย และชมรมคัสโตเดียน ป้าชุมชนบ้านเข้าหัวคน จังหวัดราชบุรี โดยบริษัทที่ให้การสนับสนุน ได้แก่ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) และป้าชุมชนบ้านพุตุม จังหวัดเพชรบุรี โดยบริษัทที่ให้การสนับสนุนได้แก่ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)

๔.๖ ความเชื่อมโยงของ “ป้าชุมชน” กับภาคสถาบันการศึกษา

๑) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชเห็นความสำคัญของการบริหารจัดการป้าชุมชน ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่สำคัญในการเผยแพร่ให้นิสิต นักศึกษา ประชาชน ผู้สนใจ ได้มีความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อย่างมีส่วนร่วมของประชาชน จึงคัดเลือกป้าชุมชนต้นแบบของกรมป่าไม้ จำนวน ๓๕ แห่ง สำหรับผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการบริการวิชาการแก่สังคม นำเสนอตัวอย่าง การบริหารจัดการและประโยชน์ที่ได้รับจากป้าชุมชน ในรายการ Green Focus ชุด “ป้าชุมชน” จำนวน ๓๕ ตอน เพื่อใช้ออกอากาศเผยแพร่ความรู้ทางสถานีโทรทัศน์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (STOU CHANNEL) และทางสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม True visions ช่องสัญญาณ DLTV๘ ทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต www.stou.ac.th หรือทางช่องทางอื่นที่เหมาะสม และยังได้สอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการป้าชุมชนในชุดวิชา “การป่าไม้ชุมชน” ซึ่งเป็นหลักสูตรการเรียนการสอนสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ นับว่าเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านป้าชุมชนให้สังคมได้รับรู้อย่างกว้างขวาง

๒) คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นหน่วยงานสร้างบัณฑิตในด้านการรักษาทรัพยากรป่าไม้โดยในอดีตจะเน้นในเรื่องของวิชาการด้านการจัดการป่าไม้ ต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๒๙ ได้ให้ความสำคัญในเรื่องของชุมชน จึงมีการปรับปรุงหลักสูตรปริญญาตรีให้มี สาขาวิชวนศาสตร์ชุมชน และในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้จัดทำหลักสูตรสองปริญญาคู่นาน ระหว่างหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตร์บัณฑิต (วนศาสตร์) สาขาวิชวนศาสตร์ชุมชน คู่นานกับหลักสูตรศิลปศาสตร์บัณฑิต (สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา) สาขาวิชสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา และโครงการหลักสูตรวิทยาศาสตร์มหานบัณฑิต (วนศาสตร์ชุมชน) เพื่อผลิตบุคลากรและองค์ความรู้วิชาการด้านการบริหารจัดการด้านป้าชุมชน

๓) มหาวิทยาลัยในพื้นที่

“ป้าชุมชน” เป็นสถานที่ศึกษาดูงานของ นิสิต นักศึกษา ของมหาวิทยาลัยต่างๆ ในภูมิภาค เช่น มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยราชภัฏเข้ามาศึกษาเก็บข้อมูลทรัพยากรชีวภาพในพื้นที่ป้าชุมชน เพื่อศึกษาระบบนิเวศในพื้นที่ป่าที่มีความสำคัญทางด้านความหลากหลายทางชีวภาพ และมีความสำคัญด้านการใช้ประโยชน์ทางสมุนไพรและภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ได้แก่ ป้าชุมชนเข้าอ้ายเป็ด จังหวัดลพบุรี ปัจจุบันเป็นสถานที่ฝึกงานของนักศึกษาสาขาวิชาแพทย์แผนไทยประยุกต์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาต่อยอดรูปแบบการท่องเที่ยวจากศูนย์การเรียนรู้ป้าชุมชนบ้านหัวยสะพานสามมีคีสู่เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของ ตำบลหนองโรง โดยความร่วมมือของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี นอกจากนี้ สถาบันการศึกษาจากต่างประเทศ ได้แก่ มหาวิทยาลัยบอสตัน

วิจิตรดัน ตีซี สหรัฐอเมริกา เข้ามาเรียนรู้ ป่าชุมชนบ้านต่อแพ จ.แม่ฮ่องสอน ได้จัดส่งอาจารย์ ๒ คน นักศึกษา จำนวน ๑๑ คน ซึ่งกำลังศึกษาในสาขาวิชา การจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและมนุษย์วิทยา มาเรียนรู้วิถีชีวิตคนไทยใหญ่ เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดการธรรมชาติ คนอยู่กับป่า เป็นระยะเวลา ๑๕ วัน โดยการประสานงานส่งต่อมากเครือข่ายชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย

๔.๗ ความเชื่อมโยงของ “ป่าชุมชน” กับสถาบันทางศาสนา

พระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นสถาบันหลักของชาติ เป็นสถาบันที่มีส่วนสำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ของประเทศไทย โดยเฉพาะพระสงฆ์ที่มีนักบุญในศาสนาสถานใกล้เคียงพื้นที่ป่าเป็นกำลังสำคัญในการช่วยส่งเสริม ให้พุทธศาสนาเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชน รวมถึงเป็นแก่นนำ ในการดูแล รักษาป่าชุมชน ซึ่งการดำเนินงานที่เห็นเป็นรูปธรรม อาทิ เช่น

๑) พระครุวิสูตร สุวรรณคุณ แกนนำ “ป่าชุมชนพุ่น้ำเย็น” จังหวัดสุพรรณบุรี ในการพื้นฟูสภาพป่า จากการทำเหมืองหิน

๒) ครูบากัญชัย กาญจน์โน แกนนำ “ป่าชุมชนบ้านแม่กี้ดหลวง” จังหวัดตาก ในการอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำ ลำธาร

๓) พระไพบูล วิสาโล ซึ่งได้รับการยกย่องเป็นพระนักอนุรักษ์ โดยเป็นผู้ริเริ่ม โครงการ “ธรรมยาตรา เพื่อทะเลสาบสงขลา” และเป็นแก่นนำชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ “ป่าชุมชนภูหลวง” จังหวัดชัยภูมิ

๔.๘ ความเชื่อมโยงของ “ป่าชุมชน” กับต่างประเทศ

การดำเนินงานด้านป่าชุมชนที่ได้ดำเนินการร่วมกันระหว่างองค์กรต่างประเทศและยังคงมี ผลการดำเนินงานต่อเนื่อง ได้แก่

๑. การประชุมวิชาการคณะทำงานอาเซียนด้านป่าชุมชน ครั้งที่ ๗ และการประชุมคณะกรรมการ ทำงาน อาเซียนด้านป่าชุมชน (the ASEAN Working Group on Social Forestry: AWG-SF) ครั้งที่ ๑๑ ณ จังหวัด เชียงใหม่ ประเทศไทย (การประชุมเป็นส่วนหนึ่งของการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านป่าไม้ (The Meeting of ASEAN Senior officials on Forestry หรือ ASOF) ซึ่งเป็นกรอบการประชุมอย่างเป็น ทางการของ ASEAN) โดยมีกรรมป่าไม้เป็นเจ้าภาพและมีองค์กรระหว่างประเทศเข้าร่วมประชุมเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ การประชุมดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และเสริมสร้าง ความเข้าใจระหว่างกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน ภาคประชาชน เอกชน สถาบันการศึกษา ประชาสังคม และ องค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อพัฒนาแนวทางด้านการพัฒนาวิถีชีวิตชุมชน การจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนและ มีส่วนร่วม และการบรรเทาปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศด้วยวนศาสตร์ชุมชน

๒. สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้ ได้รับการสนับสนุนจาก โครงการ “Facilitating the Participatory Planning of Community-based Forest Management Using Geographic Information System and Remote Sensing Technologies in Forest Resources Management in the Philippines, Indonesia and Thailand” เป็นโครงการระดับภูมิภาคโครงการใหม่ภายใต้ความตกลงระหว่างประเทศไทยสมาชิก สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับประเทศสาธารณรัฐเกาหลีว่าด้วยความร่วมมือด้านป่าไม้ (Agreement between the Governments of the Member States of the Association of Southeast Asian Nations and the Republic of Korea on Forestry Cooperation : AFoCo) โดยโครงการมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการวางแผนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการป่าชุมชนด้วยเทคโนโลยี

ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์และภาพถ่ายระยะไกลในประเทศไทยพิลีปินส์ ประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซีย และประเทศไทย มีระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๒)

๓. การพัฒนาบุคลากร (Capacity Building) เจ้าหน้าที่สำนักจัดการป่าชุมชนเข้าร่วมโครงการฝึกอบรม/ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการกับองค์กรระหว่างประเทศ เช่น RECOFTC เป็นต้น

๔. การแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการจัดการป่าชุมชน โดยการเข้าร่วมประชุมนานาชาติ

๙. การดำเนินงานด้านป่าชุมชนของประเทศไทย

๙.๑ การจัดตั้งป่าชุมชน

ตั้งแต่ปี ๒๕๕๗ - ปัจจุบัน กรมป่าไม้ได้ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการจัดการป่าชุมชน โดยมีการจัดตั้งป่าชุมชนไปแล้ว จำนวน ๑๕,๓๓๗ แห่ง ชุมชนมีส่วนร่วม ๑๗,๔๔๒ หมู่บ้าน เนื้อที่ ๗.๖๓ ล้านไร่ เป็นป่าชุมชนตามมาตรา ๙๙ และ มาตรา ๑๐๐ ตามพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ.๒๕๖๒ จำนวน ๑๑,๓๒๗ แห่ง ชุมชนมีส่วนร่วม ๑๓,๐๒๘ หมู่บ้าน เนื้อที่ ๖.๒๙ ล้านไร่

ภาค	จำนวน ป่าชุมชน (แห่ง)	จำนวนชุมชน เข้ามามีส่วนร่วม (หมู่บ้าน)	เนื้อที่ (ล้านไร่)
ภาคเหนือ	๔,๓๑๑	๔,๗๖๖	๔.๒๙
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๕,๐๔๓	๖,๒๐๕	๑.๒๕
ภาคกลาง	๑,๑๑๙	๑,๑๙๕	๐.๕๕
ภาคใต้	๘๕๕	๘๖๒	๐.๒๒
รวม	๑๑,๓๒๗	๑๓,๐๒๘	๖.๒๙

ทั้งนี้กรมป่าไม้ได้กำหนดเป้าหมายในการส่งเสริมให้มีป่าชุมชนตามพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๑๕,๐๐๐ แห่ง โดยมีประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมประมาณ ๑๕,๐๐๐ หมู่บ้าน เนื้อที่ประมาณ ๑๐ ล้านไร่ ภายใน ๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๓ – ๒๕๗๐)

๙.๒ แผนการจัดการป่าชุมชนภายใต้พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒

กรมป่าไม้ได้ดำเนินกิจกรรมการบริหารจัดการพื้นที่โดยการสนับสนุนจากภาครัฐ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ราษฎรในพื้นที่ดำเนินการบริหารจัดการป่า โดยการสนับสนุนงบประมาณให้ราษฎรดำเนินกิจกรรมตามความเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงของพื้นที่และสอดคล้องกับระเบียบกฎหมาย รวมทั้งต้องเป็นการดูแล รักษา หรือฟื้นฟูบำรุงป่าไม้ให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น ซึ่งกรมป่าไม้จะกำหนดเป็นแผนปฏิบัติงานและแผนงบประมาณประจำปี โดยการสนับสนุนให้หมู่บ้านเป้าหมายที่ได้รับการส่งเสริมป่าชุมชน ให้มีความสามารถวางแผนและเสนอโครงการบริหารจัดการป่าตามความจำเป็นและความต้องการของชุมชน เพื่อให้สามารถบริหารจัดการพื้นที่ป่าให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างยั่งยืน

โดย ตั้งแต่ปี ๒๕๔๘ - ปีงบประมาณ ๒๕๖๓ มีการสนับสนุนงบประมาณสำหรับดำเนินกิจกรรมการบริหารจัดการพื้นที่ฯ จำนวน ๕,๖๖๑ หมู่บ้าน รวมเป็นเงินงบประมาณทั้งสิ้น ๔๒๔,๗๕๐,๐๐๐ ล้านบาท

จากการรวบรวมรายงานสรุปผลการปฏิบัติงานกิจกรรมการบริหารจัดการพื้นที่ฯ โดยการสนับสนุนจากภาครัฐ พบว่ากิจกรรมที่ชุมชนดำเนินการสามารถจำแนกออกเป็น ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ ด้านการฟื้นฟู ด้านการพัฒนา ด้านการควบคุมดูแล และด้านการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในป่าชุมชน

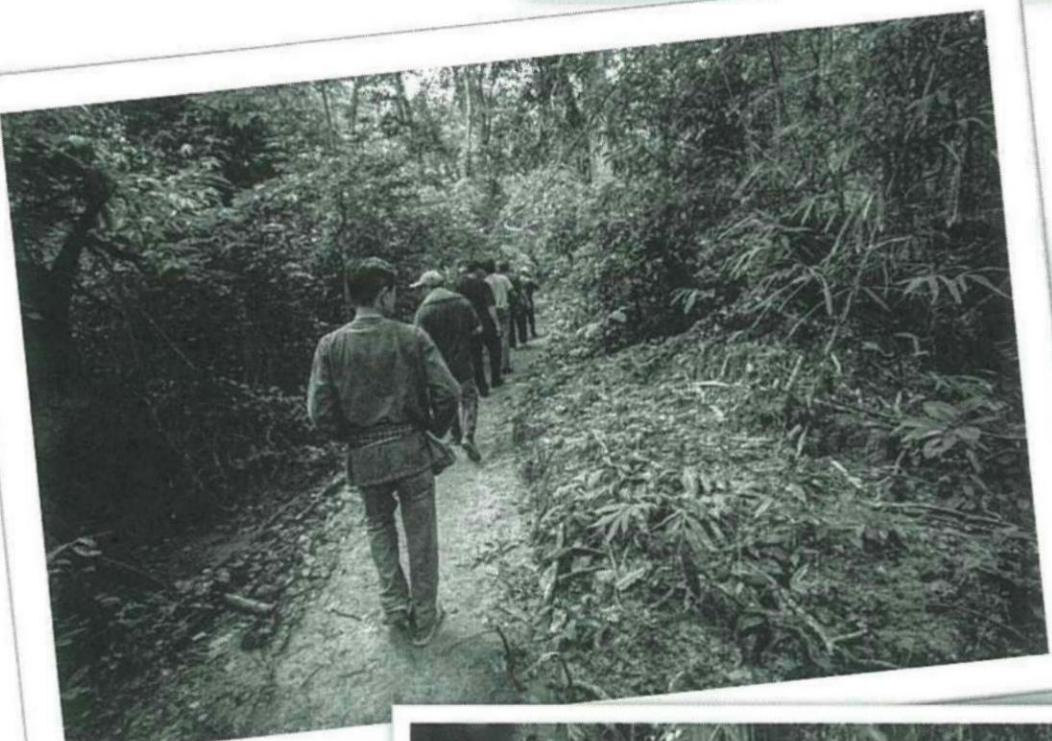
กิจกรรมด้านการอนุรักษ์ เช่น การทำแนวป้องกันไฟ การใช้ขันบธรรมเนียมประเพณี ภูมิปัญญา ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

กิจกรรมด้านการพื้นฟู เช่น การทำฝาย

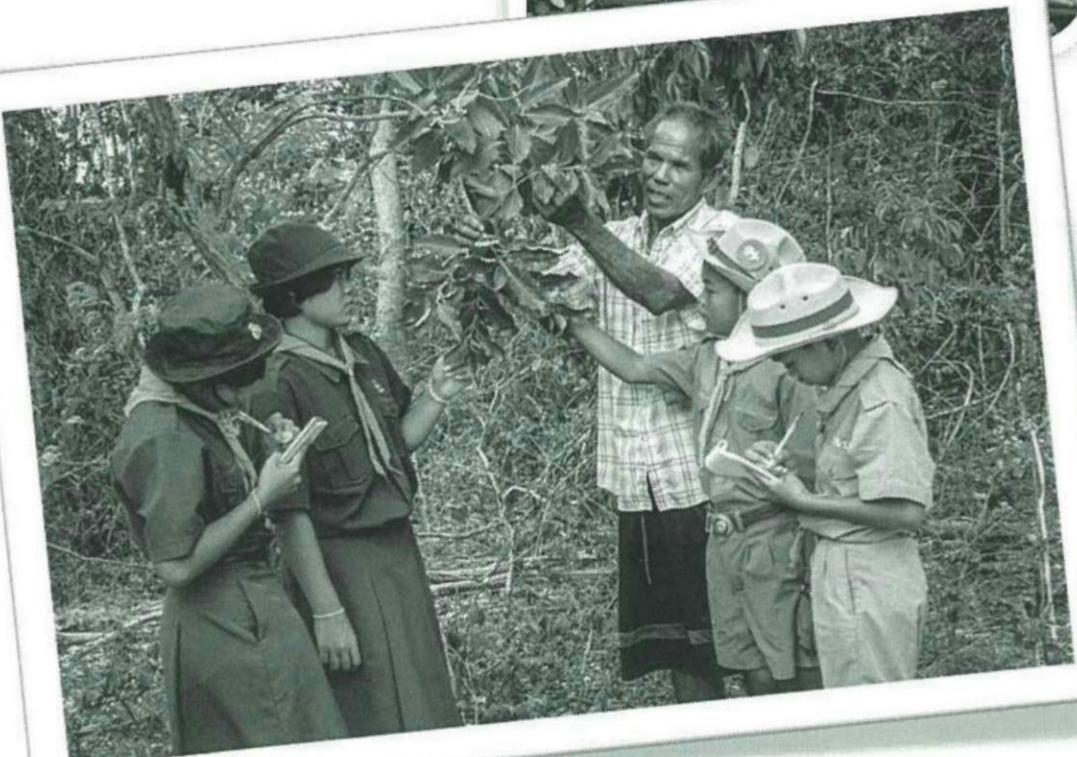
กิจกรรมด้านการพัฒนา เช่น เส้นทางศึกษาธรรมชาติ

กิจกรรมด้านการควบคุมดูแล เช่น การประชุมคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนและสมาชิกป่าชุมชน
การวางแผนรับแจ้งเหตุ

กิจกรรมด้านการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในป่าชุมชน เช่น การเก็บหาของป่า การศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในป่าชุมชน การท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์โดยชุมชน และพักผ่อนหย่อนใจในป่าชุมชน

เอกสารอ้างอิง

๑. แนวพระราชดำริเกี่ยวกับป่าไม้ . (ม.ป.ป.). เข้าถึงได้จาก เว็บไซต์
<https://www.forest.go.th/prachinburi/wp-content/uploads/sites/54/2015/09/%E0%B8%9E%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%8A%E0%B8%94%E0%B8%B3%E0%B8%A3%E0%B8%B4.pdf>
๒. บทสรุปผู้บริหาร เรื่อง ผลการดำเนินกิจกรรม พื้นฟูสภาพป่า และพัฒนาอาชีพด้านป่าไม้ เครือข่ายป่าชุมชนดงมัน จังหวัดยโสธร (โครงการพัฒนาพื้นที่หนองอ้ออันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดยโสธร). (ม.ป.ป.). จัดทำโดย ศูนย์ติดตามและประเมินผล สำนักงาน กปร. , สำนักโครงการพระราชดำริ และกิจการพิเศษ กรมป่าไม้ และกรมการพัฒนาชุมชน.
๓. พระราโชวาทและพระราชดำรัส สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ . ๒๕๕๗. กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม.
๔. พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ พร้อมทั้งสรุปสาระสำคัญ ประวัติ ความเป็นมา กระบวนการ และขั้นตอนในการตราพระราชบัญญัติดังกล่าว ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ รวมทั้งประกาศ ระเบียบ และหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง (ก.ป.๒๕๗/๒๕๖๓). ๒๕๖๓. สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขานุการวุฒิสภา.
๕. รักษ์คน รักษ์น้ำ รักษ์ป่า ปันรานองค์พระราชฯ สู่ปวงประชาชาวไทย . (ม.ป.ป.). บริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรีไฮลั่ง จำกัด (มหาชน).
๖. รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ..... . ๒๕๖๐. คณะกรรมการธิการการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สภานิติบัญญัติแห่งชาติ. สำนักกรรมการฯ ๑ สำนักงานเลขานุการวุฒิสภา (ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขานุการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ).
๗. รายงานสรุปความก้าวหน้า เรื่อง เร่งรัดขยายการจัดตั้งป่าชุมชน ตามนโยบายรัฐบาล. ๒๕๖๑. สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้.
๘. เว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) <http://www.rdpb.go.th/th>
๙. เว็บไซต์มูลนิธิชัยพัฒนา https://www.chaipat.or.th/site_content/item/254-theory-developed-forest-restoration.html

รัฐวิสาหกิจ
ประจำปี

เอกสารประกอบวาระเพื่อทราบ
(หากไม่มีข้อทักท้วงให้ถือเป็นเรื่องที่ ครม. เห็นชอบ/อนุมัติ)

เรื่อง วันป่าชุมชนแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๒ – ๓

ด่วนที่สุด

ที่ กช ๐๔๐๖/๔๗๗๖

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ถนนราชดำเนินนอก กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๔

เรื่อง วันป้าชุมชนแห่งชาติ

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๔๐๖/ว(ล) ๓๕๘๕๕ ลงวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๔

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรีขอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พิจารณาเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการรัฐมนตรี ประเด็นความเห็นเรื่อง วันป้าชุมชนแห่งชาติ ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อเป็นการส่งเสริม และสร้างแรงจูงใจ ให้กับชุมชน ในการดูแลรักษาป่าหรือร่วมบริหารจัดการป่าชุมชน จึงเห็นชอบกับหลักการในการประกาศให้วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ของทุกปี เป็นวันป้าชุมชนแห่งชาติ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายเฉลิมชัย ศรีอ่อน)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กรรมพัฒนาที่ดิน

สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่
โทร./โทรสาร ๐ ๒๕๗๙ ๐๓๙๐

สำเนาถูกต้อง

(นางสาววัลภา สุขผล)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๙๐/๔๙/๓๖

ด่วนที่สุด
ที่ นท ๐๒๑๑.๕/๑๓๙๗

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๔

เรื่อง วันป่าชุมชนแห่งชาติ

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/ว(ล) ลงวันที่ ๓๗ พฤษภาคม ๒๕๖๔

ตามที่ สำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรีขอให้กระทรวงมหาดไทยเสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการรัฐมนตรี เรื่อง วันป่าชุมชนแห่งชาติ เสนอโดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความลับอีกด้วยแล้ว นั้น

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วมีความเห็นว่า เพื่อน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยในด้านการส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ และเป็นไปตามเจตนากรมณ์พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่มุ่งหมายให้ชุมชนสามารถจัดการป่าชุมชนและได้ประโยชน์จากป่าชุมชน อันจะส่งผลให้ชุมชนดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย ให้มีความสมบูรณ์และยั่งยืน จึงเห็นชอบให้ “วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ของทุกปี เป็นวันป่าชุมชนแห่งชาติ” ตามที่

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

พลเอก

(อนุพงษ์ เผ่าจินดา)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

สำเนาถูกต้อง

๗๗

(นางสาววิภาดา สุขุม)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

๒๐/๖๙/๙๕

สำนักงานปลัดกระทรวง
สำนักนโยบายและแผน
โทร/โทรสาร ๐ ๒๒๒๒ ๔๗๖๐

ค่าวันที่สุด

ที่ วช ๐๕๐๔/๖๙๗

กระทรวงวัฒนธรรม
๑๐ ถนนเทียมร่วมมิตร
เขตห้วยขวาง กทม. ๑๐๓๑๐

๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๔

เรื่อง วันป้าชุมชนแห่งชาติ

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรี ค่าวันที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/ว(ค) ๓๕๕๘ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๔

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรี ขอให้กระทรวงวัฒนธรรมเสนอความเห็น ในส่วนที่เกี่ยวข้อง เรื่อง วันป้าชุมชนแห่งชาติ ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อประกอบ การพิจารณาของคณะกรรมการรัฐมนตรีโดยด่วน นี้

กระทรวงวัฒนธรรมที่จารณาแล้วเห็นชอบในหลักการของวันป้าชุมชนแห่งชาติ ตามที่กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ โดยเห็นว่าป้าไม้เป็นบุรุษจัยสำคัญต่อการดำรงชีวิตของคน และเป็นแหล่งที่มาของทุกทางวัฒนธรรม เช่น อาหาร เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย รวมถึงประเพณี ทัศนคติและความเชื่อ ที่อยู่กับสังคมไทย ซึ่งประเด็นเหล่านี้สามารถใช้เป็นเครื่องมือเพื่อส่งเสริมและกระตุ้นจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่น ร่วมมือกันอนุรักษ์ป้าไม้ ดังนั้น จึงเห็นควรสนับสนุนให้มีวันป้าชุมชนแห่งชาติเพื่อเป็นสัญลักษณ์ของความร่วมมือ ร่วมใจในการอนุรักษ์ป้าของชุมชนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและนำความเห็นเสนอประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอิทธิพล คุณปลื้ม)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

สำเนาถูกต้อง

(นางสาววลภา สุขุม)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนประจำกลุ่มการพิเศษ
...../...../.....

สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม
กองยุทธศาสตร์และแผนงาน
โทร. ๐ ๒๒๐๙ ๓๕๕๐-๓๑
โทรสาร ๐ ๒๒๐๙ ๓๕๕๗
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ m-culture0200@saraban.mail.go.th

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๑๐๑/๗๙๖๔

สำนักนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กม. ๑๐๓๐๐

๗ วันวานนี้ ๒๕๖๔

เรื่อง วันป่าชุมชนแห่งชาติ

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำคัญเลขที่การคณะกรรมการรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/ว(ล) ๓๕๕๓๓ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๔

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรีแจ้งว่า กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้เสนอเรื่อง วันป่าชุมชนแห่งชาติ เพื่อสำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรีดำเนินการ สำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรีจึงขอให้สำนักนายกรัฐมนตรีพิจารณาเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการรัฐมนตรี ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักนายกรัฐมนตรีพิจารณาแล้วเห็นว่า การกำหนดวันป่าชุมชนแห่งชาติตั้งกล่าวจะช่วยรณรงค์ให้ประชาชน ชุมชน เยาวชน และหน่วยงานทุกภาคส่วนรับรู้และตระหนักรถึงประโยชน์และความสำคัญของป่าชุมชนในการที่จะร่วมมือกันดูแลรักษาป่าและแก้ไขปัญหาการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า เพื่อแสดงให้เห็นถึงพลังความสามัคคีของคนในชาติที่ร่วมเป็นพลังของแผ่นดินในการอนุรักษ์ป่าไม้ สอดคล้องตามพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยกำหนดให้วันที่ ๒๔ พฤษภาคม (ซึ่งเป็นวันตราพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒) ของทุกปี เป็นวันที่แสดงถึงการเติดพระเกี้ยรติ น้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของสถาบันพระมหากษัตริย์ และสืบสานพระราชปณิธานในด้านการส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ รวมทั้งเป็นสัญลักษณ์การผนึกกำลังของคนในชาติตามแนวทางพระราชดำริเพื่อร่วมกันอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ ประกอบกับรัฐบาลได้กำหนดดยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ที่กำหนดให้มีสัดส่วนพื้นที่สีเขียวทุกประเทือยละ ๔๕% ของพื้นที่ทั่วประเทศ แบ่งเป็นพื้นที่ป่าธรรมชาติร้อยละ ๓๕% พื้นที่ป่าเศรษฐกิจ (ซึ่งรวมถึงป่าชุมชน) ร้อยละ ๑๕% ประกอบกับองค์การสหประชาติได้จัดทำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals – SDGs) ซึ่งจะใช้เป็นทิศทางการพัฒนาตั้งแต่เดือนกันยายน ๒๕๖๕ ถึงเดือนสิงหาคม ๒๕๗๓ โดยเป้าหมายที่ ๑๕ ปกป้อง พื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนโลกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้อายุย่างยืน ต่อสู้การกลาโหมสภาพเป็นทะเลราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดิน และฟื้นสภาพกลับมาใหม่ และหยุดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ การกำหนดวันป่าชุมชนแห่งชาติจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนให้ดยุทธศาสตร์ชาติ และเป้าหมาย SDGs ตั้งกล่าวไว้บรรลุวัตถุประสงค์อีกด้วย จึงเห็นชอบด้วยในหลักการของการกำหนดให้มี “วันป่าชุมชนแห่งชาติ” ตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายธีรวัฒน์ ประยุรสิทธิ)
ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

สำเนาถูกต้อง

(นางสาววัลภา สุขผล)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

๑๐ / ๑๑ / ๖๔

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
กองกลาง
โทร. ๐ ๒๒๘๓ ๔๒๓๔
โทรสาร ๐ ๒๒๘๓ ๔๒๔๔

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๑๐๓/๖๗๐

สำนักงานสภาพัฒนาการ
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๙๖๒ ถนนกรุงเกษม กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐

๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๔

เรื่อง วันป้าชุมชนแห่งชาติ

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาสังคมฯ

ว้างถึง หนังสือสำนักเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาสังคมฯ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/ว(ค) ๓๔๕๓๕ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๔

ตามที่สำนักเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาสังคมฯ ขอให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการพัฒนาสังคมฯ เรื่อง วันป้าชุมชนแห่งชาติ ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักงานฯ ได้พิจารณาแล้ว เห็นควรให้ความเห็นชอบให้วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ของทุกปี เป็นวันป้าชุมชนแห่งชาติ เนื่องจากเป็นวันที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระกรุณายิ่งโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติป้าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ ขึ้น เพื่อเป็นการให้พระเกียรติน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทย และสืบสาน พระราชปณิธานในด้านการส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ นอกจากนั้นการกำหนดวันป้าชุมชนแห่งชาติ จะเป็นการย้ำเตือนและส่งเสริมให้เกิดความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ป้าชุมชน อันจะส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทยมีความสมบูรณ์ และยั่งยืน ทั้งนี้สำนักงานฯ มีความเห็นพิมพ์ดิ่งว่า กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นหน่วยงาน รับผิดชอบหลัก ควรให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน นำร่องงานราชการ และภาคธุรกิจเอกชน ทราบและเข้าใจในเจตนารณรงค์ของการจัดให้มีวันป้าชุมชนแห่งชาติอย่างทั่วถึงต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายดุนชา พิชัยนันท์)
เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำเนาถูกต้อง

กองยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
โทร. ๐-๒๒๔๐-๔๐๔๔ ต่อ ๑๕๐๙, ๑๕๑๕ โทรสาร ๐-๒๒๔๐-๐๘๘๒
E-mail : Wannapa@nesdc.go.th

(นางสาววัลภา สุขุม)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๐๐/๑๑.๑/๖๙